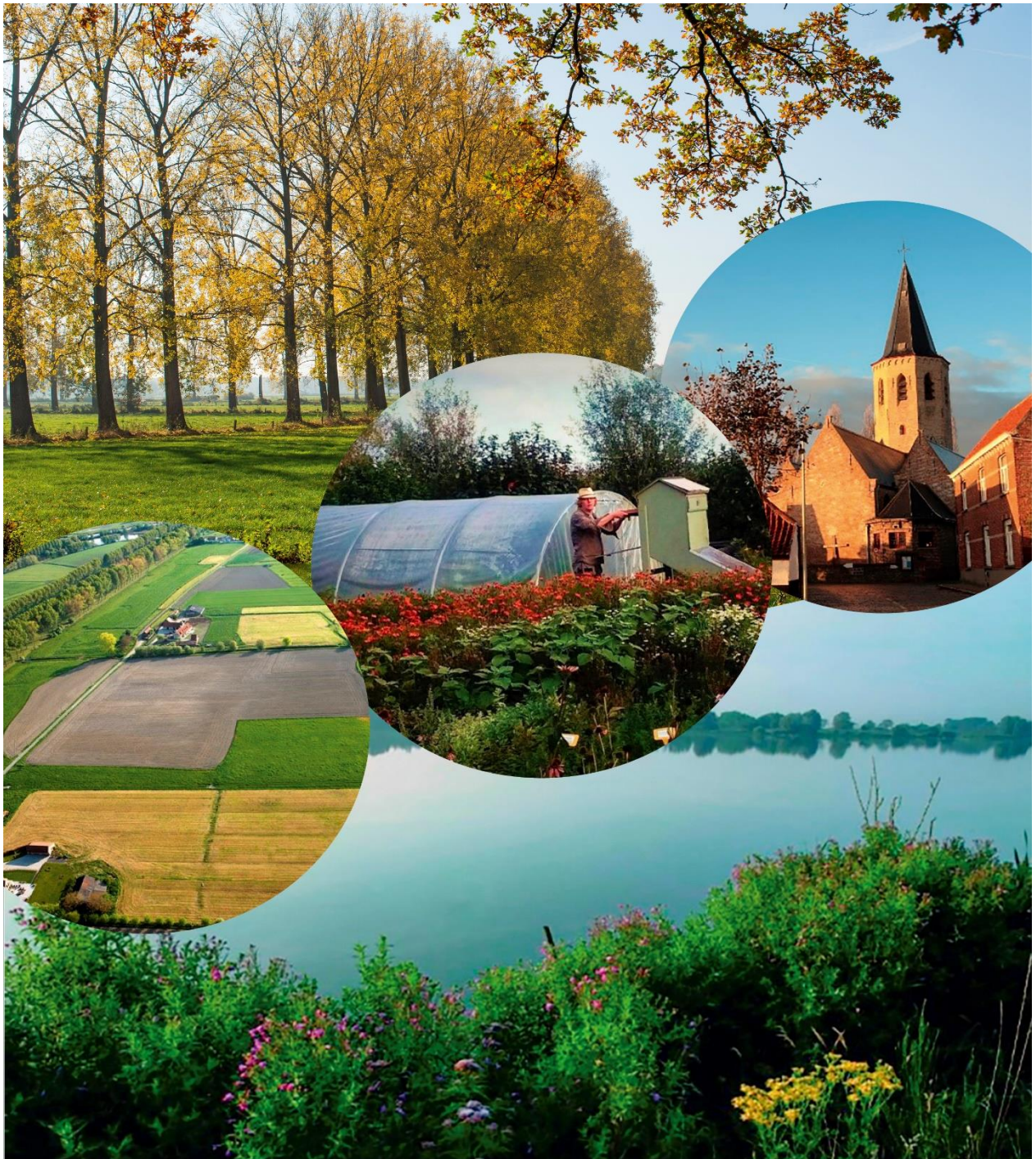

LEADER Noord-West-Vlaanderen

Lokale ontwikkelingsstrategie 2023 -2027

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Inhoudstafel

1	LEADER GEBIED NOORD-WEST-VLAANDEREN	8
1.1	Afbakening van het gebied	8
1.2	Beschrijving van het gebied	9
1.2.1	Verantwoording van de afbakening	12
1.2.2	Historische bouwstenen van het landschap.....	14
2	OMGEVINGSANALYSE/GEBIEDSANALYSE.....	17
2.1	Synthesekaarten	17
2.1.1	Veerkrachtig platteland	17
2.1.2	Productief platteland	18
2.1.3	Leefbaar platteland.....	19
2.2	Belangrijkste vaststellingen uit de omgevingsanalyse.....	20
2.2.1	Bevolking en demografie	20
2.2.2	Ruimte, leefmilieu en landschap	20
2.2.3	Klimaat en energie	20
2.2.4	Wonen.....	21
2.2.5	Welzijn en gezondheid	21
2.2.6	Mobiliteit.....	21
2.2.7	Economie	21
2.2.8	Toerisme en cultuur.....	21
2.2.9	Bestuur.....	22
3	PARTICIPATIEF PROCES.....	23
3.1	Stakeholdersanalyse	23
3.1.1	Identificatie van de stakeholders	23
3.1.2	Typeren van de stakeholders	27
3.2	Proces.....	29
3.3	Elementen die uit het proces kwamen.....	32
4	OVERZICHT EN SYNERGIEËN MET HET GEVOERDE EN GEPLANDE (PLATTELANDS)BELEID IN NOORD-WEST-VLAANDEREN.....	35
4.1	Europees en Vlaams beleid inzake plattelandsontwikkeling	35
4.1.1	Plattelandsbeleid	35
4.1.2	Ander internationaal, Europees, federaal en Vlaams beleid verwant met de drie LEADER-thema's	37
4.2	Het beleid op bovenlokaal niveau in West-Vlaanderen	39
4.2.1	Op provincieniveau	39
4.2.2	Het regionale beleid in Noord-West-Vlaanderen	42

4.3	Het gemeentelijk beleid	44
5	UITDAGINGEN, KNELPUNTEN EN ONTWIKKELINGS MOGELIJKHEDEN (SWOT)	45
6	INTERVENTIELOGICA	77
6.1	Visie	77
6.2	Strategische doelstellingen.....	79
6.3	Basisprincipes toegepast op LEADER Noord-West-Vlaanderen.....	81
6.3.1	Innovatieve projecten	82
6.3.2	Gebiedsgericht – op maat ven het gebied	83
6.3.3	Kwaliteit	83
6.3.4	Samenwerken en netwerken	83
6.3.5	Lokaal partnerschap	84
6.3.6	Bottom-up.....	84
6.3.7	Geïntegreerd en multisectoraal.....	84
6.3.8	Pilootkarakter	84
6.3.9	Continuïteit	85
6.3.10	Overdraagbaarheid	85
6.3.11	Additionaliteit	85
6.3.12	Complementariteit.....	85
6.3.13	Duurzaamheid	86
6.3.14	Non-discriminatie	86
7	ACTIEPLAN LEADER NOORD-WEST-VLAANDEREN	87
7.1	Algemene uitgangspunten voor LEADER Noord-West-Vlaanderen	87
7.2	Promotoren en steun.....	88
7.3	DOELSTELLINGEN MAATREGELEN EN ACTIES	92
Thema 1 - Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en afzet, en valorisatie van biomassa-resten.....		
1.1	Lokale/korte keten.....	93
1.1.1	Vernieuwende korte keten/lokale keten initiatieven	93
1.1.2	Logistiek en afzet	93
1.1.3	Korte keten en samenwerking met andere sectoren - netwerking	94
1.1.4	Omkaderende initiatieven - netwerking	94
1.1.5	Lokaal voedsel	94
1.2	Landbouwverbreding	95
1.2.1	Stimuleren landbouwverbreding	95
1.2.2	Netwerking en kennisversterking rond landbouwverbreding	96
1.3	Innovatieve en regeneratieve landbouw	96
1.3.1	Innovatieve vormen van landbouwproductie.....	97
1.3.2	Nieuwe teelten.....	97
1.3.3	Alternatieve landbouwbedrijfsvoering en nieuwe technologieën	97
1.3.4	Kennisversterking en netwerking ivm innovatieve en regeneratieve landbouw	97
1.4	Valorisatie van reststromen en biomassa	98

1.4.1	Beheersmatige en logistieke uitdagingen ivm biomassa en reststromen.....	98
1.4.2	Onderzoeken en uitwerken circulaire opties nav reststromen natuur en landschapsbeheer	99
1.5	Imagovorming van en welbevinden bij landbouwers.....	99
1.5.1	Verbindende initiatieven landbouwers - maatschappij	100
1.5.2	Mentaal welzijn landbouwers.....	100
1.5.3	Plattelandsarmoede	100
2	Thema 2: Leefbare en levendige dorpen	101
2.1	Voorzieningen en dienstverlening	102
2.1.1	Ondernemen in dorpen.....	103
2.1.2	Dienstverlening en voorzieningen	103
2.1.3	Innovatieve projecten die werken rond voedsel.....	104
2.1.4	Digitale oplossingen	104
2.2	Sociale cohesie, (co)creatie en participatie	105
2.2.1	Innovatieve initiatieven op maat van een dorp die eenzaamheid tegengaan, de sociale cohesie verhogen.....	106
2.2.2	Ondersteuning van de verenigingen in het dorp als motor voor de sociale cohesie	106
2.2.3	Identiteitsdragers van het dorp	107
2.3	Kwalitatieve dorpsomgeving, ingebed in het landschap.....	107
2.3.1	Kwalitatieve en toegankelijke dorpsruimte gericht op ontmoeting	108
2.3.2	Groenblauwe infrastructuur, natuur en biodiversiteit in de kern.....	108
2.3.3	Ruimtelijke kwaliteit	109
2.3.4	Onthaal in de kernen	109
2.4	Ontmoetingsruimte in gebouwen-erfgoed en beeldbepalende gebouwen	110
2.5	Mobiliteit en "Grage" wegen	111
2.5.1	Mobiliteit op maat van het dorp	112
2.5.2	Bewoners in de regio fietsen op een gemakkelijke en veilige manier en verhogen hiermee hun bereikbaarheid	112
2.5.3	Trage wegen.....	112
2.6	Energieke dorpen	113
2.6.1	Energiegemeenschappen	113
2.6.2	Energieproductie	113
2.6.3	Energie en kwetsbare doelgroepen.....	114
3	Thema 3 - Biodiversiteit en landschapskwaliteit	114
3.1	Landschap – beleving - klimaatadaptatie en -mitigatie	115
3.1.1	Landschapsbeheer.....	116
3.1.2	Versterken van het landschap	117
3.1.3	Natuurverbinding	117

3.1.4	Natuurbeleving en recreatieve elementen	117
3.1.5	DNA van de streek	117
3.1.6	Kennisverhoging en sensibilisatie ivm natuur, biodiversiteit en landschap	118
3.2	Water	119
3.2.1	Ruimte voor water	120
3.2.2	Innovatief Waterbeheer (technieken partners)	120
3.2.3	Water verbinden	121
3.3	Bodem	121
3.3.1	Kennisopbouw van bodembeheer	121
3.3.2	Versterken van de bodem	122
3.4	Biodiversiteit	122
3.4.1	Kennisversterking en sensibilisering rond biodiversiteit	123
3.4.2	Biodiversiteit en landbouw	123
3.4.3	Beschermen en versterken leefgebied fauna	123
3.4.4	Aandacht voor cultuursoorten. Inzet op kapstoksoorten/symboolsoorten ivf basisnatuurkwaliteit	123
3.4.5	Acties rond soorten en wildbeheer.	123
7.4	Samenwerking met andere LEADER gebieden	124
8	LOKALE ACTIEGROEP – GOVERNANCE, MONITORING, EVALUATIE	126
8.1	Juridische structuur	126
8.2	Werking	127
8.2.1	De Lokale ActieGroep (LAG)	128
8.2.2	De Expertengroep	131
8.2.3	Het LEADER secretariaat LEADER Noord-West-Vlaanderen	132
8.4	Selectieprocedure en – criteria	135
8.4.1	Belangenvermenging tegengaan	135
8.4.2	Beoordeling van ingediende projectdossiers	135
8.4.3	Aanzet ontvankelijkheids- en selectiecriteria	137
8.4.4	Microprojecten	138
8.5	Monitoring en evaluatie	138
8.5.1	Toezicht op de uitvoering van de LOS en werking LAG	138
8.5.2	Indicatoren voor de werking van de LAG	138
8.5.3	Toezicht en evaluatie van de projecten	138
8.5.4	Voorgestelde indicatoren voor het monitoren en evalueren van output en resultaten op gebiedsniveau	139
8.6	Communicatie	145
9	FINANCIEEL PLAN – voorlopige ramingen	148
9.1	Werking secretariaat	149
9.2	Verdeling budgetten voor projecten	149

9.3	Promotoren en steun.....	149
10	BIJLAGEN	151

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Voorwoord

De Lokale ActieGroep (LAG) van de regio Noord-West-Vlaanderen presenteert met dit document de Lokale Ontwikkelingsstrategie LEADER Noord-West-Vlaanderen 2023-2027. Met dit document wensen de stakeholders van Noord-West-Vlaanderen zich in te schrijven voor de nieuwe oproep Leader 2023-2027, gelanceerd door Vlaanderen in het kader van het GLB.

Met deze lokale ontwikkelingsstrategie willen de lokale actoren inzetten op de uitrol van een geïntegreerde plattelandsontwikkeling, geënt op maat van de regio Noord-West-Vlaanderen in haar landelijke aspecten. **Via een voortdurend kwaliteitsdenken en een geïntegreerde aanpak, waar alle facetten meegenomen worden, streven we naar een veerkrachtige regio, die kan inspelen op huidige en toekomstige ontwikkelingen, waar het goed is om te wonen en te ondernemen, in een sterke en gezonde omgeving.**

We streven naar een Noord-West-Vlaanderen in balans, die rekening houdt met een gezonde plattelandseconomie, het maatschappelijk weefsel en de dorpen en de uitdagingen rond landschap, klimaatveranderingen, natuur en milieu.

Dit document is een leidraad voor betoelaging in het kader van Leader maar vormt ook een kader voor de plattelandsontwikkeling in deze regio voor de komende jaren. We willen met de Leaderwerking dan ook niet alleen inzetten op betoelaging van projecten maar willen ook verder werken aan de ontwikkeling van Noord-West-Vlaanderen in samenwerking met vele regionale actoren. We willen kaders uittekenen, ideeën doen groeien projecten maken, samenwerkingsverbanden uitzetten en netwerken uitrollen. Het Leader secretariaat zal hier, samen met de Lokale ActieGroep een prominente rol in spelen.

7

Veel streekpartners werkten de voorbije maanden aan deze ontwikkelingsstrategie. Er werd een uitgebreide consultatieronde gehouden in verschillende constellaties, die een brede waaier aan noden en ideeën opleverde. Deze noden en ideeën werden gebundeld en gestructureerd in een actieplan met doelstellingen, maatregelen en acties. Dit vormt het kader waarbinnen diverse actoren zullen kunnen projecten indienen in de komende periode. Op die manier zetten we gezamenlijk in om de kwaliteit van Noord-West-Vlaanderen blijvend te verhogen en eveneens weerbaarder te maken voor de toekomst.

Bijzondere dank gaat uit naar alle actoren die hielpen meedenken, schrijven, corrigeren en aanwezig waren op de vele bijeenkomsten.

De stuurgroep Leader Noord-West-Vlaanderen

*Als we allen samen een steen verleggen kunnen we bergen verzetten
(Saskia Beeldman)*

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

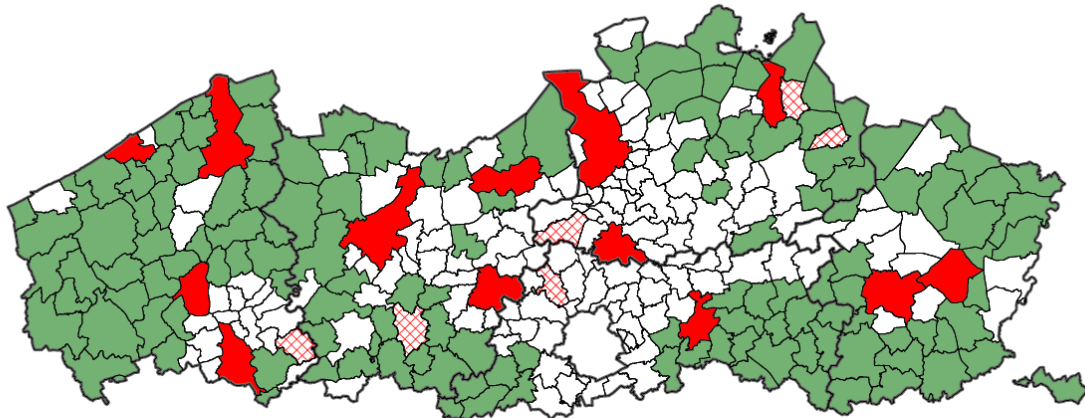

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1 LEADER GEBIED NOORD-WEST-VLAANDEREN

1.1 Afbakening van het gebied

8

Toepassingsgebied LEADER-interventie GLB post 2020

- Plattelandsgemeenten
- Bevolkingsdichtheid (2019, Statbel) ≤ 350 inw/km²
OF
- Ruimtebeslag (2019, RuimteVlaanderen) $\leq 30\%$
- centrumsteden
- Voormalige plattelandsgemeenten

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Vlaanderen geeft de criteria voor de afbakening van plattelandsgemeenten mee, nl. maximaal 350 inwoners per km² (provincie in cijfers gegevens 2021) of maximaal 30% ruimtebeslag (provincie in cijfers gegevens 2019).

Aan de hand van deze afbakening tekenden zich drie potentiële LEADER gebieden af voor de provincie West-Vlaanderen. Deze voorgestelde afbakening is gebaseerd op:

- ✓ De regioafbakening zoals vooropgesteld door Vlaanderen
- ✓ De regioafbakening zoals ze al lange tijd gehanteerd wordt door de Provincie
- ✓ Fysisch-geografische, landschappelijke en sociaaleconomische coherentie.
- ✓ Bestuurlijke coherentie
- ✓ Ervaringen in het kader van PDPOIII
- ✓ Plattelandskenmerken

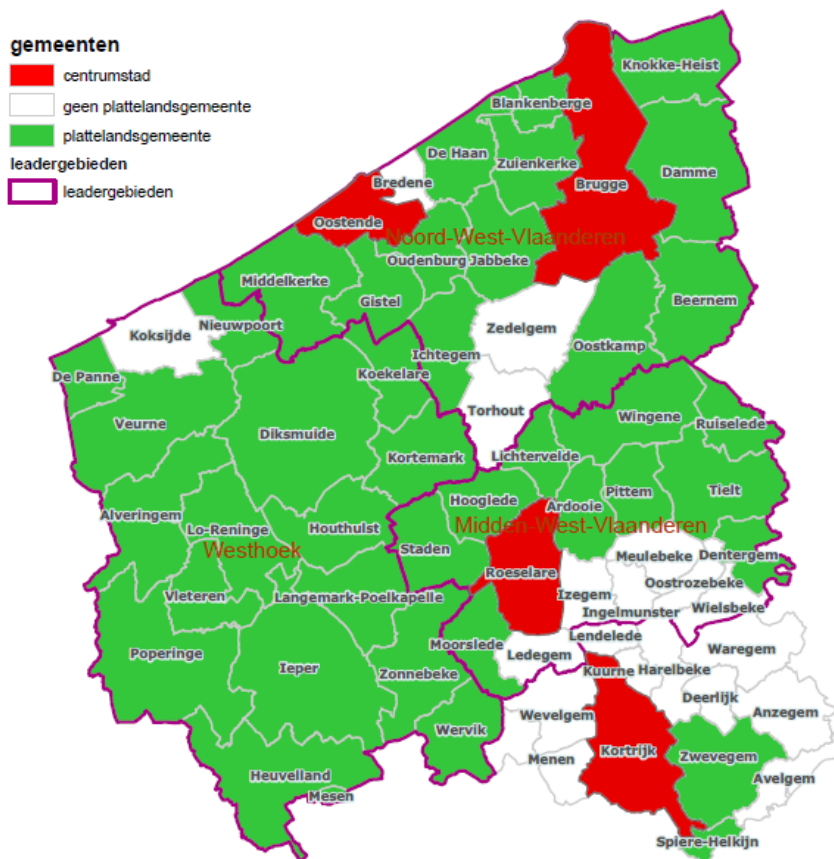

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1.2 Beschrijving van het gebied

Het LEADER gebied Noord-West-Vlaanderen wordt nieuw gevormd en bevat alle gemeenten van de arrondissementen Brugge en Oostende, uitgezonderd de centrumsteden Oostende en Brugge.

Gebaseerd op de historische samenwerking, de kenmerken van het gebied, de socio-economische samenhang en het streven naar een werkbare grootte wordt voorgesteld om het gebied Noord-West-Vlaanderen als afbakening te hanteren.

De totale oppervlakte bedraagt 759,9 km² en beslaat 23,77% van de totale oppervlakte van West-Vlaanderen. Het gebied telt 15 gemeenten met 251.280 inwoners (Provincie in Cijfers 2021). Twaalf gemeenten in de regio zijn plattelandsgemeenten die vallen onder de criteria van < 350 inw/km² of < 30% ruimtebeslag.

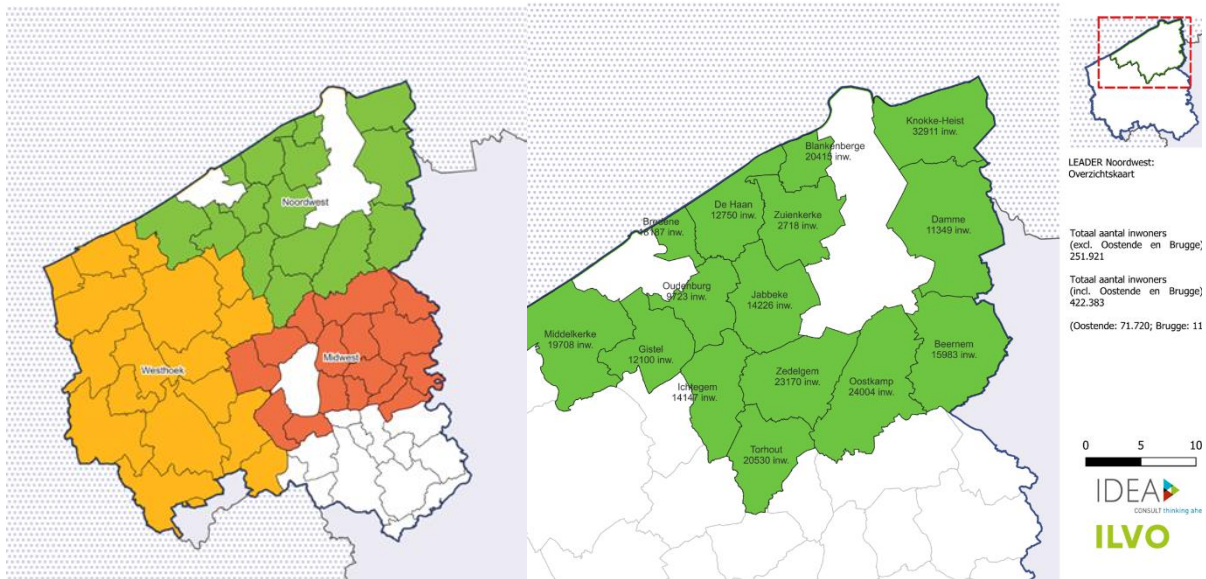
Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Figuur 1: situering van de LEADER-regio

CONFORM DE VLAAMSE CRITERIA DIE GESTELD WORDEN AAN LEADER-GBIEDEN

De regio beantwoordt aan de criteria die door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) worden vooropgesteld in het [oproepreglement voor LEADER-gebieden](#): “de bevolkingsdichtheid bedraagt maximum 350 inw/km² (cijfers 2021), of er is een ruimtebeslag van maximum 30% (cijfers 2019)“:

- ▶ Het ruimtebeslag in de regio bedraagt 24,2% (oppervlakte ruimtebeslag tegenover totale oppervlakte).
- ▶ De bevolkingsdichtheid (2021) bedraagt 316 inwoners per km² (3,2 inwoners per ha). Daarmee noteert de regio onder het West-Vlaams gemiddelde van 377 inwoners/km². Tabel 1 toont hierin grote verschillen tussen de gemeenten. Zo hebben Blankenberge en Beernem een bevolkingsdichtheid van meer dan 1.000 inw/km². De bevolkingsdichtheid van de overige gemeenten varieert tussen de 57 en 538 inw/km².

Tabel 1: inwoners, bevolkingsdichtheid en ruimtebeslag Noord-West-Vlaanderen

	Inwoners 2021	Inwoners 2022	Bevolkingsdichtheid 2021 (inw/km ²)	Ruimtebeslag 2019 (%)
Beernem	15.863	15.983	219	22,5%
Blankenberge	20.470	20.415	1.076	29,2%
Bredene	18.105	18.187	1.270	45,6%
Damme	11.261	11.349	125	18,0%
De Haan	12.804	12.750	277	22%
Gistel	12.115	12.100	283	23,6%
Ichtegem	14.073	14.147	307	25,6%
Jabbeke	14.083	14.226	261	26,9%
Knokke-Heist	33.113	31.911	538	27,2%

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Middelkerke	19.668	19.708	249	18,9%
Oostkamp	23.849	24.004	298	27,7%
Oudenburg	9.681	9.723	272	22,1%
Torhout	20.513	20.530	453	34,5%
Zedelgem	22.918	23.170	378	32,0%
Zuienkerke	2.764	2.718	57	9,8%
LEADER-gebied	251.280	251.921	316	24,2%
Incl. Brugge en Oostende	442.025	442.389	452	29,1
West-Vlaanderen	1.205.525	1.211.193	377	28,1%
Vlaams Gewest	6.666.912	6.712.775	489	33,3%

Bron: Provincie in cijfers

12 gemeenten uit het gebied vallen onder de Vlaamse criteria die gesteld worden aan LEADER gebieden. Bredene, Torhout en Zedelgem vallen niet onder deze criteria. De regelgeving stelt echter dat niet landelijke gemeenten kunnen meegenomen worden, zolang de totale waarde van het LEADER gebied lager blijven dan 350 inw/km² of 30% ruimtebeslag. In Noord-West-Vlaanderen is dit het geval. Er werd dan ook beslist om de drie resterende gemeenten mee te nemen en dit om diverse redenen:

- Op deze manier wordt een homogeen gebied bekomen. Zo kunnen projecten op maat van het gebied beter uitgerold worden. Ook samenwerkingsprojecten vinden een sterkere grondslag.
- Bredene is een kustgemeente met een hoge bevolkingsdichtheid in de rand van het stedelijk gebied Oostende, waardoor het een hoge bevolkingsdichtheid heeft. Bredene heeft een aantal waardevolle landschappelijke elementen in het poldergebied waar een LEADER aanpak een meerwaarde kan betekenen.
- Torhout kent een compacte kern waardoor de bevolkingsdichtheid en het ruimtebeslag hoger zijn, maar ligt wel in het landelijk gebied en heeft een aantal landelijke kenmerken.
- Zedelgem ligt deels in de rand van Brugge. Een aantal deelgemeenten (Loppem, Sint-Elooi) kennen een randstedelijk karakter, andere deelgemeenten zijn eerder landelijk (Zedelgem, Aatrijke, Veldegem). In het landelijk gedeelte bevindt zich heel wat open ruimte met landelijke kenmerken en zijn er eerder typische landschappelijk eenheden te herkennen zoals o.a. het Vloethemveld.

Gezien de kustgemeenten: Knokke-Heist, Blankenberge, De Haan, Bredene, Middelkerke, heel wat landelijke kenmerken delen (o.a. verschillende landbouwbedrijven, polderdorpen en landelijk gebied (met o.a. waardevolle polders)), wordt er voor gekozen om deze gemeenten mee te nemen in de afbakening. LEADER blijft echter een plattelandsstrategie. Projecten in de badplaatsen en projecten die gerelateerd zijn aan de typische kustproblematiek en geen binding hebben met het platteland zullen niet ondersteund worden. (Zie ook verder in het actieplan)

Brugge en Oostende kunnen als centrumsteden geen deel kunnen uitmaken van het LEADER-gebied. Ze worden dan ook niet in de omschrijving opgenomen. Deze steden maken echter

inherent deel uit van het gebied en hebben bijgevolg een grote invloed op het omliggende platteland.

1.2.1 Verantwoording van de afbakening

Er wordt gekozen om Noord-West-Vlaanderen voor te dragen als één LEADER gebied en dit om diverse redenen:

- Bestuurlijke en socio-economische samenhang
- Samenhangend landschap met verschillende onderdelen
- Historisch gegroeide samenwerking
- Veel kleinere samenwerkingsverbanden in de regio
- Passend binnen de Vlaamse regioafbakening
- Streven naar een werkbare grootte

Sociaaleconomisch vormt de regio één geheel. De centrumsteden Brugge en Oostende hebben een eigen aantrekkingskracht op het vlak van bedrijvigheid, voorzieningen, zorg en onderwijs naar de omliggende gemeenten toe. Doordat deze steden zo dicht bij elkaar liggen, kan men de aantrekkingskracht van de steden niet altijd opdelen tot op gemeentenniveau. Als we bv. De Haan nemen zien we dat de inwoners van De Haan eerder naar Oostende zullen trekken, maar de inwoners van Wenduine gericht zijn op Brugge. De kust vormt hier bovenop een extra laag en fungeert ook als aantrekkingspool voor toerisme en recreatie, extra inwoners, specifieke voorzieningen en zorg.

12

Deze regio is vooral een dienstenregio, met een hoge concentratie aan jobs in commerciële en niet commerciële diensten. Toerisme vormt er een belangrijke sector, evenals de zorg. Noord-West-Vlaanderen kan zeker gekenmerkt worden als een landbouwregio. 65,3% van de oppervlakte is namelijk in gebruik voor landbouwactiviteiten.

De regio vertoont samenhang op verschillende punten, maar tegelijk moet er rekening worden gehouden met een differentiatie en gelaagdheid van Noord naar Zuid: van 5 kustgemeenten, over 5 poldergemeenten naar 5 gemeenten in de zandstreek.

Bij de bevolking is er niet echt een "streekgevoel" Noord-West-Vlaanderen. Binnen de toeristische sector hanteert men het begrip "Brugse Ommeland". Dit gebied is echter groter dan de regio (bevat ook delen van de Tieltsse regio) en het streekgevoel is niet echt aanwezig. Men voelt zich echter wel inwoner van de polders, de kust, de Zwinstreek, het Houtland,... Telkens komen we tot kleine entiteiten, die samengevoegd wel de regio Noord-West-Vlaanderen vormen en vanuit die schaalgrootte een meerwaarde kan hebben.

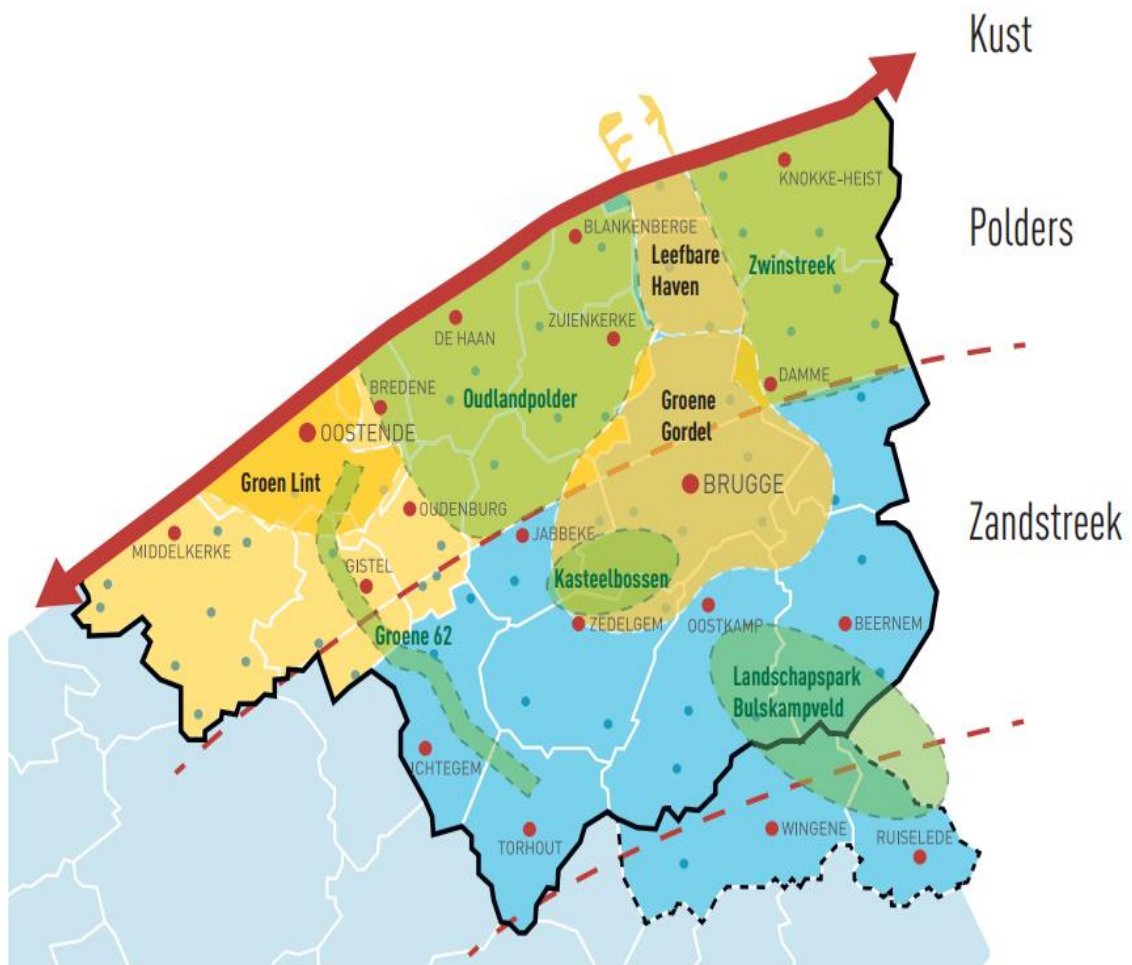

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Bovenstaand kaartje toont aan dat Noord-West-Vlaanderen een divers gebied is, maar eerder kan opgedeeld worden in een Noord en Zuid as. Noord omvat de polderstreek met de kust en specifieke kenmerken zoals een polderlandschap, uniek watersysteem, kleigrond, typische landbouw geënt op de kleigronden, toeristische dynamiek, kleine gave dorpen, eigen aandachtsgebieden (Oudlandpolder, Zwinstreek...). Het zuiden omvat het veldgebied met de typische dreven en landschappen, een andere waterproblematiek, zand en zandleemgrond, bossen, een ander type landbouw, eerder een recreatieve dynamiek, grotere woondorpen en ook hier typische aandachtsgebieden zoals Bulskampveld en Vloethemveld. Deze opdeling noopt tot een aanpak op niveau van de ganse regio Noord-West-Vlaanderen.

Noord-West-Vlaanderen is één huis, maar telt verschillende kamers. LEADER geldt voor de ganse regio, maar we stemmen zeker af met de verschillende aandachtsgebieden: de Kust met haar specifieke kenmerken, het kandidaat landschapspark Zwinstreek (grensoverschrijdend), de Oudlandpolder, het landschapspark Bulskampveld, diverse landschappelijke aandachtsgebieden zoals o.a. Vloethemveld, het Veldgebied... Binnen deze diversiteit erkennen we een zekere eenheid. Zo is er al sinds c.a. 1995 een traditie om gebiedsgericht te werken op niveau van de regio en wordt de regio Noord-West-Vlaanderen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

door diverse instanties gehanteerd als referentieregio. Hoewel er tussen de gemeenten onderlinge verschillen zijn in o.a.: landschap, socio-economische situatie, bestuurskracht, inwonersaantal –en aangroei, zijn er op streekniveau toch een groot aantal parallellen te trekken naar gemeenschappelijke uitdagingen, knelpunten en opportuniteiten. Er wordt al op verschillende vlakken samengewerkt tussen gemeenten in de regio, in een wisselende constellatie. Samenwerking tussen de diverse stakeholders in de regio (o.a. gemeentes, Provincie, streekontwikkelingsorganisaties,) is nodig voor een geïntegreerde en coherente aanpak van knelpunten en opportuniteiten.

Bestuurlijk is er een verhoogde aandacht voor bovenlokale samenwerking. Sinds 2008 verenigt het burgemeesteroverleg in regio Brugge 10 gemeenten, terwijl het burgemeesteroverleg Middenkust de zeven gemeenten uit regio Oostende periodiek samenbrengt. Dit overleg wil een regionaal overlegorgaan zijn, waar gemeenten met elkaar in contact komen, overleggen en samenwerken, zonder echter ooit aan de autonomie van de gemeentebesturen te raken.

De afbakening van de referentieregio's door Vlaams minister Bart Somers duidt een regio Brugge en een regio Middenkust aan. Dit LEADER-gebied volgt deze Vlaamse afbakening, maar neemt twee referentieregio's samen.

Belangrijk in de LEADER context is ook de grootte en de werkbaarheid van een gebied. Een te groot LEADER gebied zal ten koste gaan van de bottom-up aanpak, de samenwerking en de gerichtheid op de eigenheid van het gebied. Een te klein gebied leidt tot een sterke versnippering van middelen waardoor de doelstellingen moeilijker kunnen gehaald worden.

1.2.2 Historische bouwstenen van het landschap

Noord-West-Vlaanderen is als gebied ontstaan vanuit het samenspel tussen water en land. Om de eenheid van het gebied te kunnen detecteren keren we 65 miljoen jaar terug in de tijd.

Gedurende deze periode, ook wel het Tertiair genoemd, werden het huidige Vlaanderen en Nederland stelselmatig overspoeld door de zee. Daarbij werden telkens grote hoeveelheden sedimenten als zand en klei afgezet. Bij een diepe zee werd meer klei afgezet en bij een ondiepe zee juist meer zandige lagen. Deze afwisseling is nog steeds terug te vinden in de Noord-West-Vlaamse ondergrond, zowel aan de kust, het hinterland en het Houtland. Ongeveer 2,5 miljoen jaar geleden deden de ijstijden hun intrede. De zeespiegel daalde door het ontstaan van ijskappen en grote stukken land vielen droog. Deze vormden het leefgebied van fauna en flora en de stapstenen voor het landschap werden gevormd – van de Zwinstreek en de Oudlandpolder tot de cuesta van Oedelem in de Vlaamse vallei. Klei-afzettingen, zandlemig lager gelegen gebied en hogere zandruggen zijn op vandaag nog steeds aanwezig en zelfs zichtbaar in Noord-West-Vlaanderen.

De eerste sporen van menselijke aanwezigheid in Noord-West-Vlaanderen dateren van rond 300.000 v.C.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

De ontwikkeling van de huidige kust begon ongeveer 11.000 jaar geleden, gedurende het Holoceen. De aarde warmde langzaam op en er kwam steeds meer begroeiing. Hierdoor liep de Noordzee geleidelijk vol en bereikte uiteindelijk onze streek. In combinatie met de constante werking van golfslag en wind vormde zich een duinenrij langs de kust. Tegelijkertijd steeg het grondwaterpeil. Daardoor ontstonden landinwaarts zoetwatermoerassen. Deze moerassen waren begroeid met mossen, grassen, struiken en enkele bomen (polders met kleilagen en woeste gronden met zand en zandleem).

Onder invloed van de aanhoudende noordwestenwinden ontstonden dekzandruggen en zoetwatermoerassen met veenvorming. De grazers, zoals het oerrund, de ree en later het everzwijn, nemen het landschap over.

Vanaf 5.000 v.C. zijn de sporen van sedentatie terug te vinden: de eerste nederzettingen en boerderijen met gedomesticeerde dieren doen hun intrede in Noord-WVL.

Samenlevingsclusters, die later de huidige dorpen vormen, geven het ontstaan aan Waardamme, Gistel, Ichtegem, Bredene, ...

In de eerste eeuw na Christus werden onze gewesten veroverd door de Romeinen. Zij gaven een start aan het ontginnen van de gebieden. De eerste kanaaltjes tot ontwatering en irrigatie werden gegraven en grote stukken bos werden gerooid. De vrijgekomen ruimte werd ingenomen door de veestapel, waardoor de grond werd uitgeput.

Tijdens de 12^e en 13^e eeuw groeide de bevolking van Vlaanderen snel. Er was een toenemende behoefte en noodzaak naar extra landbouwgrond en hout. Brugge groeide sterk als internationale handelsstad. Dankzij de landbouw uit de poldergebieden kreeg de stedelijke bevolking te eten. In zandig Noord-West-Vlaanderen zorgde de houtproductie voor de grondstoffen van boten en woningen.

Abdijen hadden woeste gronden in bezit. Op deze gronden werd voor het eerst in West-Europa irrigatietechnieken en teeltrotaties toegepast. Moderne landbouw vond oorsprong in Noord-West-Vlaanderen, het landbouwgebied bij uitstek van Vlaanderen in die tijd. De landbouwers vestigden zich op het platteland en de huidige veld- en polderdorpen kregen steeds meer vorm.

Vanaf de jaren 1300 raakte de ontwikkeling van het gebied in verval onder invloed van talrijke oorlogen. Vooral de rivaliteit tussen Brugge en Gent was nefast voor de welvaart. In 1748 maakten de Zuidelijke Nederlanden (waaronder Noord-West-Vlaanderen) deel uit van het Oostenrijkse rijk. Dit was het begin van een periode van vrede.

Door middel van belastingvoordelen stimuleerde het Oostenrijkse bestuur, onder leiding van keizerin Maria-Theresa, de bewoners om de aanwezige woeste gronden in cultuur te brengen. Landbouwers op de heide werden vrijgesteld van belasting voor een periode van 10 tot 30 jaar.

Op het einde van de 18^e eeuw en aan het begin van de 19^e eeuw werd zo in korte tijd massaal heide omgezet in landbouwgrond of soms in bos. De vruchtbare stukken werden landbouwgrond en de minder vruchtbare bebost met naald- en loofbomen. Op de nieuw gecreëerde landbouwgronden werd voornamelijk rogge, aardappelen en vlas verbouwd. Vermogende ondernemers, grote industriëlen en de hogere burgerij zagen de voordelen van het in cultuur brengen van de woeste grond om meteen ook zichzelf een residentieel buitenverblijf aan te meten.

Vaak werden deze omringd door een bosrijk jachtdomein, sierlijke parken en fraaie kruidentuinen. Deze ontwikkelingen resulteerden in een landschap van bossen, kastelen en loodrechte dreven in het voor deze regio zo typische dambordpatroon.

In de gebieden aan de zee kende de inpolderingen een wisselend succes. Steeds weer werden dijken gecreëerd om het gebied te beschermen tegen de zee. Hierbij was het belangrijk dat een teveel aan water kon worden afgevoerd indien nodig. Om dit mogelijk te maken, werden sloten gegraven en afwateringssluizen aangelegd. Zo liet het Oostenrijks bestuur in 1784 een aantal uitwateringssluizen bouwen in de Zwinstreek; de Hazegrassluis (1784), Blauwe Sluis (1746), Passluis (1765) en de Sluis van de Capitalen Dam (1786).

Ondanks de aanleg van alle dijken, sluisen en gemalen, betekende inpoldering niet dat het gebied veilig was. Herstelwerkzaamheden begonnen altijd vrijwel direct na de overstromingen en nieuwe dijken werden opgeworpen om land terug te winnen.

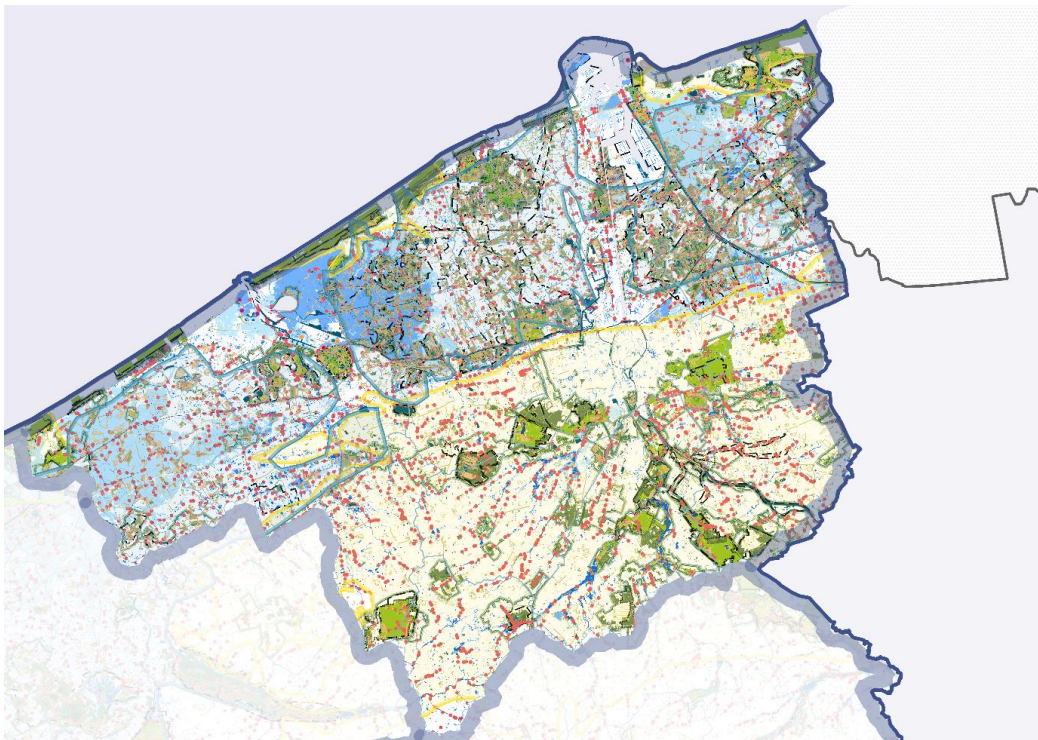

2 OMGEVINGSANALYSE/GEBIEDSANALYSE

Zie bijlage 1 – de omgevingsanalyse werd opgemaakt o.l.v. een consortium dat bestaat uit: het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), atelier Romain en Idea Consult

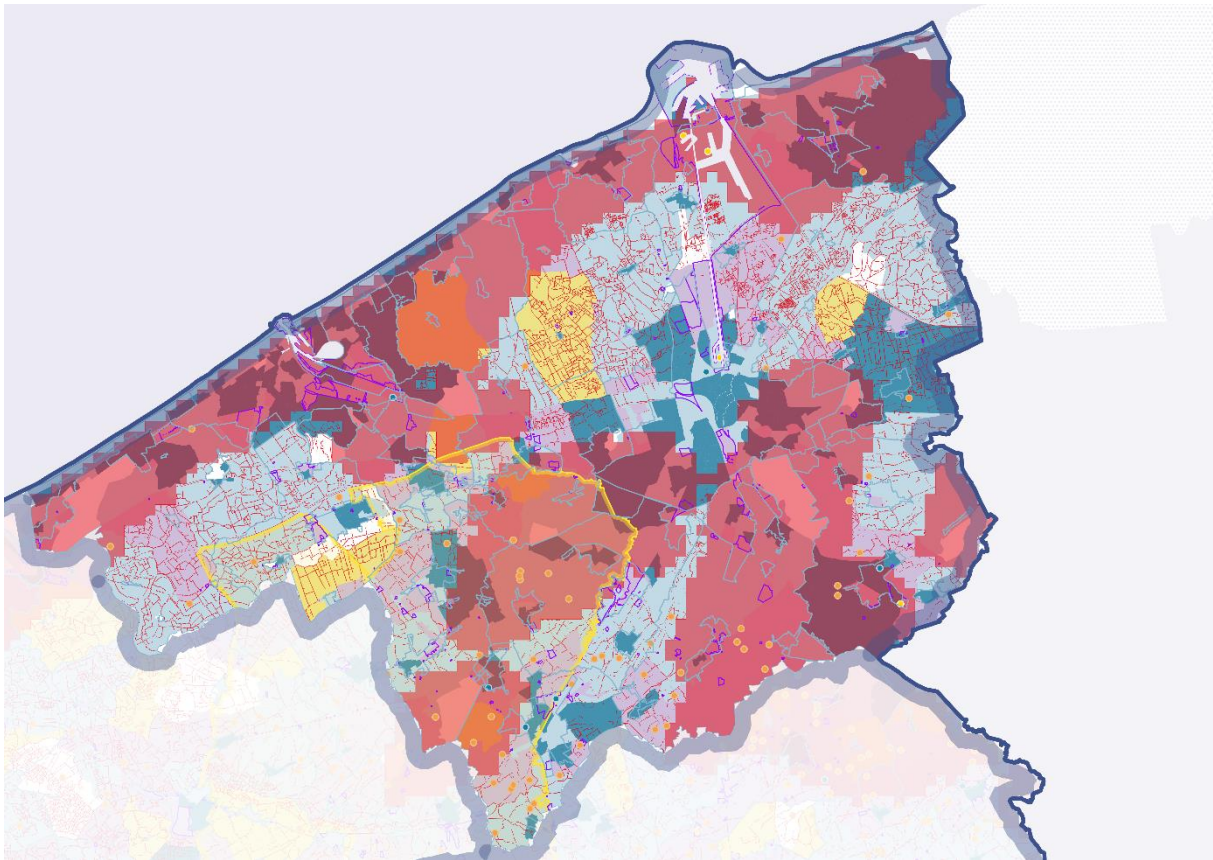
2.1 Synthesekaarten

2.1.1 Veerkrachtig platteland

<p>Grenzen</p> <ul style="list-style-type: none"> België West-Vlaanderen <p>Energielandschap</p> <p>Warmte</p> <ul style="list-style-type: none"> ● WKK ● Afvalverbrandingsinstallaties ● Elektriciteitscentrales ● Geplande warmtenetten ● Bestaande warmtenetten (punt) — Bestaande warmtenetten (lijn) 	<p>Waterlandschap</p> <ul style="list-style-type: none"> Signaalgebieden verzilting Signaalgebieden droogte ● Kreuzingen van wegen en water Ecotopen kwetsbaar voor droogte <p>Biodivers landschap</p> <p>Bescherming dieren</p> <ul style="list-style-type: none"> Faunabescherming Habitatrichtlijngebieden Vogelrichtlijngebieden 	<p>Natuurgebieden</p> <ul style="list-style-type: none"> Gewenste bos en natuurstructuur Aanwezigheid kleine landschapselementen Landschapselementen rond/binnen landbouwgebruikspcelen Bossen VEN & IVON Ramsar Natuurbeheerplannen Historische en andere permanente graslanden
--	---	--

2.1.2 Productief platteland

18

- Grenzen**
- West-Vlaanderen
 - LEADER gebieden
 - Kernafbakening
 - gpbv veeteelt
 - gpbv plantaardig
 - gpbv dierlijk gemengd
 - Bedrijventerreinen
 - Grote aaneengesloten landbouwgebieden
 - Maximale bescherming MAP en PAS
- Tewerkstelling per sector*
- Primair
 - Secundair
 - Tertiair
 - Quartair

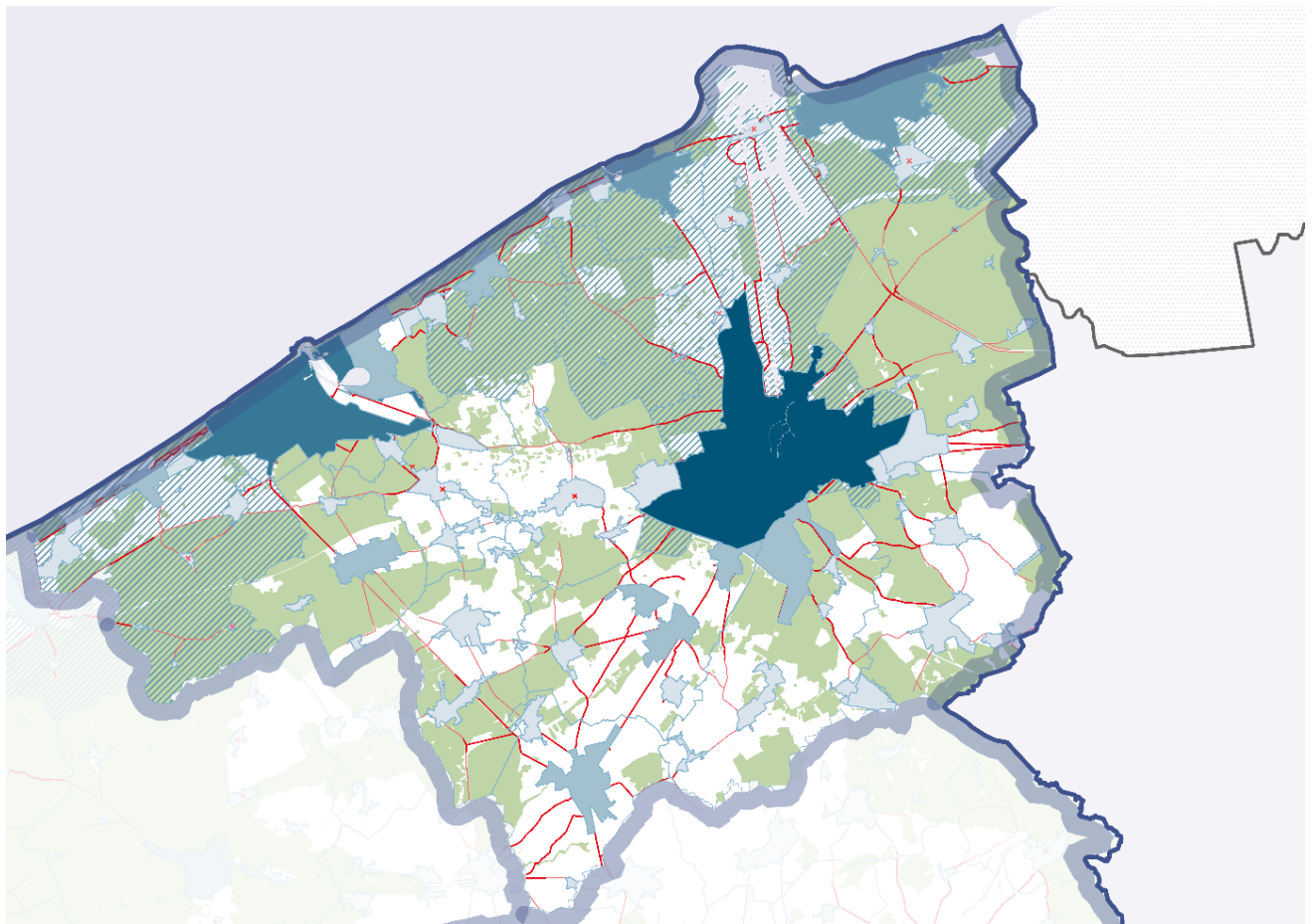
Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

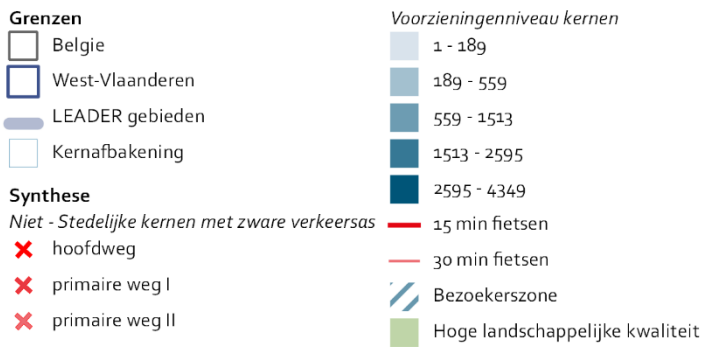
VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

2.1.3 Leefbaar platteland

19

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

2.2 Belangrijkste vaststellingen uit de omgevingsanalyse

2.2.1 Bevolking en demografie

- ▶ Er is een gematigde groei (lager dan het West-Vlaams en het Vlaams gemiddelde) van het aantal inwoners en gezinnen de voorbije jaren, die ook nog de komende jaren aanhoudt. Wel is er een behoorlijke differentiatie op niveau van de deelgemeenten met klimmers en dalers.
- ▶ De huidige trend van gezinsverdunding zal zich de komende jaren verderzetten.
- ▶ De regio telt significant meer ouderen: 27,1% 65-plussers versus 24% gemiddeld voor de provincie. Dit komt voornamelijk door het hoge aandeel 65-plussers in de badsteden (35,5%).
- ▶ Alleenwonenden in de leeftijdscategorie van 65-74 jaar wonen voornamelijk in badplaatsen en grotere kernen. Alleenwonenden in de leeftijdscategorie van 75+ jaar daarentegen wonen verspreid over de hele regio.
- ▶ De vergrijzing zet zich de komende jaren verder. De groep van 65+ evolueert van 27,1% nu naar 32,7% in 2035. Dit is fors hoger dan in de rest van Vlaanderen waar de groep van 65+ in 2035, 25,1% bedraagt.

2.2.2 Ruimte, leefmilieu en landschap

- ▶ De regio Noord-West-Vlaanderen is een relatief 'open' regio, met minder ruimtebeslag en verharding dan gemiddeld in de provincie en in Vlaanderen.
- ▶ Landbouw is de dominante gebruiker van de ruimte (73,6% van de oppervlakte is bestemd voor landbouw).
- ▶ Het noorden van de regio is gevoelig voor verzilting. Het zuiden van de regio is eerder droogtegevoelig omwille van de zandbodems. De waterlopen zijn voornamelijk ingesteld op afvoer van water naar de zee, wat de verdroging in de hand werkt.
- ▶ Er is een sterke verweving van functies, behalve in Middelkerke en Zuienkerke, waar nog een belangrijk gedeelte quasi exclusief door landbouw wordt gebruikt.
- ▶ De regio telt meer groen (bestemd groen, toegankelijk groen en waardevolle natuur) dan gemiddeld in de provincie, maar blijft onder de Vlaamse gemiddelden.
- ▶ De aanwezigheid van cultuur- en erfgoedlandschappen, kleine landschapselementen en prioritaire soorten toe aan waardevolle landschappen in de regio.

2.2.3 Klimaat en energie

- ▶ Het aandeel CO₂-uitstoot loopt terug, maar minder snel dan in het burgemeestersconvenant wordt vooropgesteld. Vooral in de sectoren vervoer en landbouw lukt het moeilijk om te komen tot bijkomende CO₂-reductie.
- ▶ Er rest nog veel potentieel op vlak van hernieuwbare energie in de regio, zowel op vlak van zonne- als windenergie, alsook de realisatie van energiecoöperaties.

2.2.4 Wonen

- ▶ De goed uitgeruste kernen in de regio bevinden zich hoofdzakelijk in de kuststeden en gemeenten. Ook het oosten van de regio is goed uitgerust.
- ▶ Op basis van renovaties ligt het woonbestand in de regio – zij het iets moderner – in lijn met de rest van de provincie en Vlaanderen.
- ▶ De woningprijzen liggen boven het provinciaal gemiddelde

2.2.5 Welzijn en gezondheid

- ▶ Basisvoorzieningen en regionale voorzieningen zijn goed verspreid over de gehele regio.
- ▶ Er zijn indicaties van een financieel kwetsbare groep van ouderen. De prognose voor de toename van 80-plussers en de afname van het potentieel aantal mantelzorgers en het lagere gemiddelde voor professionele zorg is een belangrijk aandachtspunt binnen de regio.
- ▶ De verouderende bevolking in de regio omvat een groep die daarnaast ook extra ondersteuning op vlak van digitale vaardigheden nodig zal hebben.

2.2.6 Mobiliteit

Inwoners in de regio maken overwegend gebruik van de auto. De frequentie van het openbaar vervoer, ondanks de relatief goede ontsluiting van het openbaar vervoer in deze regio, speelt hierbij een rol. Een omslag naar meer collectief vervoer of andere modi dient nog verder aangemoedigd. LEADER kan hierin ondersteunen via trage wegen, auto- of fietsdelen, etc.

21

2.2.7 Economie

- ▶ Het aantal land- en tuinbouwbedrijven daalde, maar de omzet van de landbouw in de regio bleef de voorbije 10 jaar constant.
- ▶ De teelt van hokdieren (varkens en pluimvee), melkvee en gemengde bedrijven vertegenwoordigen de grootste omzet in de regio. Verder is er een verschuiving weg van (gemengde) rundvee teelt naar melkvee en akkerbouw.
- ▶ De regio ziet ook een verbreding van de landbouw en nieuwe landbouwbedrijfsmodellen (biologische landbouw, zorgboerderijen, hoeveproducenten). Deze aantallen zijn evenwel beperkt in vergelijking met het totaal aantal landbouwbedrijven in de regio.
- ▶ De opvolging van landbouwbedrijven in de regio zal een uitdaging creëren voor de regio in de komende jaren, waar het merendeel van de bedrijfshoofden dat ouder dan 50 jaar is en er vaak geen opvolger is of opvolging onzeker is.
- ▶ De regio laat zich opmerken als een dienstenregio. Procentueel gezien, laat de regio ook een hoog aandeel zelfstandigen optekenen.
- ▶ De leegstand van handelspanden is significant lager dan gemiddeld in de provincie en het Vlaamse gewest.
- ▶ Er is krapte op de arbeidsmarkt.

2.2.8 Toerisme en cultuur

- ▶ Sterk toeristische regio – nabijheid Kust en Brugge

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- ▶ Goed fietsroutenetwerk – vooral in het Noorden van de regio
- ▶ Wandelnetwerk in het zuiden van de regio en aan de kust
- ▶ Kastelen en abdijen als opvallend erfgoed
- ▶ Druk van tweede verblijven en vakantiewoningen aan de kust en in de polderdorpen

2.2.9 Bestuur

- ▶ De regio telt een aantal kleine gemeenten die niet beantwoorden aan het toekomstbeeld van sterke lokale besturen zoals de Vlaamse overheid vooropstelt, met voldoende kritische massa.
- ▶ Het gevoel van één regio is (nog) niet aanwezig. De aanwezigheid van de twee centrumsteden (Brugge en Oostende) speelt hierin een rol. Ook de opdeling en kaart van de referentieregio's maakt een opsplitsing tussen de regio Brugge en de regio Oostende.

3 PARTICIPATIEF PROCES

In dit gedeelte presenteren we een stakeholdersanalyse en een typering van de stakeholders. Vervolgens beschrijven we hoe we tot de input van de stakeholders gekomen zijn en hoe het participatief proces voor de totstandkoming van de LOS en de LAG gevoerd werd.

3.1 Stakeholdersanalyse

3.1.1 Identificatie van de stakeholders

Op basis van de stakeholderslijsten van de bestaande LEADER-gebieden en de input van de streekwerking actief in Noord-West-Vlaanderen werd een eerste lijst van mogelijke stakeholders opgemaakt, die uitgebreid werd in de loop van het proces.

De lijst werd zeer breed opgevat, alle stakeholders die vermeld staan in het oproepreglement voor de opmaak van de LOS werden opgenomen, uitgebreid met organisaties en/of personen waarvan wij dachten dat ze kunnen een meerwaarde hebben voor de opmaak van de LOS. Vervolgens werd de analyse gecategoriseerd om duidelijkheid te scheppen in het geheel.

Stakeholders	Primair: heeft directe invloed op de aanpak of het resultaat	Secundair: heeft indirect invloed op de aanpak of het resultaat
Interne stakeholders bij het project betrokken vanuit de eigen organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • VLM-beheersdienst • VLM-regio West • Provincieraadsleden • Gedeputeerden • Politieke vertegenwoordigers gemeenten/burgemeestersoverleg • Landbouworganisaties • Milieuverenigingen • Vertegenwoordigers van dorpen • Geëngageerde burgers • Regiocoördinatoren • Coördinator GEPO 	<p>Experten uit de provinciale administraties/lijdinsten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedswerker landbouw • Gebiedswerker landschap en milieu • Streekmedewerker socio-economische streekontwikkeling POM • Coördinator Bulskampveld • Coördinator zwinregio • Coördinator waterlandschappen • Dienst landbouw • Stafmedewerker dorpen • MiNaWa sectie natuur • MiNawa sectie klimaat • Erfgoed
Externe stakeholder: Bij het project betrokken externe partij	<p>Experten uit streekorganisaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Westtoer • POM korte keten • Inagro 	<ul style="list-style-type: none"> • WVI • Milieuverenigingen • SAAMO • Avansa • Beweging.net

	<ul style="list-style-type: none"> • Inagro korte keten • Regionaal Landschap • Bosgroep <p>Ambtenaren lokale besturen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toerisme • Landbouw • Lokale economie • Milieu • Omgeving <p>Landbouworganisaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boerenbond • ABS • Boerenatuur • AGRA-vrouwen <p>Landbouwverenigingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landelijke Gilden • FERM • Groene Zorg <p>Milieuverenigingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natuurpunt • West-Vlaamse milieufederatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Unizo • Polderbesturen • VOKA • Vakbonden • Beweging.net
<p>Interface: stakeholders niet bij het project betrokken, maar die wel over een legitiem belang beschikken en knowhow inbrengen</p>	<p>Andere LEADER coördinatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Departement landbouw en visserij • Lokale mandatarissen <p>Vlaamse administraties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ANB • MOW • Omgeving • Erfgoed • VMM • Toerisme Vlaanderen <p>Provinciale diensten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dienst MiNaWa sectie duurzaamheid en energie • Dienst ruimtelijke planning Provincieraadsleden 	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouwers • Vrouwelijke landbouwers • IOED • ILVO • Idea • Atelier Romain • Milieuvrijwilligers • Dorpsbewoners • VELT • WBE • Gemeenteraadsleden en schepenen • Parlementairen • Burgers • Dorpsbewoners • Verenigingen • Boeren op een kruispunt

		<ul style="list-style-type: none"> • Lokale afdelingen Natuurpunt en WMF • Innovatiesteunpunt landbouw • Dorpsraden/bewonersplatforms
--	--	--

De eigen organisatie betreft de LAG zoals voorgeschreven in het oproepreglement. De personen met directe invloed zijn diegenen die de beslissing mee nemen of gekend promotor zijn, met indirecte invloed zijn de personen die knowhow kunnen inbrengen.

Alle bovenstaande organisaties werden gecontacteerd met de vraag om te participeren aan de totstandkoming van de LOS.

Er wordt een verschil gemaakt tussen de stakeholders die kunnen een inbreng hebben bij de totstandkoming van de LOS en diegene die daadwerkelijk het programma zullen begeleiden/sturen en bijgevolg lid zullen zijn van de Lokale ActieGroep of van de Exoertengroep.

- De **primaire interne stakeholders** hebben sowieso een inbreng via geëigende kanalen. Ze maken van meet af aan deel uit van de stuurgroep. Uit de stuurgroep worden vertegenwoordigers afgevaardigd die dan samen de Lokale ActieGroep zullen vormen. De interne stakeholders werden uitgenodigd voor de stuurgroepen en de werkgroepen. Een aantal van hen nl.: VLM regio West, de beheersdienst, gedeputeerden, regiocoördinatoren en coördinator Geïntegreerde Plattelandsontwikkeling (GePo) werden sterk betrokken via bilateraal overleg en volgende het proces ook op de voet.
- De **primaire externe stakeholders** zijn de stakeholders die behoren tot de streekorganisaties, de ambtenaren van de lokale besturen van de diensten die een zekere betrokkenheid hebben met de thema's, landbouw en milieuverenigingen. Dit zijn de actoren die wellicht projecten zullen indienen en een grote streekennis hebben over de voorliggende thema's. Met de experts uit de streekorganisaties hadden we ook bilaterale gesprekken.
Aan de lokale besturen werd gevraagd om (indien mogelijk) per thema een ambtenaar aan te duiden. Zij werden uitgenodigd op de werkgroepen. Er werd ook een specifieke toelichting gegeven aan de ambtenaren toerisme, de milieuambtenaren en de omgevingsambtenaren op een streekoverleg. Ook de landbouworganisaties werden uitgenodigd voor de werkgroepen en de stuurgroep.
- De **secundaire interne stakeholders** zijn de experts uit de provinciale administraties of de provinciale agentschappen die over een sterke expertise beschikken met betrekking tot de thema's die voorliggen. Met al deze experts hadden we bilaterale gesprekken (zie 3.2. proces)
- De **secundaire externe stakeholders** werden uitgenodigd voor de werkgroepen en de stuurgroep. Er werden ook bilateraal overlegmomenten op vraag ingericht bv. met Avansa, beweging.net en SAAMO.

De primaire en secundaire stakeholders kregen tussentijdse versies van de LOS en konden, naast hun deelname aan de bijeenkomsten, ook telkens schriftelijk of mondeling reageren op de tussentijdse documenten.

- De **interface interne stakeholders** vormen geen rechtstreeks betrokken partijen, maar ze beschikken wel over een (in)directe belang en kunnen expertise inbrengen. Deze partijen werden uitgenodigd op de werkgroepen en worden op de hoogte gehouden indien ze dit wensen. Zij hadden ook de gelegenheid om te reageren op voorliggende LOS, hetzij via de provinciaal technische werkgroep, hetzij via een voorafgaande schriftelijke consultatie.

De twee andere LEADER coördinatoren uit de provincie (Westhoek en Midden West-Vlaanderen) hebben geen commentaar gegeven op de LOS, maar wel een sterke inbreng gehad bij de totstandkoming van de LOS vanuit hun kennis en ervaring.

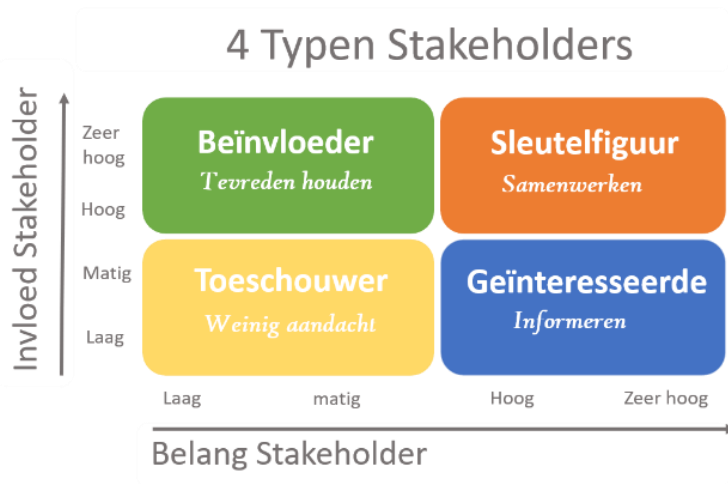
- De **interface externe stakeholders** zijn die instanties of personen waarvan we denken dat ze op langere termijn kunnen belang hebben bij de LEADER-strategie of zijn wetenschappers die een inbreng kunnen hebben of gehad hebben. Voorbeelden hiervan zijn het ILVO, Idea en atelier Romain die tevens de omgevingsanalyse hebben opgemaakt en een inbreng hadden bij de totstandkoming van het proces. De dorpsraden werden uitgenodigd op de inspiratiesessie en konden zich kandidaat stellen om deel te nemen aan de stuurgroep.

Burgers werden ook uitgenodigd voor deelname aan de stuurgroep. Zij werden gerekruteerd via de bredere consultaties die plaats vonden in het kader van het beleidsplan ruimte West-Vlaanderen en via persoonlijke contacten (GePo en streekwerking).

Er werden 102 personen uitgenodigd voor de werkgroepen en telkens een zestigtal personen voor de stuurgroepen.

3.1.2 Typen van de stakeholders

Op basis van voorgaande analyse hebben we de stakeholders getypeerd naar belang en invloed.

27

De **beïnvloeder** heeft een grote invloed maar een kleiner belang. Probeer de beïnvloeder aan je zijde te krijgen ondanks dat het belang voor hem of haar (of een organisatie) niet groot is. Deze stakeholder is belangrijk voor het draagvlak van de LEADER strategie en zullen we goed informeren.

De **sleutelfiguur** is de kern van de Lokale ActieGroep. Deze figuren hebben een sterke invloed en een sterk belang. We werken sterk samen met de sleutelfiguren, houden ze geïnformeerd en gemotiveerd. In tegenstelling tot de klassieke theorie inzake stakeholders is zullen we de belangen van de sleutelfiguren niet exact nastreven, maar zoeken naar een gemeenschappelijk belang voor de uitvoering van de LOS die het individuele belang van de deelnemende organisaties overschrijdt. Elk sleutelfiguur wordt erkend in zijn of haar rol binnen de Lokale ActieGroep. We zorgen ervoor dat de sleutelfiguren de nodige instrumenten in handen krijgen om hun rol ten volle te kunnen spelen. Anderzijds verwachten we van deze sleutelfiguren dat ze de ambassadeurs zijn dan LEADER Noord-West-Vlaanderen.

De **geïnteresseerden** hebben een belang in wat we doen maar hebben geen formele of informele invloed op de activiteiten. Dit is de lijst van de potentiële promotoren of van organisaties/diensten die LEADER Noord-West-Vlaanderen kunnen promoten. Ze moeten dan ook zo goed mogelijk geïnformeerd worden en gemotiveerd om kwaliteitsvolle projecten in te dienen. Een aantal van de geïnteresseerden kunnen aangeduid worden voor de Lokale ActieGroep en evolueren naar sleutelfiguren. De geïnteresseerden kunnen ook mee de basis

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

vormen voor de exoertengroep, op voorwaarde dat ze het individueel belang kunnen overstijgen.

De **toeschouwers** hebben minder belang en minder invloed. Ze moeten wel geïnformeerd worden zodat ze eventueel kunnen evolueren naar geïnteresseerde. Voor deze stakeholders is een brede communicatie wenselijk zodat ze op de hoogte zijn van het feit dat er een LEADER strategie uitgerold wordt in de regio en dat ze hier kunnen op intekenen. Een toeschouwer kan ook een meerwaarde betekenen als partner bij een project of in samenwerkingsverbanden.

Organisatie	Invloed	Belang	Categoriemix
Mandatarissen gemeenten LAG	1	1	1.sleutelfiguur
Burgemeesteroverleg	1	1	1.sleutelfiguur
Provincieraadsleden LAG	1	1	1.sleutelfiguur
Gedeputeerden	1	1	1.sleutelfiguur
Streekwerking Provincie	1	1	1.sleutelfiguur
Vlaamse Landmaatschappij	1	1	1.sleutelfiguur
VLM regio West	1	1	1.sleutelfiguur
Natuurpunt Brugs Ommeland & Middenkust	1	1	1.sleutelfiguur
West Vlaamse Milieufederatie	1	1	1.sleutelfiguur
Unizo	1	1	1.sleutelfiguur
Boerenbond	1	1	1.sleutelfiguur
Algemeen Boerensyndicaat	1	1	1.sleutelfiguur
Overige mandatarissen gemeenten	1	2	2. beïnvloeder
Overige Provincieraadsleden	1	2	2. beïnvloeder
Departement Landbouw & Visserij	1	2	2. beïnvloeder
Algemeen directeurs gemeenten	2	1	3. geïnteresseerde
Ambtenaar gemeente betrokken thema's	2	1	3. geïnteresseerde
Lijndiensten Provincie betrokken thema's	2	1	3. geïnteresseerde
Bewonersverenigingen	2	1	3. geïnteresseerde
Regionaal Landschap Houtland & Polder	2	1	3. geïnteresseerde
Bosgroep Houtland & Polder	2	1	3. geïnteresseerde
Lokale afdelingen milieuverenigingen	2	1	3. geïnteresseerde
POM West-Vlaanderen	2	1	3. geïnteresseerde
Boerennatuur vzw	2	1	3. geïnteresseerde
Landelijke Gilden	2	1	3. geïnteresseerde
Ferm	2	1	3. geïnteresseerde
Groene Kring	2	1	3. geïnteresseerde
Inagro vzw	2	1	3. geïnteresseerde
Westtoer	2	1	3. geïnteresseerde
Middenkustpolder	2	1	3. geïnteresseerde
Oostkustpolder	2	1	3. geïnteresseerde
Nieuwe polder van Blankenberge	2	1	3. geïnteresseerde
Avansa	2	1	3. geïnteresseerde

Beweging.net	2	1	3. geïnteresseerde
Gemeenteraadsleden	2	2	4. toeschouwer
Overige ambtenaren gemeenten	2	2	4. toeschouwer
Lijndiensten Provincie indirect betrokken thema's	2	2	4. toeschouwer
WVI	2	2	4. toeschouwer
Departement Omgeving	2	2	4. toeschouwer
Departement Mobiliteit & Openbare Werken	2	2	4. toeschouwer
Vlaamse Milieumaatschappij	2	2	4. toeschouwer
ANB	2	2	4. toeschouwer
Onroerend Erfgoed	2	2	4. toeschouwer
IOED Raakvlak	2	2	4. toeschouwer
IOED Polderrand	2	2	4. toeschouwer
Monumentenwacht West-Vlaanderen apb	2	2	4. toeschouwer
Parlementsleden	2	2	4. toeschouwer
Ongebonden geëngageerde burgers	2	2	4. toeschouwer
Landbouwers	2	2	4. toeschouwer
Milieuvrijwilligers	2	2	4. toeschouwer
Velt vzw	2	2	4. toeschouwer
Wildbeheerseenheden in de regio	2	2	4. toeschouwer
Voka	2	2	4. toeschouwer
Innovatiesteunpunt vzw	2	2	4. toeschouwer
Nationaal Agrarisch Centrum	2	2	4. toeschouwer
Toerisme Vlaanderen	2	2	4. toeschouwer
Vakbonden	2	2	4. toeschouwer
Boeren op een kruispunt	2	2	4. toeschouwer
ILVO	2	2	4. toeschouwer
IDEA	2	2	4. toeschouwer

1 is hoog belang of invloed

2 is minder belang of invloed

3.2 Proces

Zie tijdslijn met de verschillende contactmomenten als bijlage 2

Noord-West-Vlaanderen is een relatief nieuw LEADER gebied. In de periode 2000 -2006 was er al een LEADER gebied: 'Brugs Ommeland', maar deze regio was veel kleiner en er werd toen vooral gefocust op thema's inzake landbouw en landbouwverbreding. De fundamenteën voor het voorliggend gebied lagen er wel al. De provinciale streekwerking Noord-West-Vlaanderen (recent omgevormd tot de streekwerking Middenkust en Brugge) heeft al sinds de jaren negentig van vorige eeuw een werking in de regio die geënt is op samenwerking met de lokale besturen en andere streekactoren en vorm krijgt op maat van de regio.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Dit betekent dat er al heel wat expertise en aanwezig is in het gebied en er een lange traditie is van samenwerking tussen verschillende actoren in gebied.

Niettegenstaande er al een zekere kennis aanwezig is, werd het toch belangrijk geacht om stevige fundamenten te leggen voor deze strategie. Eerst en vooral werd de intentie tot oprichting voorgelegd in het voorjaar van 2022 aan beide betrokken burgemeesteroverleggen (Middenkust en Brugge). Dit werd positief onthaald en ze engageerden zich om mee te werken aan de totstandkoming van de LOS en gaven de toestemming om te starten met de procedure om Noord-West-Vlaanderen als LEADER gebied te erkennen.

In een volgende stap, die liep van juni 2022 tot in 2023, (zie tijdslijn als bijlage) werden een zestiental bilaterale gesprekken ingepland met diverse stakeholders uit de regio: collega's van binnen de Provincie, het middenveld, het lokale niveau, Vlaamse ambtenaren...

Deze gesprekken hadden verschillende doelen:

- Draagvlak creëren voor het nieuwe LEADER gebied
- Belangrijke elementen in het gebied detecteren in functie van de omgevingsanalyse
- Het genereren van ideeën voor de invulling van de acties
- Richting geven aan de invulling van de LOS vanuit lopend en/of gewenst beleid
- Het polsen naar mogelijkheden voor samenwerking of complementair werken en polsen naar andere stakeholders

30

In mei/juni 2022 werd een studieopdracht gegund aan het consortium Idea, atelier Romain en ILVO om per LEADER gebied een omgevingsanalyse op te maken. Ze hebben meegewerkt aan deze Lokale Ontwikkelingsstrategie door een omgevingsanalyse voor Noord-West-Vlaanderen op te maken, door het proces mee uit te tekenen en de stuurgroep en de werkgroepen inhoudelijk en methodisch mee te ondersteunen.

Met de drie LEADER coördinatoren kwamen we tot de vaststelling dat een aantal organisaties en figuren een waardevolle inbreng konden hebben overkoepelend voor de drie LEADER-gebieden. Hiertoe werden in juni 2022 diverse brainstormsessies georganiseerd op provinciaal niveau nl. met de medewerkers van Inagro, Westtoer, een brainstormsessie korte keten en landbouw, een sessie dorpen en een sessie biodiversiteit en landschapskwaliteit. De deelnemers waren ambtenaren of medewerkers van organisaties die op streekniveau of op provinciaal niveau functioneren. De meesten onder hen zijn op één of andere manier vertrouwd met de plattelandsprogramma's en met LEADER. Op elke sessie werd kort de LEADER context geschetst en de vooruitzichten voor de periode 2023-2027. De drie thema's voor deze periode werden toegelicht, waarna de vergadering inspiratie voor acties gaf en input i.v.m. de doelstellingen.

In september werd de inbreng van de regio i.v.m. LEADER opgestart. Per thema werd een thematische werkgroep opgericht met stakeholders uit het gebied, zowel ambtenaren (lokaal en bovenlokaal) als mandatarissen en het middenveld. Daarnaast werd een stuurgroep gevormd met voornamelijk lokale ne bovenlokale beleidsmakers, het middenveld en geëngageerde burgers, die telkens de grote lijnen bepaalde en afklopte. De werkgroepen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

zullen doorgroeien om uit te monden in de expertengroep, de stuurgroep wordt de Lokale ActieGroep.

In deze voorbereidende fase opmaak LOS werd een breed scala aan stakeholders bevroegd en was de grens tussen de werkgroepen en de stuurgroep niet absoluut. De groep die hielp meedenken aan de samenstelling van de LOS was uitgebreider dan de Lokale ActieGroep of de Expertengroep. Een aantal actoren vindt het immers belangrijk om mee te denken aan de totstandkoming van de LOS maar ziet in een verdere fase (uitvoering LOS) geen meerwaarde meer.

Alle gemeenten werden gecontacteerd met de vraag om één of meerdere ambtenaren aan te duiden voor de werkgroepen en één mandataris voor de stuurgroep. Provincieraadsleden, parlementairen en het middenveld werden eveneens uitgenodigd op de stuurgroep. Voor de werkgroepen werden ook experts en het middenveld uitgenodigd. (Zie ook stakeholdersanalyse). Parlementairen namen niet deel aan het proces. Het middenveld werd persoonlijk gecontacteerd en opgebeld door het Leader secretariaat, maar het was niet eenvoudig om ze aan tafel te krijgen. VOKA en de vakbonden lieten ons weten dat ze niet geïnteresseerd waren. Andere partners vanuit het middenveld volgden het proces eerder vanop afstand. De fysieke bijeenkomsten bleken niet altijd even gemakkelijk voor alle belanghebbenden.

In de loop van de rit merkten we dat er veel beroep gedaan werd op de lokale actoren om allerhande processen in de regio mee op te volgen en te adviseren. Daarom beperkten we ons bewust tot de opgesomde lijst van overlegmomenten en gaven we ook telkens de kans tot bilateraal overleg of schriftelijke reacties.

31

De eerste werkgroepen in september werden gelijktijdig per thema georganiseerd, met een gemeenschappelijke inleiding. Doel was een brainstorm en ideeën sprokkelen. Er werd een (thematische) omgevingsanalyse voorgelegd waarop een brainstorm volgde. De deelnemers werden doorheen de workshop in groepjes (eerste per twee, dan vier en tenslotte in twee grote groepen) geplaatst om elkaars ideeën te bespreken waarna alles in de volledige groep werd overlopen en gebundeld.

Na de werkgroepen 's namiddags, ging 's avonds de stuurgroep door, waar ook een algemene omgevingsanalyse gepresenteerd werd en vervolgens de resultaten van de discussies voorheen toegelicht. Met behulp van een mentimeter werd vervolgens gepolst naar de keuzes en prioriteiten van de stuurgroep.

Uit deze eerste werkgroepen kwamen nogal wat generieke ideeën naar voor. Daarom werd er beslist om een tweede reeks werkgroepen te organiseren in de loop van november/december, waar experts uitgenodigd werden die het desbetreffende thema op een vernieuwende manier benaderden en nieuwe ideeën meegaven. Voor landbouw kwam Lies Messely (ILVO) aan het woord, voor het thema dorpen Frans Thissen (UAmsterdam) en voor het thema landschap en biodiversiteit Niels Dabaut (UAntwerpen). Na de toelichtingen werden verschillende stellingen gepresenteerd waarop deelnemers mochten reageren. Op die manier konden we ook polsen naar een zekere prioritering.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Alle verkregen informatie werd gebundeld en verwerkt in een aanzet van actieplan: visie, doelstellingen, maatregelen en acties. De aanzet van de omgevingsanalyse en het actieplan werden vervolgens toegelicht op de stuurgroep. De documenten werden op voorhand bezorgd. Naast de reacties op de bijeenkomst van de stuurgroep reageerden enkele actoren ook schriftelijk of mondeling op de voorliggende teksten.

Op 9 maart 2023 organiseerden we een verenigde werkgroep waar het actieplan toegelicht werd aan de hand van een methodiek en een lijst met de doelstellingen, maatregelen en acties. Er werd gevraagd aan de aanwezigen om aan te duiden welke maatregelen/acties volgens hen een grote impact voor de regio kunnen hebben, een kleine impact voor de regio of via een andere weg gefinancierd kunnen worden. De resultaten waren zeer divers, waardoor duidelijk bleek dat er niet echt keuzes kunnen gemaakt worden.

Op 30 maart 2023 werden de SWOT en het actieplan voorgesteld aan de stuurgroep. De stukken werden op voorhand bezorgd. We focusten even op de steun voor investeringen in dorpen en de steun voor verenigingen en hadden hierover een meer uitgebreide gedachtenwisseling met de stuurgroep. Tevens werd een voorstelling besproken voor de samenstelling van de LAG, de mogelijke begunstigden en de toe te kennen steun.

Op 4 mei 2023 werd deze LOS met alle elementen en de samenstelling van de LAG goedgekeurd door de stuurgroep.

32 Op 5 mei 2023 en 12 juli 2023 werd de Lokale Ontwikkelingsstrategie Noord-West-Vlaanderen voorgesteld op de respectievelijke burgemeesteroverleggen van de Middenkust en de regio Brugge.

Op 25 mei 2023 en 22 juni 2023 werden de drie Lokale Ontwikkelingsstrategieën voor West-Vlaanderen toegelicht aan de Provincieraad.

3.3 Elementen die uit het proces kwamen

Zie bijlage 3 samenvatting van de input van de stakeholders, beelden van de mentimeters

De stakeholders uit de regio hebben invulling gegeven aan de visie, acties en doelstellingen. Van elke bijeenkomst en overleg werd een verslag gemaakt, dat samengevat werd in een lijst van ideeën, doelstellingen en acties.

Deze lijst diende als basis voor de SWOT en het actieplan en tegelijkertijd ook voor de interventielogica. Deze werd verwerkt in de Lokale Ontwikkelingsstrategie.

Beknopte samenvatting: algemene lijnen:

- Rekening houden met de duurzaamheidsdoelstellingen (SDG's) zoals geformuleerd door de Verenigde Naties,
- Aansluiten op de principes van het beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen waarbij rekening wordt gehouden met de impact op de ruimte en het fysisch systeem,
- Elementen zoals kennis delen, samenwerken en netwerken staan centraal

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Ruimte om zaken uit te proberen in LEADER
- Focussen op bottom-up en kleinere projecten
- Nood aan flexibiliteit in het programma om aan te passen aan wat leeft en de dynamiek op het veld
- Verder gaan dan wettelijke vereisten ('extra mile')
- Complementair werken met andere betoelagingslijnen bv. landinrichting, GLB,...)
- Rekening houden met de deelgebieden en de diversiteit van de regio
- Aandacht voor het economische weefsel en de ondernemers
- Toerisme en recreatie, evenals identiteit en erfgoed als transversale ontwikkelingsassen over de drie thema's heen
- Energie en energiegemeenschappen bij zowel landbouw als in dorpen
- Trage wegen bij de thema's landschap en dorpen, zeker ook een connectie met de landbouw
- Diverse gebiedsafbakeningen en lopende trajecten in de regio

Landschap, klimaat en biodiversiteit

- Klimaat doorweven door het ganse programma
- Water als grondslag en belangrijk aandachtspunt
- Water vasthouden: bufferen en bergen, verschillende aanpak tussen polders en zandstreek
- Water beheren, kwaliteit en waterbeleving
- Verwerken van biomassa-resten en beheren van reststromen: ruimte voor kennisopbouw en pilootprojecten, afval als grondstof
- Ruimte voor natuurverbinding en nature based solutions (NBS)
- Kwalitatief versterken van open ruimte en landschap
- Natuurbeheer, beheersvraagstuk: dijken, bomen, machines, samenwerking
- Versterken van boerennatuur
- Boeren en landschap, natuurwaarden en biodiversiteit
- Dorpen en landschap, natuur in de bebouwde kom
- Biodiversiteit als rode draad, basisnatuurkwaliteit, soortenbescherming
- Rol van wildbeheerseenheden
- Bodem: bodemzorg
- Streekidentiteit, cultuurhistorie en erfgoed (ook bij dorpen)

Landbouw en korte keten

- Zie ook elementen binnen de andere thema's
- Voedselstrategieën, voedseloverschotten
- Korte keten: begeleiding nieuwe initiatieven, promotie en vermarkten, distributie, verstevigen van ondernemerschap, bedrijfsprocessen, klantenbinding, B2B, B2C
- Landbouwverbreding: beleving, toerisme, natuurbeheer, ...
- Zorgboeren
- Innovatieve landbouw: natuurinclusief, diverse ideeën
- Samenwerking binnen landbouw en met andere sectoren
- Werkbaarheid landbouw en mentaal welzijn

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Dorpen

- Specifieke aanpak voor dorpen – geen kleine stad – typische dorpen – ruimtelijke en architecturale kwaliteit
- Verbonden dorpen
- Kerken en beeldbepalende gebouwen
- Recreatie en beleefbaar groen, groen, water en biodiversiteit in dorpen
- Participatie en co-creatie
- Sociale cohesie
- Voorzieningen en ontmoeten
- Verkeersveiligheid, openbaar vervoer en mobiliteit

Op verschillende momenten werd gepolst naar keuzes en prioriteiten via mentimeter en het aanduiden van de impact op een lijst (zie bijlage 3).

De resultaten waren erg divers, afhankelijk van de doelgroep en het moment, maar er werd getracht hier zoveel mogelijk rekening mee te houden, voor zover het LEADER kader en het huidig beleid dit toelaten.

4 OVERZICHT EN SYNERGIEËN MET HET GEVOERDE EN GEPLANDE (PLATTELANDS)BELEID IN NOORD-WEST-VLAANDEREN

Verskillende overheidsniveaus en sectoren formuleerden relevante beleidsprogramma's voor het platteland:

1. Europees en Vlaams beleid inzake plattelandsontwikkeling
2. Ander internationaal, Europees, federaal en Vlaams beleid dat raakt aan de drie LEADER-thema's
3. West-Vlaams beleid
4. Regionaal beleid
5. Gemeentelijke beleidsplannen

Deze worden in onderstaande paragrafen verder toegelicht.

4.1 Europees en Vlaams beleid inzake plattelandsontwikkeling

4.1.1 Plattelandsbeleid

In 2000 kreeg het **Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)** een **pijler 'plattelandsbeleid'** (PDPO I, 2000-2007). De Provincie nam toen een rol in het integraal plattelandsbeleid op. Dit beleidsprogramma kende een vervolg met PDPO-II (2007-2013) en PDPO III (2014-2020). Eén van de doelstellingen in de PDPO II-periode was de LEADER-methodiek. Het GLB werd vervolgens in de programmaperiode PDPO III hervormd met het oog op een verhoogde duurzaamheid, sterker concurrentievermogen en een doelgerichtere werking. De gebiedsgerichte werking binnen PDPO III omvat drie sporen, de uitdieping is het resultaat van een samenwerking tussen de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en de Provincies:

- Projectoproepen voor de versterking van de omgevingskwaliteit en vitaliteit op het platteland (**OKW**)
- De **LEADER**-werking
- Plattelandsontwikkeling door **samenwerking met de stedelijke omgeving**

Daarnaast zette **Platteland Plus** van 2015-2020 in op acties die een belangrijke bijdrage konden leveren aan de verdere ontwikkeling van de plattelandseconomie. Eind 2021 werd met 'Next Generation EU' via het **Herstelfonds** nog een extra financieringslijn aangeboden. De focus lag op coronaherstel via bv. de optimalisatie van wandel- en fietspaden en het creëren van ontmoetingsplekken en landschapsherstel.

In het najaar van 2021 nam de Raad van Europa ook het **nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027** aan, dit moet zorgen voor:

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Een grotere bijdrage van de landbouw aan de EU-milieu- en klimaat-doelstellingen zorgen.
- Kleinere landbouwbedrijven gericht ondersteunen.
- De lidstaten meer flexibiliteit bieden bij de aanpassing van de maatregelen aan de plaatselijke omstandigheden.

Voor de periode **2023-2027** verloopt de ondersteuning van plattelandsprojecten via de LEADER-interventies, die geschetst worden in het **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid post 2020**. Er worden twee LEADER interventies voorzien binnen het GLB post 2020:

- Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën
- Realisatie lokale ontwikkelingsstrategieën

Het Vlaamse GLB 2023-2027 wordt opgehangen aan zeven krachtlijnen waarbij "innovatie, samenwerking en de focus op de actieve landbouwer" cruciale rode draden in het verhaal vormen. De inhoudelijke verwevenheid met de LEADER-thema's is vanzelfsprekend groot.

Bron: <https://lv.vlaanderen.be/beleid/landbouwbeleid-eu/gemeenschappelijk-landbouwbeleid-glb/2023-2027-algemeen-kader>

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

4.1.2 Ander internationaal, Europees, federaal en Vlaams beleid verwant met de drie LEADER-thema's

Op internationaal niveau promoten de Verenigde Naties **de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen** tegen 2030. Verwant met de LEADER-ambities zijn bv. de doelen om het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen, om duurzame landbouw en voedselproductie te realiseren of om de participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en het beheer van menselijke nederzettingen te bewerkstelligen. Deze ontwikkelingsdoelen vormen een basislaag voor de ontwikkeling van de LOS voor LEADER Noord-West-Vlaanderen.

Bron: <https://sdgs.be/nl/sdgs>

De **Europese Green Deal** omvat lijnen die sterk raken aan de LEADER-thema's (bv. herstel van ecosystemen en biodiversiteit, circulair denken, de van boer tot bord strategie, duurzame en slimme mobiliteit en energie, zorg voor de bodem, etc.). Heel wat Europese **richtlijnen** beogen daarnaast de versterking en bescherming van de biodiversiteit en het milieu (bv. Natura 2000, de Habitat- en Vogelrichtlijn). De Europese Landschapsconventie legt verplichtingen op ter bescherming, beheer en inrichting van landschappen. De **Europese Kaderrichtlijn Water** focust dan weer op waterkwaliteit en het duurzaam omspringen met water.

Verder vertonen de LEADER-doelen raakpunten met **Smart Villages** in het Europese 'Smart and Competitive Rural Areas-programma'. Het programma focust op nieuwe partnerschappen alsook op participatie om lokale uitdagingen aan te pakken en tot slimme dorpsstrategieën te komen. De klemtoon ligt er op 'voedsel en landbouw', 'het digitale', 'economie', 'sociale inclusie' en op 'groene energie en mobiliteit'.

De **Langetermijnvisie** van de Belgische federale overheid omvat 15 thema's en 55 te realiseren doelstellingen tegen 2050. Aan de LEADER-doelen te linken elementen zijn bv. het

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

west-vlaanderen
de gedreven provincie

gebruik van biomassa, energie-efficiëntie alsook aandacht voor biodiversiteit, voor duurzame mobiliteit en voor een geïntegreerde voedselproductie.

Op het Vlaams niveau zijn tal van beleidsprogramma's en beleidslijnen sturend in functie van de komende LEADER-periode:

Het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** is sinds 1997 een belangrijk fundament van het ruimtelijk beleid. Het is een visie die aangeeft **hoe** we in Vlaanderen het best **met onze ruimte omgaan**. Dit plan definieert ook **prioriteiten voor het platteland**:

- Het vrijwaren van het buitengebied voor essentiële functies
- Het tegengaan van versnippering
- Het bundelen van ontwikkeling in de kernen
- Het inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen
- Het bereiken van gebiedsgerichte ruimtelijke kwaliteit
- Het afstemmen van ruimtelijk beleid en milieubeleid op basis van het fysisch systeem
- Het bufferen van natuurfunctie
- Verweving van vrijetijdsfuncties stimuleren aan de hand van een operationele beleidsstrategie

De Vlaamse overheid bereidt heden het Beleidsplan Ruimte voor, die het structuurplan op termijn zal vervangen.

Net als het Europese 'farm to fork'-programma, besteedt ook de Vlaamse regering aandacht aan een geïntegreerd **Vlaams voedselbeleid: Go4Food**. De Vlaamse minister van Landbouw werkt, samen met de verschillende partners in de voedselcoalitie, aan deze toekomstgerichte strategie. Hoofddoelen zijn: 'een veerkrachtige voedsel economie', 'voedsel als verbinder tussen boer en burger', 'circulair en duurzaam ondernemen' en 'gezonde duurzame voeding voor iedereen'. De Vlaamse Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij (SALV) formuleerde midden 2020 **aanbevelingen over de korte keten**.

Om waterschaarste en droogte aan te pakken, riep de Vlaamse Regering de '**Blue Deal**' in het leven. De focus ligt onder meer op waterberging, infiltratie en buffering. Bijkomend is er het Vlaamse actieplan water voor land- en tuinbouw (2019-2023). Ook LEADER focust op waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit.

Het **Vlaamse Open ruimte platform** bundelt de kennis van verschillende administraties, het middenveld en kennisinstellingen met als doel samen de aanpak te versnellen om de openruimte doelen te realiseren op het vlak van water en bodem, natuur en bos, biodiversiteit, voedsel, klimaat, landschap en een gezonde leefomgeving. Vanuit het open ruimte platform wordt binnen diverse programma's op verschillende plaatsen tegelijk gewerkt aan thematische uitdagingen, ctr. het programma Water-Land-Schap of Voedsel+Land+Schap.

De Vlaamse Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS) werd opgemaakt om te voldoen aan de Europese Habitatrichtlijn. Het programma heeft een impact op de landbouw(ers), (bv. reductie van uitstoot, stopzetting piekbelastende landbouwbedrijven, meststop in Speciale Beschermingszones en VEN-gebieden etc.). De Vlaamse regering duidde hiertoe **Speciale**

Beschermingszones met specifieke instandhoudingsdoelen aan, diverse situeren zich in het LEADER-gebied Noord-West-Vlaanderen. Ook waardevolle **VEN-gebieden & natuureservaten, duinen, waterrijke Ramsar- en vogelrichtlijngebieden** situeren zich in de regio. In het kader van het AGNAS-verhaal worden op heden nog landbouwgebieden en resterende natuur- en bosgebieden afgebakend. Deze beleidskeuzes vormen een belangrijk element bij de uitrol van mogelijke LEADER-projecten.

In het kader van het **AGNAS**¹-verhaal worden heden nog landbouwgebieden en resterende natuur- en bosgebieden afgebakend. Deze beleidskeuzes vormen een belangrijk element bij de uitrol van mogelijke LEADER-projecten.

Samen met vele partners timmert de Vlaamse overheid aan **inrichtingsprojecten**. Quasi heel het gebied Noord-West-Vlaanderen werd of wordt gedekt door land- en natuurinrichtingsprojecten. LEADER-projecten kunnen er mogelijk een synergie mee vormen:

- Open poldergebieden
 - Landschapspark Zwinstreek in oprichting
 - Landinrichting Zwinpolders
 - Landinrichting Oudlandpolder
 - Natuurinrichting Schuddebeurze
 - Natuurinrichting Oostends Krekengebied
 - Natuurinrichting Uitkerkse Polders
 - Natuurinrichting Meetkerkse Moeren
- Zandig Vlaanderen West
 - Landinrichting Brugse Groene Gordel
 - Landinrichting Bulskampveld
 - Landinrichting Veldgebied Jabbeke – Wingene
 - Landinrichting Groenhove – Vrijgeweid
 - Natuurinrichting Biscopveld...
 - Vloethemveld en de ontwikkelingen door ANB ism met het lokale niveau

4.2 Het beleid op bovenlokaal niveau in West-Vlaanderen

4.2.1 Op provincieniveau

Het **provinciale meerjarenplan** 2020-2025 besteedt aandacht aan het platteland. Zo is er het actieplan: **“Implementeren van (provinciaal) plattelandsbeleid en verhogen van leefbaarheid in de dorpen”**. De Provincie neemt de regierol op vlak van een gebiedsgericht plattelandsbeleid en de inrichting van het buitengebied. Dit gebeurt zowel thematisch (bv. landbouwverbreding) als gebiedsgericht (bv. op vlak van inrichting). De verantwoordelijkheid voor PDPO en LEADER is hierin een erg belangrijk element. Al sinds de eerste programmaperiode (PDPO I 2000 – 2007) zorgen de provincies mee voor de coördinatie van de LEADER-gebieden in Vlaanderen. Er is intussen heel wat expertise opgebouwd in het coördineren van deze bottom-up gebiedsgerichte plattelandswerking.

¹ Afbakening Agrarische en Natuurlijke Structuren

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

De Provinciale Kadernota LEADER 2023-2027 van oktober 2022 vormt het provinciale kader voor de Lokale Ontwikkelingsstrategieën. De Provincie West-Vlaanderen engageert zich andermaal om tijdens de nieuwe programmaperiode in te staan voor het voeren van het secretariaat van het LEADER-gebied Noord-West-Vlaanderen en om te voorzien in cofinanciering als aanvulling op de Europese en Vlaamse middelen. De voorwaarden van deze financiering zijn onder meer in de kadernota geformuleerd.

De Provincie speelt een belangrijke rol in het plattelandsbeleid in West-Vlaanderen o.a. als bovenlokale taakbehartiger en regisseur. Hiervoor werd het provinciaal **navigatieplan platteland** opgemaakt. Dit plan wordt in 2023 vernieuwd aan de hand van de drie krachtlijnen: productief, levendig en veerkrachtig platteland. Het nieuwe navigatieplan en de LEADER strategieën staan in interactie met elkaar.

De provinciale aanpak **Geïntegreerde Plattelandsontwikkeling** overlegt als bruggenbouwer met vele partners en voert samen projecten uit om de open ruimte geïntegreerd te ontwikkelen.

Het Provinciale Leefbaarheidsonderzoek van eind 2021 analyseert de leefbaarheid van West-Vlaamse kernen in het buitengebied. De conclusies zijn sturend voor komende LEADER-projecten

Mobiliteit, beleidsbetrokkenheid en verkeersveiligheid krijgen de laagste scores toebedeeld. Op vlak van mobiliteit is de impact van het openbaar vervoer groot. Verkeersveiligheid: vooral de impact van het zwaar verkeer (zowel vrachtwagens als landbouwvoertuigen) door de kernen kwam tot uiting. Maar ook de (gebrekkige) infrastructuur voor de fietsers (fietspaden en ruimte voor fietsers). Op vlak van beleidsbetrokkenheid werd vooral gehamerd op meer inspraak vanuit de kernen.

De andere dimensies zijn fysieke woonomgeving en voorzieningen. De fysieke woonomgeving werd door respondenten vooral gelinkt aan voorzieningen en mobiliteit, maar ook aan beeldkwaliteit: verzorgde en nette straten, voldoende groen, geen verkrotting, ... Voor de voorzieningen werden uitspraken gevraagd over toegankelijkheid, nabijheid en kwaliteit. Leefbaarheid wordt meer gelinkt aan kwaliteit en toegankelijkheid dan aan nabijheid van de voorziening.

Vooraleeds beleidsbetrokkenheid en fysieke woonomgeving blijken zeer sterk samen te hangen met de globale leefbaarheidsscore. Op basis van de beschikbare kwantitatieve data kunnen er geen voorspellingen worden gemaakt over de leefbaarheid van een dorp/kern. Leefbaarheid verhogen en inzetten op leefbaarheid is een en-en verhaal. Ingrepen om leefbaarheid te verhogen, vragen maatwerk.

Een eerste rode draad doorheen de leefbaarheidsanalyse is het belang van het sociaal leven. Ontmoetingen mogelijk maken is een must. Dit betekent zowel investeren in een gevarieerd aanbod van ontmoetingskansen over generaties heen, voor iedereen. De aanwezigheid van of het investeren in infrastructuur om die ontmoeting mogelijk te maken, kan faciliterend werken.

Een tweede rode draad is het belang van beleidsbetrokkenheid. Beleidsbetrokkenheid heeft een grote samenhang met leefbaarheid. Het gaat hierbij zowel over de inspraak van het dorp

bij beleidsbeslissingen voor de kern als over erkenning van het dorp door het beleid, tweerichtingsverkeer dus.

Een derde rode draad is de negatieve impact van zwaar verkeer op de leefbaarheid van een kern.

De beleidsaanbevelingen die naar voor kwamen uit het onderzoek zijn:

- Groei is géén vereiste voor de leefbaarheid van een kern.
- Leefbaarheid is niet afhankelijk van de aanwezigheid van voorzieningen (winkels, scholen, ...), maar wel van verbondenheid en van kwaliteit. De bereikbaarheid en kwaliteit van voorzieningen is meer bepalend dan de aanwezigheid ervan. Mensen kiezen hun woonplaats op basis van de kwaliteit van de woning, de directe omgeving en de ligging binnen de regionale woonmarkt.
- Ontmoetingskansen op het publieke of semipublieke terrein bepalen mee de leefbaarheid. Open ruimte en ruimtelijke kwaliteit dragen ook bij tot een verhoogde leefbaarheid.
- Zachte mobiliteit is een belangrijke opstap naar een comfortabele omgeving
- Plan de kern, met de kern. Beleidsbetrokkenheid, de mogelijkheid om deel te nemen aan de vormgeving van de kern, is belangrijk voor het gevoel van welbevinden.

De Provinciale conceptnota Beleidsplan Ruimte formuleert drie soorten strategieën, het is belangrijk dat potentiële LEADER-projecten hieraan getoetst worden:

- *Gebiedsgerichte strategieën*: open ruimte, dorpen en steden, verbindingen.
- *Technische strategieën*: de water-, locatie-, energie- en ecosysteemstrategie.
- *Kwaliteitsstrategieën*: biodiversiteit verhogen, kwalitatieve ontmoetingsruimte creëren, ruimte delen, hergebruik van ruimte en grondstoffen, sociale cohesie versterken.

41

In het najaar van 2022 vond een publieke raadpleging over deze nota plaats. Vandaag wordt in de ruimtelijke ordening gewerkt met het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan. Dit plan blijft geldig tot er een goedgekeurd Beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen is.

Er zijn nog een aantal **andere (deels) provinciale initiatieven die mee invulling geven aan het plattelandsbeleid, landbouw, biodiversiteit & landschap of leefbare dorpen.**

LEADER-projecten kunnen er potentieel op aantakken, hierbij een greep uit het gamma:

- **Landschapspark Bulskampveld.** De Provincie ontwikkelt sinds een aantal jaren een specifieke werking in het landschapspark Bulskampveld. Onlangs werd een ambitienota opgemaakt waarde de krachtlijnen voor de toekomst beschreven worden.
- **DNA van het Dorp:** Aanbod om een DNA-analyse en een masterplan op te stellen voor toekomstige ontwikkelingen in landelijke dorpen. Vaak omvat het plan thema's als verkeersveiligheid, wandelnetwerken, ontharding, herbestemming publieke functies, dorpskernvernieuwing... Een DNA-masterplan kan ook een "smart village" strategie zijn.
- **Dorpenreglement:** Het reglement focust op ingrepen in de ontmoetingsruimte, mobiliteit, energievraagstukken en beeldbepalende infrastructuur of gemeenschapsinfrastructuur in het dorp.
- **Dorpenexpertise:** Aanbod voor laagdrempelig, initieel advies over een dorpskwestie.
- **Selectie en Oproep Winvorm: streven naar architecturale en ruimtelijk kwaliteit in West-Vlaanderen,** met oa het advies van de kwaliteitskamer en de **Selectie en**

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Oproep Winvorm als procedure voor de zoektocht naar een ontwerper van bv. architecturale dorpsvraagstukken.

- **Gemeente voor de toekomst:** Aanbod voor steden en gemeenten om duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen te vertalen naar concrete acties en projecten op het terrein. Het gaat onder meer over participatie, mobiliteit, voedselproductie, circulariteit, vergroening en duurzame energie.

Binnen deze aanpak vindt men een aantal initiatieven terug die telkens gebeuren in samenwerking met verschillende provinciale diensten. Deze initiatieven geven **mee invulling aan het plattelandsbeleid, landbouw, biodiversiteit & landschap of leefbare dorpen**. LEADER-projecten kunnen er potentieel op aantakken.

- **Water-land-schappen:** Het doel van het programma Water-Land-Schap is om problemen met water in landelijke gebieden in onderlinge samenhang op te lossen, in nauwe samenwerking met de gebruikers van het gebied zoals landbouwers en bedrijven, bewoners en landschapsbeheerders. De beoogde output van het programma is een sterkere landbouw, een duurzame watervoorraad, een goede waterkwaliteit, een opvang van te veel aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een sterker landschap in het gebied. Het programma wil daarbij rekening houden met de extra stress die de klimaatverandering op het watersysteem zal zetten.
- **DNA van het Dorp:** Aanbod om een DNA-analyse en een masterplan op te stellen voor toekomstige ontwikkelingen in landelijke dorpen. Vaak omvat het plan thema's als verkeersveiligheid, wandelnetwerken, ontharding, herbestemming publieke functies, dorpskernvernieuwing...
- **Dorpenreglement:** Het reglement focust op ingrepen in de ontmoetingsruimte, mobiliteit, energievraagstukken en beeldbepalende infrastructuur of gemeenschapsinfrastructuur in het dorp.
- **Dorpenexpertise:** Aanbod voor laagdrempelig, initieel advies over een dorpskwestie.

4.2.2 Het regionale beleid in Noord-West-Vlaanderen

LEADER + Brugse Ommeland liep in de periode 2002-2008. Het ontwikkelingsplan had als doel de leefbaarheid van het platteland in de groene rand rond Brugge op te krikken. De focus lag op landbouwverbreding, duurzaamheid en milieuzorg, er werden een 20-tal projecten goedgekeurd. Landbouwers kregen begeleiding van een regionaal landbouwteam en de toenmalige gebiedsgerichte werking landbouw Brugge-Oostende.

Plattelandontwikkeling is heden ingebed in **diverse regionale overlegorganen en initiatieven:**

- **Streekwerking:** Regio Noord-West-Vlaanderen kent een lange traditie van samenwerking op streekniveau voor plattelandontwikkeling. Sinds 1996 zet de provinciale gebiedswerking (heden streekwerking) in op ontwikkelingsthema's voor het buitengebied zoals toerisme, de leefbaarheid van de dorpskernen, landbouwverbreding en -vernieuwing en het milieu. Het streekhuis Tillegem kasteel en het streekhuis Kust zijn een uitvalsbasis voor regionaal

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

overleg. Er werden ook streekorganisaties opgericht, waarmee de samenwerking werd uitgebreid, bijvoorbeeld het Regionaal Landschap Houtland en Polders.

- De provinciale sectie Geïntegreerde Plattelandsontwikkeling overlegt als bruggenbouwer met vele partners en voert samen projecten uit om de open ruimte geïntegreerd te ontwikkelen.
- **Gebiedsgebonden regionale overlegorganen** komen periodiek samen bv. de stuurgroep en werkgroepen van het Landschapspark Zwinstreek, de klankbordgroep, stuurgroep, coördinatieteam en werkgroepen van het Landschapspark Bulskampveld, de kern- en stuur groep Oudlandpolder, de gebiedscoalitie die de Groene 62 mee vorm gaf van Oostende tot Torhout, de inzet op de leefbaarheid van het havendorp Zeebrugge, het burgemeestersoverleg regio Brugge en regio Oostende etc.
- Ook thematische werkgroepen komen periodiek samen, bv. de werkgroep **Korte Keten**.

In Noord-West-Vlaanderen lopen enkele gebiedsgerelateerde initiatieven waarop het LEADER-programma een interessante aanvulling vormt en waarmee samengewerkt wordt:

- **Kandidatuur Landschapspark Zwinstreek:** Het gaat om het gebied Sint-Laureins, Maldegem, Damme, Brugge, Knokke-Heist en Sluis. Er zijn acht thematische ambities geformuleerd rond natuur (bv. ontwikkeling van het natuurlijke milieu en biodiversiteit), versterking van de landschappelijke identiteit, landbouw (bv. duurzame verdienmodellen), erfgoed, ondernemen, recreatie, waterbeheer en samenwerking.
- **Water+land+schap:** Het doel van het programma Water-Land-Schap is om problemen met water in landelijke gebieden in onderlinge samenhang op te lossen, in nauwe samenwerking met de gebruikers van het gebied zoals landbouwers en bedrijven, bewoners en landschapsbeheerders. De beoogde output van het programma is een sterkere landbouw, een duurzame watervoorraad, een goede waterkwaliteit, een opvang van te veel aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een sterker landschap in het gebied. Het programma wil daarbij rekening houden met de extra stress die de klimaatverandering op het watersysteem zal zetten.

Voor Noord-West-Vlaanderen lopen er 2 goedgekeurde Water+Land+Schappen: **Beverhoutsveld en Romboutswervepolder**

- **Landinrichting Brugse veldzone** (in afwerking)
- **Landinrichting Oudlandpolder:** Dit poldergebied ligt in het gebied Blankenberge, De Haan, Bredene, Zuienkerke, Jabbeke, Oudenburg. Hoofddoel is klimaatrobuust waterbeheer en de realisatie van lange termijndoelen voor zowel landbouw als natuur. Dorpen zijn een aandachtspunt.
- **Strategisch Beleidsplan toerisme en recreatie Brugs Ommeland** van Westtoer, dat de contouren tekent voor het toeristisch beleid in de komende jaren in de regio
- **Landschapspark Bulskampveld** en ambitienota. De Provincie ontwikkelt sinds een aantal jaren een specifieke werking in het landschapspark Bulskampveld. Onlangs werd een ambitienota opgemaakt waarde de krachtlijnen voor de toekomst beschreven worden.
- **Werking Vloethemveld:** ANB i.s.m. met de lokale besturen

Naast de werking in de verschillende beleidsdomeinen gebeurt **afstemming** via geregeld overleg en het uitzetten van bestuurs- en domeinoverschrijdende projecten.

Gemeenschappelijke **communicatie** vindt plaats via nieuwsbrieven (driemaandelijks digitaal) en een website.

4.3 Het gemeentelijk beleid

In gemeentelijke structuurplannen/ruimtelijke beleidsplannen, mobiliteitsplannen, natuurontwikkelingsplannen, e.d. zijn heel wat visie-elementen opgenomen die vertrekken vanuit de eigenheid van de regio als landelijk gebied.

Er zal over gewaakt worden dat de LEADER projecten maximaal in overeenstemming zijn met deze beleidsplannen.

5 UITDAGINGEN, KNELPUNTEN EN ONTWIKKELINGS MOGELIJKHEDEN (SWOT)

De SWOT-analyse geeft de sterktes, zwaktes, de opportuniteiten en de bedreigingen mee. Deze elementen werden geput uit:

- De omgevingsanalyse
- Diverse beleidsplannen en onderzoeken die in het gebied of i.v.m. de betreffende materie plaatsvonden
- De kennis en input van verschillende streekactoren geput uit de diverse gesprekken en overleggen met stakeholders uit het gebied (zie ook 3.2.proces)

Zij vormen samen de basis voor de SWOT en de interventielogica.

Er werd op die manier zeer veel input verzameld, maar er werd tevens geopteerd om alleen die elementen aan te geven die relevant zijn in het kader van LEADER, de afbakening van het gebied en de thema afbakening: lokale landbouw en valorisatie van biomassa, leefbare en levendige dorpen en landschap en biodiversiteit.

Per lijn, indien van toepassing, staat er een sterkte, zwakte, en een bijbehorende opportuniteit en/of bedreiging omschreven. Er werd expliciet voor gekozen om een vijfde kolom aandachtspunten aan deze analyse toe te voegen, die de basis vormt voor de interventielogica en het actieplan.

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
REGIOAFBAKENING				
Een sterke streekidentiteit op deelgebieden	Weinig identiteit voor de ganse regio - niet echt een streekgevoel bij de bevolking	Diverse initiatieven van instanties zoals zwinregio, Oudlandpolder, Bulskampveld	Regioafbakening topdown zonder rekening te houden met de dynamiek van het gebied	Voldoende kritische massa bereiken om een goed LEADER programma te maken
	Geen initiatief op niveau van een deelgebied in het hinterland van de Middenkust			Hinterland van de Middenkust versterken - geen enkele stukje van de regio vergeten
	Centrumsteden maken inherent deel uit van de regio maar kunnen niet meegenomen worden in het LEADER gebied			Rekening houden met de invloed van de centrumsteden en de mogelijkheden die ze bieden
Diverse samenwerkingsverbanden binnen de regio op verschillende schalen		Afbakening LEADER - regiogevoel	Twee regio's in de Vlaamse afbakening	Samenwerking in de regio: valoriseren in haar diversiteit
	Een aantal kleinere gemeenten met minder bestuurskracht			Lokale besturen ondersteunen bij hun opdracht binnen de drie thema's
	Minder visievorming op regioniveau - ook niet op niveau van de twee deelregio's	Vlaamse regioafbakening		Vlaamse afbakening en werkelijkheid tot een werkbaar geheel vormen
		De aanwezigheid van twee centrumsteden met de bijbehorende voorzieningen		De centrumsteden maken geen deel uit van de afbakening maar er wordt wel rekening gehouden met de invloed die zij (kunnen) uitoefenen

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Diverse regio met verschillende landschappen en dorpen				Rekening houden met de diversiteit van de regio bij het beoordelen van de projecten
Landschappelijke eenheid in een noordelijk en zuidelijk gedeelte				Aandacht voor de verschillende landschappelijke eenheden
	Een gedeelte van de regio is kust met eigen kenmerken zoals hoogdynamisch toerisme, sterke verstedelijking, vergrijzing,...	De nabijheid van de kust brengt eigen opportuniteiten met zich mee op vlak van toerisme/recreatie, aanwezigheid van voorzieningen, samenwerking korte keten/visserij		De afbakening van de het LEADER gebied geldt niet voor badplaatsen en kust-gerelateerde problematiek
Verbindingen met aangrenzende regio Zeeland en Meetjesland via Zwinstreek		Samenwerking met Zeeland en Meetjesland		Samenwerkingsprojecten opzetten
Verbindingen met aangrenzende regio Midden West-Vlaanderen en Meetjesland via landschapspark Bulskampveld		Samenwerking met Midden West-Vlaanderen en Meetjesland		Samenwerkingsprojecten opzetten
DEMOGRAFIE				

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Groeiende bevolking door inwijking	Krimp in bepaalde kernen		Inwijkelingen (o.a. uit de stad) die geen binding hebben met het dorp	Aandacht voor de nieuwelingen in het dorp bij projecten
			Heersende denkbeelden dat groei noodzakelijk is voor een regio om te bloeien	De landelijke regio versterken zonder te moeten groeien
Aangroei vergrijzende bevolking - fit en ruimte om bij te dragen aan het maatschappelijk leven/dorpsleven	Prognose van dalend aantal beroepsactieven en jongeren - stijging van 65+	Vergrijzende bevolking als maatschappelijke meerwaarde	Negatieve ingesteldheid ten opzichte van verrijzing	De groeiende groep jonge senioren valoriseren
				Aandacht voor de aantrekkelijkheid van de kern voor jongeren en beroepsactieven
	Vergrijzende en minder mobiele en dynamische bevolking	Stijgende activiteitsgraad en mobiliteit van 65+		Anticiperen op groeiende vergrijzing en krimp van de actieve bevolking
	Interne vergrijzing – zorgafhankelijkheid			
	Oudere alleenwonenden (+75) in de kleinere kernen			Aandacht voor zorgafhankelijken en intergenerationaliteit bij projecten
	Gezinsverdunding: meer woningen nodig voor minder mensen	Alternatieve woonvormen		Aandacht voor vereenzaming en alleenwonenden
BESTUUR				

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Grotere gemeenten met een iets sterkere bestuurskracht	Kleine gemeenten met minder bestuurskracht	Aanwezigheid van centrumsteden die kunnen een versterking betekenen voor de regio		Een meerwaarde realiseren voor kleine en grotere gemeenten, rekening houdende met de aanwezigheid van de centrumsteden in de regio
		Aanwezigheid van centrumsteden met diverse diensten en voorzieningen		
			Stijgend aantal taken en verplichtingen die opgelegd worden aan de gemeenten – stijgende prijzen en verminderde budgetten	Ook lokale overheden ondersteunen via LEADER projecten
Groeiende aandacht bij lokale besturen voor participatie en beleidsbetrokkenheid van bewoners	Klassieke participatie die bijzondere doelgroepen minder aanspreekt	Vernieuwende vormen van participatie - socio-culturele insteek		Participatie en co-creatie als belangrijke voorwaarde bij projecten in dorpen
				Ruimte maken in het programma voor alternatieve vormen van participatie, co-creatie en samen met het dorp projecten realiseren
				Projecten samen met het dorp kunnen ook sociale cohesie als doelstelling hebben
DORPEN				

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Goede dorpen om in te wonen - woondorpen			De perceptie dat een woondorp per definitie een dood dorp is	We maken sterke woondorpen met sterke kwaliteit, gebaseerd op het DNA van het dorp, waar het goed is om te wonen
De regio Noord-West-Vlaanderen kent een aantal mooie gave dorpen en grote sterke kernen om in te wonen			Er heerst een perceptie dat dorpen moeten groeien om leefbaar te blijven	Dorpen veerkrachtig en leefbaar houden zonder te moeten groeien
			Verstedelijkingsdruk annex inwijking forensen	Kernversterking op een kwaliteitsvolle manier uitvoeren
Veel beschermde dorpsgezichten				
Kleine gave kernen	Kleine kernen die iets minder bereikbaar zijn			Aandacht voor bereikbaarheid van kernen
	Krimp in een aantal dorpen			Aandacht voor de actieve bevolking, kinderen en jongeren
Kwaliteitsvolle dorpen	Verminderende kwaliteit door ondoordacht bouwen	Kwaliteit van de publieke omgeving is een initiator voor het verbeteren van de kwaliteit van de private woonomgeving		Aandacht voor kwaliteit van het openbaar domein

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Sterke omgevingskwaliteit in een aantal dorpen	Minder goede omgevingskwaliteit in een aantal dorpen met een gebrek aan ontmoetingsmogelijkheden in de buitenruimte			Ruimte voor kwalitatieve ingrepen in het openbaar domein met aandacht voor ontmoeting
				Vergroening van het dorp draagt bij tot kwaliteitsversterking en houdt rekening met de eigenheid van het dorp
				Co-creatieve projecten i.v.m. groen in het dorp zoals bv gemeenschappelijk groen, boomgaarden, moestuinen,,
Een aantal dorpen is sterk ingebed in het omliggende landschap	Een aantal dorpen zijn niet echt ingebed in het omliggende landschap, er is geen of onvoldoende verbinding tussen het dorp en het omliggende landschap			De verbinding tussen het dorp en het landschap zowel ruimtelijk, infrastructureel als op het vlak van verhalen is een versterking van het dorp
Diversiteit aan verschillende soorten dorpen - sterke eigenheid van dorpen	Bedreiging eigenheid kernen door bouwwoede	Kernversterking binnen de dorpen rekening houdende met de eigenheid van het dorp		Innovatieve vormen van kernversterking ondersteunen
Beperkt aandeel meergezinswoningen in de dorpen	Stijgend aandeel appartementen	Dorpse architectuur	Verappartementisering	Hoe omgaan met stijgende verappartementisering en stadse architectuur in kernen

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Stedelijke architectuur in dorpskernen			
	Stijgend aandeel tweede verblijven en vakantiewoningen vooral in het Noorden van de regio		Druk van tweede verblijven en vakantiewoningen vanuit de kust	Druk op het dorp door tweede verblijven en vakantiewoningen binnen de perken houden
Rijke geschiedenis van dorpen	Groeiend aantal leegstaande kerken zonder functie	Her- en nevenbestemming van kerken		Erfgoed, kerken en beeldbepalende gebouwen kunnen kanspanden zijn
Sterke beeldkwaliteit	Leegstaande beeldbepalende gebouwen	Herbestemming van beeldbepalende gebouwen		
Sterke erfgoedwaarden in kernen		Stijgende aandacht voor het verhaal achter het dorp en de omgeving - geschiedenis		Roerende erfgoed elementen in dorpen kansen geven: dorpsverhaal, storytelling,...
		Herbestemming of nevenbestemming van kerken		
Klein aantal bewoners in de kernen, daarom gemakkelijker te betrekken en oplossingen te zoeken	Inwijkelingen in de kernen zijn niet altijd betrokken bij de kern			Iedereen in de kern betrekken

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	De groep die betrokken wordt, is dikwijls beperkt - bepaalde doelgroepen vallen uit de boot			Speciale aandacht aan het betrekken van bijzondere doelgroepen zoals: ouderen, jongeren, kinderen, sociaal geïsoleerde, mensen in armoede,...
	Sommige bewoners verwachten (te) veel van de overheid	Interesse bij bepaalde delen van de bevolking om mee te werken aan de kern		Streven naar co-creatie, zelfredzaamheid van kernen
Goede sociale cohesie	Dalende sociale cohesie		Individualisering	Aandacht voor het versterken van de sociale cohesie, de betrokkenheid van inwoners op elkaar en informele zorg in dorpen
		Stijgende interesse om samen aan het dorp te werken		Ruimte maken voor co-creatie en coöperatieve aanpak - initiatieven van onderuit
Verenigingen als motor voor het dorpsleven	Tanend verenigingsleven			Versterking van het verenigingsleven in dorpen
Ontmoetingsinfrastructuur in de meeste dorpen	Sommige ontmoetingscentra hebben een zekere drempel en worden gezien als alleen voor verenigingen			Laagdrempelige ontmoetingsinfrastructuur voor alle dorpsbewoners binnen en buiten

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Ontmoetingscentra zijn dikwijls verouderd en niet duurzaam			Duurzaamheidsinvesteringen in ontmoetingscentra en multifunctionele gebouwen in kernen, complementair met de mogelijkheden i.v.m. de klimaatprojecten
	Sommige dorpen hebben minder mogelijkheid tot ontmoeting in de buitenruimte	Meer aandacht/interesse voor ontspanning- en ontmoetingsmogelijkheden in de buitenruimte		
		Door Corona meer aandacht voor kleinschalige ontmoetingsmogelijkheden binnen en buiten		
		Kerken, erfgoed in dorpen, beschermde hoeves als ontmoetingsplek		Functionele invulling van kerken, erfgoed in dorpen, beschermde hoeves
School als ontmoetingsplek	Scholen vallen weg	Meervoudig gebruik van scholen		Scholen als ontmoetingsplek in dorpen en/of plek voor multifunctionele dienstverlening
		Een grotere aandacht voor gemeenschapsvormende activiteiten		Mogelijkheden voor gemeenschapsactiviteiten i.v.m. voedsel

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Iets hoger inkomensniveau bij de bevolking dan gemiddeld - ook bij de ouderen	Verdoken, verspreide armoede op het platteland	Stijgende aandacht voor outreachend werken en oplossingen op maat		Mogelijkheden voor innovatieve community-based projecten bv. i.v.m. voedsel, voedseloverschotten, verbinding met korte keten en sociale kruidenier
				Lokale voedselstrategieën - overschotten verzamelen en herverdelen - eventueel op bovenlokale schaal
Redelijk goede spreiding van voorzieningen op regioniveau	Dalend aantal voorzieningen (winkels, banken,..) in dorpen	Uit onderzoek blijkt dat bereikbaarheid belangrijker is dan aanwezigheid van voorzieningen		Oplossingen op maat van het dorp vinden i.f.v. bereikbaarheid van voorzieningen
		Korte keten producten in de buurt van het dorp		Korte keten initiatieven - eventueel voor samenverkoop - in of nabij het dorp
		Digitale oplossingen	Niet iedereen is digitaal vaardig	Rekening houden met digitale oplossingen bij het aanreiken van vernieuwende, multifunctionele oplossingen in dorpen - aanvullende op het huidige beleid rekening houden met digibetisme
	Dalende dienstverlening in dorpen	Multifunctionele voorzieningen, innovatieve aanpak		Ruimte voor vernieuwende oplossingen voor dienstverlening op maat van het dorp

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Geen dorpspunt/multifunctionele voorzieningen	Stijgende aandacht/interesse voor dorpspunten ook in de regio		Opstarten van multifunctionele dorpspunten met het dorpen en op maat van het dorp
	Leegstand van handelspanden		Globalisering en algemene krimp van kleinhandel	Multifunctionele oplossingen op maat van het dorp
	Wegvallen van ontmoetingsplekken door wegvallen van plaatselijke handel			Innovatieve oplossingen voor nieuwe ontmoetingsmogelijkheden
	Oudere alleenwonenden (+75) in de kleinere kernen		Voorspelde toename van zorgbehoevenden en afname van mantelzorg	Vergrijzing/bereikbaarheid van voorzieningen voor ouderen/vereenzaming/informele zorg
	Verharding in dorpen	Groeiende aandacht voor en voeling met ontharding en groen in dorpen		Onthardingsprojecten, gemeenschappelijk groen die onderhouden wordt door het dorp, eetbaar groen...
MOBILITEIT EN VERKEERSVEILIGHEID				
De meeste zaken liggen op fietsafstand	Sterke auto-afhankelijkheid – stijgende vervoersafhankelijkheid		Vervoersafhankelijken en kwetsbare groepen	Andere vervoersvormen vergemakkelijken en bevorderen
	Weinig autodeelsystemen - alternatieve vervoersmiddelen	Groeiende aandacht voor autodeelsystemen o.a. vanuit de lokale overheden		Nadenken over autodeelsystemen en alternatieve vervoerssystemen op maat van het landelijk gebied en de regio

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Dalend aanbod openbaar vervoer - verminderende frequentie	Een aanpak m.b.t. vervoer op maat, die moet een oplossing bieden voor de vervoersafhankelijken	Een onvoldoende performant netwerk van busverbindingen die wordt afgebouwd	
	Uren en frequentie openbaar vervoer			
	Verskillende doortochten in dorpen situeren zich op drukke assen met (zwaar) doorgaand verkeer - hierdoor heerst een onveiligheidsgevoel bij bewoners	Trage wegen en ommetjes als alternatief voor de drukke doorgangsweg		Valoriseren van trage wegen in het dorp als verkeersveilig alternatief voor fietsers en voetgangers
	De toenemende verkeerscongestie met verdergaande vormen van sluipverkeer op plattelandswegen waardoor de veiligheid van (jonge) functionele fietsers, toeristen en recreanten in het gedrang komt			Aanpak van trage/verkeersluwe wegen in het buitengebied, kwaliteitsvolle inrichting met aandacht voor ontharding.

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Sterk recreatief fietsnetwerk	Fietsinfrastructuur is in minder goede staat - overbevolkt	Fietsknooppuntennetwerk wordt regelmatig geüpdatet waarbij verschillende nieuwe 'hotspots' (horeca, bezienswaardigheden,...) kunnen worden meegenomen		Kleinschalige ingrepen om fietsinfrastructuur op te waarderen
Sterk netwerk van trage wegen	Vraag naar ommetjes rond het dorp			Kleinschalige ingrepen om trage wegen op te waarderen en ommetjes te voorzien, opwaarderen recreatieve infrastructuur
	Moeilijke verhouding tussen trage wegen en landbouwgebruik			Win-win zoeken tussen landbouw en trage wegen - bv trage weg als toegang tot de hoeve
KLIMAAT				
Daling van de CO2 uitstoot	Onvoldoende daling van de CO2 uitstoot ten opzichte van de streefwaarde van 20% - lagere daling dan in WV en VL	Provinciale betoelaging klimaatprojecten		Als aandachtspunt meenemen over projecten heen
	Het landschap en de gewassen hebben te lijden onder de veranderde klimatologische omstandigheden	Klimaatadaptatie en klimaatmitigatie	Klimatologische omstandigheden zullen nog wijzigen	Klimaatadaptatie en/of mitigatie in projecten om zo een weerbaar landschap te creëren - werken met klimaatrobuuste bomen en KLE -, innovatieve aanpak van vergroening,...

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
ENERGIE				
Er is nog potentieel voor alternatieve energie	Er wordt nog veel gebruik gemaakt van fossiele brandstoffen	Maatschappelijk draagvlak voor het werken met alternatieve energiebronnen	Onvoldoende kennis over alternatieve energieopwekking	Lerende netwerken i.v.m. alternatieve energiebronnen - sensibiliseren
				Pilootprojecten op lokale schaal i.v.m. alternatieve energie waar nog niet veel kennis over is zoals: pocketvergisten, energie uit biomassa,...
			Complexe regelgeving i.v.m. nieuwe energiebronnen	Ontzorgen en sensibiliseren i.v.m. alternatieve energie
Ruimte en interesse bij de landbouwers voor alternatieve energie		Nieuwe vormen van energie bij de landbouw - landbouw als energieleverancier	Complexe regelgeving, - onvoldoende kennis	Lerende netwerken bij landbouwers - landbouwer als energieleverancier
Er is nog veel ruimte voor bijkomende zonnepanelen		Zonnepanelen op openbare gebouwen, kerken		Pilootprojecten i.v.m. collectieve energieopwekking, zonneboeren, zonnepanelen op openbare gebouwen - complementariteit met bestaande financieringsstromen
	Sommige energiemaatregelen (isolatie/zon) zijn moeilijk in beschermde dorpsgezichten			Mogelijkheden zoeken om energiemaatregelen in beschermde dorpsgezichten te realiseren

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Kwetsbare doelgroepen hebben minder toegang tot alternatieve energiebronnen	Energiegemeenschappen, energie schenken		Kleinschalige energiegemeenschappen in dorpen, aandacht voor kwetsbare groepen, energie schenken? Complementair met bestaande initiatieven
	Er wordt nog niet veel gebruik gemaakt van alternatieve energiebronnen naast zonnepanelen	Windmolens	Geen bevoegdheid voor grote windmolens - rendabiliteit van kleine en middelgrote windmolens?	Kennisopbouw kleine projecten i.v.m. alternatieve energie
			Complexe regelgeving - geen bevoegdheid voor grote windmolens - grote investeringen	Pilootprojecten i.v.m. windenergie
	Er zijn geen warmtenetten in het gebied	Warmtenetten in een landelijke context met verspreide bebouwing	Weinig kennis over warmtenetten in een minder dicht bebouwde omgeving	Pilootprojecten i.v.m. warmtenetten
ECONOMIE				
Veel KMO's in de regio - sterk ondernemerschap			Hoge druk op arbeidsmarkt en te weinig aanbod van technisch hoger opgeleiden	Mogelijkheid voorzien voor vernieuwend ondernemerschap in dorpen met een maatschappelijke meerwaarde
Hoog aandeel zelfstandigen		Een aantal zelfstandigen vestigen zich in kleine dorpen en zijn bereid om		Innovatieve projecten van ondernemers die een maatschappelijke meerwaarde betekenen voor het dorp

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
		deel te nemen aan het dorpsleven		
Sterk dienstenweefsel met uitgesproken horeca en toerisme	Minder tewerkstelling in de secundaire sector	Toerisme en recreatie als opportuniteit voor de opwaardering van het LEADER gebied		Toerisme en recreatie als motor voor landbouwverbreding, dorpen, trage verbindingen, landschap, streek- en landschappelijke identiteit...
Sterke zorgregio				Zorg in dorpen
Goed uitgebouwde detailhandel	Slinkende detailhandel		Druk op detailhandel door stijgende globalisering en schaalvergroting	Multifunctionele voorzieningen op maat van het dorp
Goed uitgebouwde horeca	Minder reca in het zuiden van de regio	Landbouwverbreding		Samenwerkingsverbanden tussen vakantieverblijven en RECA, korte keten en RECA, pop-ups, tijdelijke initiatieven
Goede werkzaamheidsgraad	Iets lager dan West-Vlaanderen			
WATER				
In bepaalde delen van de regio is er een visie rond water	In bepaalde delen van de regio is er geen visie rond water	Visievorming en opbouwen waterstrategieën - complementair met bestaande programma's initiatieven inzake waterlandschappen, Blue Deal,...		Visievorming en strategieën rond water als basis voor innovatieve waterprojecten

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Veel ruimte voor water waterrijke regio	Sterke daling van aantal natte gebieden	Werking van waterlandschappen, Blue deal	Klimatologische omstandigheden	Ruimte geven aan water, openleggen water, watergebonden natuur, vernatting, beekvalleien
	Waterrijke gebieden staan niet altijd in verbinding met elkaar			Kleine elementen i.v.m. natte natuur
	Watergevoeligheid in de polders: verzilting	Landinrichting Oudlandpolder		Innovatief waterbeheer complementair aan bestaande initiatieven
	De waterlopen in de polders zijn ingesteld op afvoer van water richting de zee, wat (extra) verdroging van de bodem in de hand werkt	Landinrichting Oudlandpolder		Water langer in het gebied houden - aangepast waterbeheer aan de ondergrond (klei)- complementair met bestaande programma's en initiatieven
	Watergevoeligheid in de zandstreek: verdroging en hoger watergebruik door landbouw			Infiltratie, veldvijvers, aanwijsputten, vijvers in kasteelparken, natuurlijke waterlopen
Er zijn initiatieven in de regio rond recreatie/beleving op en rond het water		Mogelijkheden om water in te zetten als recreatief element		Kleinschalige projecten rond recreatie op en rond het water
		Water en beleving van water als sensibiliserende gegeven		Innovatieve projecten rond waterbeleving

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Veel dijken in het noorden van de regio met natuurwaarden	Niet altijd voldoende kennis over dijken beheer			Innovatieve projecten i.v.m. dijkenbeheer
Water is aanwezig in de dorpen	In veel dorpen is het water weggewerkt door verharding, ingebuisde waterlopen	Collectief water (openbare gebouwen, kerken,...)		Ook in dorpen ruimte maken voor water o.a. gekoppeld met de dorpsidentiteit - openleggen van ingebuisde waterlopen, ontharden, gemeenschappelijke wateropvang, water opvangen van openbare gebouwen, o.a. kerken
	Onvoldoende besef van het belang van water bij de bevolking	Stijgende aandacht voor water en waterkwaliteit	Stijgende droogteperiodes	Sensibiliseren en visievorming
	Onvoldoende water voor de landbouw vooral in het zuiden van de regio			Coöperatief water delen, hergebruik landbouwwater, lokale innovatieve projecten
	Waterkwaliteit is onvoldoende op vele plaatsen	Er wordt gewerkt aan initiatieven inzake waterkwaliteit		Waterkwaliteit als aandachtspunt bij alle projecten i.v.m. water - geen specifieke LEADER-steun (wettelijke voorwaarden) eerder randvoorwaarde

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Resten van onderhoud van waterlopen - reitwallen en reitslib blijven aan de rand van de waterloop liggen en worden niet verwerkt	Reitslib als biomassa/grondstof?		Kennisopbouw en innovatie pilotprojecten i.v.m. verwerken van reitwallen en reitslib ²
LANDBOUW				
Sterk ontwikkeld agrarisch ondernemerschap	Klassieke attitudes en dito bedrijven kunnen de creatie en ontwikkeling van vernieuwende, hoogwaardige producten en diensten afremmen;	Vernieuwende inzichten i.v.m. diverse landbouwtypes		Ruimte geven voor vernieuwende pilotacties en ondersteuning inzake lokale landbouw
	Rendabiliteit (niet enkel in varkenshouderij maar ook in andere sectoren)	Ondersteuning via het GLB	Rechtszekerheid	Complementariteit met ondersteuning voorzien in het GLB
	daling van het aantal bedrijven: gemiddeld 3% per jaar met een halvering over 30 jaar	De aanwezige kennis en ondersteuning vanuit vele diensten ten aanzien van de landbouwsector die gebundeld nog meer impact kan hebben		Samenwerkingsinitiatieven tussen landbouwers, netwerking, coaching - delen van informatie en opgedane kennis

² Waterlopen worden gereit, dwz schoongemaakt en terug open gemaakt. De rest die hierbij bekomen wordt is reitslib, een mix van slib en planten, die aan de kant van de beek gelegd wordt. Zo ontstaan er reitwallen.

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
		De innovatieve ontwikkeling waaronder o.a. smartfarming, ...		Toepassing van nieuwe technologieën op maat
		Innovatieve teelten, o.a. eiwittransitie;		Kennisopbouw en innovatieve pilootprojecten
Goede bodem en klimaat die zorgt voor kwaliteitsvolle land- en tuinbouwproductie	Ruimtelijke druk op het landbouwgebied o.a. door natuurbestemmingen, recreatie,...		De impact van landbouw op de omgeving op vlak van waterkwaliteit, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, landschap	Kennisdeling en kennisverhoging i.v.m. het omgaan met veranderende klimatologische omstandigheden op maat van de (deel)regio
	Sterke verwevenheid in landgebruik – weinig gave landbouwgebieden	Agro-ecology als concept wat meer aandacht laten krijgen waarbij het benutten van natuurlijke processen en de relatie tussen mens, landbouw en natuur binnen de bedrijfsvoering centraal staat		Ondersteuning en kennisdeling i.v.m. agro-ecology
			De klimaatverandering met impact op vlak van droogte, wateroverlast, andere plagen, hittestress, ...	Ondersteuning- biodiversiteit en omgevingskwaliteit bij landbouwers

**VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ**

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
			Groeiende polarisatie tussen land- en tuinbouw en milieu	Samenwerkingsprojecten tussen de sectoren waar men kennis maakt met elkaars werk en de meerwaarde van beiden kan erkennen
	Bodemkwaliteit gaat achteruit	Koolstoflandbouw als thema voor o.a. goede bodemzorg en waar landbouw ook een deel van de oplossing kan zijn in het CO2 captatie verhaal	Onduidelijkheid over de regelgeving (MAP 7, PAS...)	Pilootprojecten en kennisopbouw i.v.m. het verbeteren van de bodemkwaliteit o.a. koolstoflandbouw, ...
Veel water in de regio	Verdroging, onvoldoende water voor landbouw	De hoge aandacht vanuit bv. Blue deal met middelen voor inrichting rond waterkwantiteit- en kwaliteit		Flankerende projecten complementair met bestaande initiatieven bv waterlandschappen, Blue deal, landinrichting i.v.m. water
Goede kennis en onderzoeksstructuren in land en tuinbouw				Kennisdeling en kennisverhoging via o.a. pilootacties en netwerking
Groeiende aandacht voor korte keten	Korte keten – streefcijfer?	De toenemende economische druk op het (internationaal) marktgebeuren binnen de landbouw dwingt richting		Ruimte bieden voor kwalitatieve korte keten initiatieven - opletten voor concurrentie

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
		diversificatie en samenwerking.		
7% hoeveewinkels in het gebied	Moeilijkheden voor logistiek en afzet in korte keten	Korte keten als alternatief verdienmodel wat meer dan vroeger onder de aandacht komt bij zowel producent als consument		Korte keten verder brengen dan verkoop in hoeveewinkels - knelpunten i.v.m. logistiek en distributie via vernieuwende projecten wegwerken
	Weinig samenwerking tussen korte keten en andere sectoren (horeca, toerisme,)		Zorg als afnemer van korte keten	Samenwerking tussen korte keten landbouw en visserij, toeristische ondernemers, zorg
		Potentiële markt voor korte keten door nabijheid kust en centrumsteden		Regionale producten
		Korte keten als alternatief voor de verdwijnende dorpswinkels		Korte keten in dorpen
		Groeiende aandacht voor samenwerking tussen korte ketenondernemers en lokale keten met andere ondernemers in de regio		Aandacht voor de lokale keten - verwerking van streekproducten met korte keten
		Groeiend maatschappelijk draagvlak voor lokale		Het verhaal achter de korte keten brengen

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
		producten en het verhaal van de lokale landbouw		
		De verhoogde interesse in van waar ons voedsel vandaag komt.		
		Aandacht voor een duurzaam voedselbeleid en lokale producten	Versnipperde aanpak	Regionale aanpak lokale producten, lokale en bovenlokale voedselstrategieën
Groeiende aandacht voor landbouwverbreding	Diverse opportuniteiten voor landbouwverbreding in deze sterk verweven regio	Potentiële markt voor verblijf en beleving op de boerderij door nabijheid van Kust en Brugge als sterke toeristische polen	Groeiende aandacht voor belevingstoerisme	Innovatieve projecten i.v.m. beleving op de hoeve en kwalitatief verblijf
	Minder innovatieve ideeën i.v.m. landbouwverbreding			Goede praktijken, natwerking, coaching
			Impact van landbouwverbreding op de open ruimte	Verbreding binnen de wettelijke ruimtelijke mogelijkheden
	Sterke zorgregio met diverse instellingen creëert een vraag naar zorgboeren	Te klein aanbod aan zorgboeren voor de vele zorginstellingen		Innovatieve aanpak bereikbaarheid van zorgboeren
		Bereikbaarheid van zorgboeren voor vervoersarme zorggasten		

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
		Energie als model voor landbouwverbreding		Landbouwer als energieleverancier, koppeling met het dorp
	De valorisatie van biomassa en reststromen is niet sterk ingebed in de regio	Valorisatie van reststromen en biomassa als alternatief verdienmodel	De mogelijkheden i.v.m. valorisatie van biomassa en reststromen zijn onvoldoende gekend en uitgewerkt - logistieke uitdagingen - regelgeving - rendabiliteit	Kennisverhoging - kennisdeling, pilootprojecten i.v.m. valorisatie van biomassa en reststromen, circulariteit reststromen (bv dierenvoeding); boerderijcompostering,...
		Mogelijkheden voor reststromen als dierenvoeding		
		Boerderijcompostering		
	Agro landschapsbeheer is niet sterk uitgewerkt in de regio			Innovatieve ideeën i.v.m. landschapsbeheer door landbouwers, samenwerking
	Het negatieve imago dat leeft ten aanzien van landbouw en gepresenteerd werd in de media		Agrarisch ondernemerschap staat onder sterke druk - publieke opinie over landbouwers is niet positief	Landbouw terug in de maatschappij brengen - verbindende initiatieven - verbinding tussen landbouwer en dorp
			Polarisatie landbouw en milieu	Samenwerkingsprojecten tussen landbouw en milieu, netwerking
	De te hoge administratieve last; het mentaal welzijn van de boer.			Welzijnsveld: aandacht voor en kennis van mentaal welzijn landbouwers

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
LANDSCHAP				
Nog relatief veel open ruimte in de regio - lager ruimtebeslag	Sterke verweving in de bestemmingen	Diverse instrumenten op Vlaams niveau om de open ruimte te versterken - beschermingen op het gebied		Versterken van de open ruimte via landschapsbeheer en versterken van het landschap
Meer natuurkernen dan in de rest van West-Vlaanderen	Vele gebruikers voor eenzelfde landschap		Polarisatie tussen de verschillende gebruikersgroepen o.a. landbouw en natuur	Samenwerkingsprojecten i.v.m. natuur, biodiversiteit en landschap, samenwerken tussen diverse doelgroepen
Relatief veel toegankelijk groen (buurt- en wijkgroen) meer dan WVl				Ruimte voor tijdelijke natuur
Minder bebouwing en verharding	Verrommeling van het landschap	Diverse programma's i.v.m. landschap in de regio zoals zwinstreek, Vloethemveld, Bulskampveld, Oudlandpolder		Innovatieve aanpak i.v.m. vergroening en ontharding, biodiversiteit, bedrijfsintegratie
	Het landschapsbeheer is niet altijd goed georganiseerd/afgestemd			Innovatieve technieken en structuren voor landschapsbeheer, financiële modellen

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Diversiteit aan landschappen in de regio		Gebiedsgerichte aanpak via diverse programma's		Projecten complementair aan de lopende programma's - ruimte laten op niveau van de LOS en specifieke invulling (gebiedsgericht) via de criteria
Sterke landschappen met een eigen identiteit - bv Zwinstreek, Oudlandpolder, Bulskampveld, Vloethemveld, kasteelbossen		Lopende of gepland programma's landschapspark zwinregio, landinrichting Oudlandpolder, landschapspark Bulskampveld, Vloethemveld,...)		Innovatieve projecten in complementariteit met de initiatieven die ontwikkeld worden binnen de diverse programma's
Veel bos- natuur- waardevolle cultuurlandschappen				
Open gedeelten in Middelkerke en Zuienkerke	Beperkt aantal groendomeinen in regio Middenkust	Open gebied in Zuienkerke maakt deel uit van landinrichting Oudlandpolder		Projecten in deze gebieden zullen prioritair meegenomen en aangemoedigd worden
Aanzienlijk aantal groendomeinen met een sterke diversiteit zowel in aantal als in grootte	Landschap onder druk			Groendomeinen versterken

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Waardevolle historische landschappen				Streekidentiteit, historische elementen, kleinschalige historische gegevens
	Weinig verbinding tussen natuurgebieden	Provinciale klimaatprojecten, niet productieve investeringen		Innovatieve projecten die natuurverbinding waarmaken: bufferstroken, trage wegen, kleinschalige landschapselementen, ontsnippering, dijken - demoprojecten
108 kastelen met kasteelparken rond Brugge	De meeste kastelen en kasteelparken zijn in privaat eigendom en niet toegankelijk			Bijdragen aan de streekidentiteit en het streekverhaal - koppelkansen i.v.m. water, landschappelijke kwaliteit
BODEM				
Goede bodem voor bepaalde teelten	Bodemkwaliteit onder druk: verdichting, verzilting, verschraling, verdroging			Innovatieve projecten die inzetten op de natuurlijke structuur van de bodem, infiltratie
		Klimaatmitigatie door het verhogen van koolstof in de bodem		Pilootprojecten i.v.m. koolstofopslag
	Minder kennis van wat een goede bodemkwaliteit is			Sensibiliseren, kennisverhoging,
BIODIVERSITEIT				
Meer waardevolle en zeer waardevolle ecotopen dan in WVVL	Slechtere score dan Vlaams gemiddelde op vlak van biodiversiteit		Achteruitgang van de biodiversiteit	

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Achteruitgang van faunasoorten - basisfauna vogels, insecten, haas,...	Habitatrichtlijnen en vogelrichtlijnen		Versterken, vergroten en verbinden habitats (zie ook landschap) - complementair met de bestaande regelgeving en programma's
	Dalende basisnatuurkwaliteit			Inzet op kapstoksoorten/symboolsoorten i.f.v basisnatuurkwaliteit: koester- en relictsoorten, soortbescherming, koepelprojecten, acties
				Acties rond soorten en wildbeheer, innovatieve maatregelen en samenwerken met WBE
Stijgende aandacht voor biodiversiteit bij de landbouw				Pilootprojecten i.v.m. agro-biodiversiteit
	Minder kennis over biodiversiteit en de eigenheid van de regio op het vlak van biodiversiteit			Kennisversterking en sensibilisering, biomonitoring, demonstraties, "citizen science", inventarisatie - complementair met de bestaande initiatieven
	Verharding in dorpen	Groeiende aandacht voor en voeling met ontharding en groen in dorpen		Onthardingsprojecten, gemeenschappelijk groen die onderhouden wordt door het dorp, eetbaar groen...

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
	Dalende biodiversiteit in dorpen	Groeiend bewustzijn van het belang van biodiversiteit		Ruimte maken voor fauna en groen in dorpen, natuurinclusief bouwen - aangepaste beplanting op openbaar domein
TOERISME EN RECREATIE				
Regio met sterke recreatieve potenties – nabijheid kust	Bepaalde delen van de regio staan onder druk van recreatie	Algemene trend tot zoektocht naar actieve plattelandsrecreatie maakt dat deze regio, met potenties voor een zeer divers aanbod hierop kan inspelen;	Meer druk op de buitenruimte en het recreatief apparaat	Toerisme en recreatie uitbouwen op maat van het gebied
Bezoekerscentra Bulskampveld en Zwin		Toeristische werking Brugse Ommeland		
		Groeiende aandacht van toerist/recreant voor natuur en natuurlijke beleving		Aandacht voor landschap en natuur in de recreatieve omgeving
Positionering van Brugs ommeland als groen, rijk aan verhalen				

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Sterke streekidentiteit in de diverse deelgebieden		Stijgende maatschappelijke aandacht voor het verhaal van een streek en de historiek		Versterking van de streek en het landschap door verhalen, cultuurhistorische en erfgoedelementen en de historiek
Fiets en wandelnetwerken in de regio				Kwalitatieve projecten i.v.m. opwaardering van fiets en wandelnetwerken
Kwaliteitsvolle kernen als toeristisch/recreatieve aantrekkingspool	Een aantal kernen zijn sterk maar hebben geen goede onthaalinfrastructuur			Innovatieve initiatieven i.v.m. onthaal in kernen o.a. onthaalpoort
Sterke toeristische regio - hoog dynamisch toerisme aan de Kust en in Brugge			Druk van het hoogdynamisch toerisme op het hinterland	Rekening houden met de druk - spreiden - geen ongebreidelde groei
	Te weinig RECA in het zuiden van de regio om de recreatieve netwerken op te waarderen,	Samenwerking		Innovatieve projecten samenwerking landbouw met andere ondernemers
Echt groen: rijke groene regio om te recreëren				Speelnatuur, toegankelijk/beleefbaar groen, waterbeleving
Echt oud: regio met vele verhalen gekoppeld aan bijzondere plekken: 108 kastelen, 8 abdijen, kloosters, kerken, muren kanalen, bomerijen				Streekidentiteit - erfgoed

STERKTEN	ZWAKTEN	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN	UITDAGINGEN AANDACHTSPUNTEN
Zalig echt: echt tof, echt weg (rustig, gezellig en aan de zee)				Eigenheid en kwaliteiten van de regio - laag dynamische recreatie
108 kastelen met kasteelparken rond Brugge	De meeste kastelen en kasteelparken zijn in privaat eigendom en niet toegankelijk			Bijdragen aan de streekidentiteit en het streekverhaal - koppelkansen i.v.m. water, landschappelijke kwaliteit

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling;
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

6 INTERVENTIELOGICA

De interventielogica is de logica die de basis vormt voor de mogelijke interventies die opgenomen zijn in deze Lokale Ontwikkelingsstrategie en de beoordeling van de projecten. De visie met de basisprincipes en de strategische doelstellingen vormen samen de interventielogica.

We vertrekken vanuit

- De basisdoelstellingen van LEADER zoals geformuleerd door de ENRD³
- De aangereikte principes en afgebakende thema's
- De cijfermatige analyse van het gebied
- Een aftoetsing met het huidige en gevoerde beleid
- De veldkennis van velen, gesprekken met de diverse stakeholders en denkprocessen in groepen (zie ook proces)

Hieruit tekent zich een SWOT-analyse af, die uitvloeit in een visie, basisprincipes en strategische doelstellingen.

6.1 Visie

77

Met deze lokale ontwikkelingsstrategie willen de lokale actoren (de 15 lokale besturen, de regionale middenveldorganisaties, de burgers en lokale plattelandsondernemers, samen met de Provincie West-Vlaanderen) inzetten op de uitrol van een geïntegreerde plattelandsontwikkeling, geënt op maat van de regio Noord-West-Vlaanderen in haar landelijke aspecten.

Hierbij wordt actief ingezet op duurzaamheid en kwaliteit. **Duurzaamheid krijgt vorm via de 4 P's: Profit, People, Planet & Prosperity.** Deze vier elementen lopen als een rode draad doorheen de drie thema's, ondersteund door een kwaliteitsdenken in alle facetten van deze Lokale Ontwikkelingsstrategie.

Via een geïntegreerde aanpak, waar alle facetten meegenomen worden en een voortdurend kwaliteitsdenken, streven we naar een veerkrachtige regio, die kan inspelen op huidige en toekomstige ontwikkelingen, waar het goed is om te wonen en te ondernemen, in een sterke en gezonde omgeving.

Kortom Noord-West-Vlaanderen wil via deze Lokale Ontwikkelingsstrategie en de LEADER middelen mee werk maken van de uitdagingen om te streven naar een sterk Noord-West-Vlaanderen in balans, dat rekening houdt met een gezonde plattelandseconomie, het

³ De zeven kenmerken van Leader geformuleerd door de ENRD zijn bottom-up, gebiedsgericht, lokaal partnerschap, geïntegreerd en multisectoraal, netwerkvorming, innovatie en samenwerking

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

maatschappelijk weefsel en de uitdagingen rond landschap, klimaatveranderingen, natuur en milieu.

Centraal hierin staat het **productief platteland**, waarbij de plattelandseconomie ruimte krijgt en de landbouwer wordt ondersteund als producent van kwaliteitsvoedsel en andere bio-gebaseerde grondstoffen. We ondersteunen diverse vormen van landbouw en creëren ruimte voor de landbouwverbreder, de korte keten, innovatieve en regeneratieve landbouw, zonder hierbij de aandacht voor het welzijn van de landbouwer uit het oog te verliezen. Binnen het productief landschap valoriseren we reststromen en biomassa. De landbouwer neemt, samen met alle betrokken actoren, zijn rol op als behoeder van de open ruimte en staat op de eerste lijn om klimaatsveranderingen het hoofd te bieden. Het LEADER programma biedt de mogelijkheden aan de landbouwer om hier zelf op in te zetten, met kleinschalige en innovatieve projecten, met een duidelijke vermenigvuldigingsfactor.

Er wordt ruimte gecreëerd voor **water**, zowel kwantitatief als kwalitatief. Water is mee drager van een biodivers platteland en een belangrijk gegeven in de regio.

Promotoren streven naar een toename van de **biodiversiteit** en zetten in op goede **bodem-, lucht- en waterkwaliteit**. De natuur- en groengebieden dragen samen met een evenwichtig en kwalitatief landbouwlandschap bij aan een **sterke landschappelijke kwaliteit**. Er wordt verder ingezet aan het beheer en het versterken van dit kwalitatief landschap vol eigenheid. Alle actoren en initiatieven bevorderen mee de leef-, woon- en werkkwaliteit van de plattelandsbewoners en -ondernemers.

78

We streven naar een sterke woonregio en de 47 landelijke of randstedelijke **kernen veerkrachtig** maken of houden, zodat het goed is om te wonen in NoorWest-Vlaanderen. Hierbij laten we de **bewoners** zo veel mogelijk **aan zet**. We zetten samen in op een **kwalitatieve dorpsomgeving** waar ruimte is voor **ontmoeten**, zoeken naar innovatieve oplossingen voor **mobiliteitsproblemen** en de **bereikbaarheid van voorzieningen en diensten**. De **eigenheid** van de dorpen en de sterke historische gelaagdheid typisch aan de regio krijgen kansen.

Noord-West-Vlaanderen wordt dankzij dit programma een nog attractievere regio, met levendige dorpen waar het goed vertoeven is. De beeldkwaliteit is er esthetisch hoogstaand en de woonomgeving is kwalitatief.

Het LEADER programma draagt bij aan een Noord-West-Vlaanderen met respect voor de diversiteit van de regio (polders en zandstreek), waar het prettig en kwalitatief wonen is voor iedereen, met dynamisch ondernemerschap (agrarisch en ander), waar inwoners een goed economisch perspectief hebben en werken in en aan een gezonde omgeving. Het houdt daarenboven sterk rekening met **lopende en toekomstige (pilot)trajecten** en ontwikkelingen, zoals de Zwinstreek, Bulskampveld, Oudlandpolder, Zowel de poldergebieden als de zandstreek (Houtland) kennen dankzij de investeringen en samenwerkingsverbanden een opleving en dragen bij aan de realisatie van een **productief, veerkrachtig en levendig Noord-West-Vlaanderen**.

Samenwerking met andere LEADER-gebieden in Vlaanderen en het buitenland (o.a. Nederland) wordt gestimuleerd. De samenwerking met de andere LEADER gebieden kan een versterking betekenen van de maatregelen en acties die vooropgesteld worden in de LOS. Op

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

die manier kan complementair gewerkt worden en kunnen de vooropgestelde doelstellingen op een geïntegreerde manier waargemaakt worden.

Concreet zijn er al contacten geweest met het LEADER gebied visserij, Zeeland, Meetjesland en Midden West-Vlaanderen.

Samen met de LEADER werking visserij wordt er gedacht aan een versterking van het korte/lokale keten verhaal en het samen creëren van een streekproduct. Met LEADER Zeeland en Meetjesland kan een samenwerking opgezet worden om vooropgestelde acties en doelstellingen in het kader van het landschapspark zwinstreek te realiseren.

Samenwerkingen met LEADER Meetjesland en LEADER Midden West-Vlaanderen is mogelijk in het kader van het landschapspark Bulskampveld. Andere samenwerking is nog niet concreet gepland, maar zeker mogelijk.

6.2 Strategische doelstellingen

Voor de realisatie wordt ingezet op de drie prioritaire beleidsthema's. Deze staan niet los van elkaar, maar zorgen door hun interactie voor een geïntegreerde ontwikkeling van Noord-West-Vlaanderen als plattelandsregio.

De doelstellingen, maatregelen en acties worden ingedeeld onder de drie thema's zoals aangegeven in het oproepreglement.

Een aantal onderwerpen lopen transversaal doorheen het geheel of raken minstens twee thema's. Dit blijkt duidelijk uit de SWOT-analyse. Na lang wikken en wegen werd toch beslist om binnen het kader van de drie vooropgestelde thema's te werken en dit om praktische redenen.

Onderwerpen die over de drie thema's lopen:

- Landschap met (streekeigen) (ver)groening, kleine landschapselementen, ontharding, natuurverbinding
- Biodiversiteit
- Klimaatmitigatie en klimaatadaptatie
- Streekidentiteit, verhalen, erfgoed
- Water: ruimte, kwaliteit, beheer, verbinden
- Energie
- Mobiliteit, trage wegen
- Toerisme en recreatie

Onderwerpen die verbonden zijn met twee thema's:

- Voedsel en voedselstrategie
- Korte keten, streekproducten
- Landbouwbeleving en CSA
- Agrogroen
- Streekproducten
- Agro ecologie
- Agrobiodiversiteit
- Biomassa

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Landbouw in de samenleving, dienstverlening voor de maatschappij, dorpen
- Bodem

Dit toont ook aan hoe de verschillende maatregelen, doelstellingen en acties verweven zijn met elkaar. Een dergelijke geïntegreerde aanpak vormt dan ook één van de basisprincipes van deze LOS.

De transversale onderwerpen werden ingepast in het thema waar het hoofdaccent terug te vinden is. Deze verdeling is arbitrair en bevat geen waardeoordeel.

Afgebakende strategische doelstellingen

1. *Thema 1 - Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en afzet, en valorisatie van biomassa-resten*
 - 1.1. Noord-West-Vlaanderen zet **lokale productie** en zijn producten centraal
 - 1.2. Noord-West-Vlaanderen biedt mogelijkheden voor alle **landbouwverbreeders**
 - 1.3. Noord-West-Vlaanderen is hét **innovatief landbouwgebied** bij uitstek en kent regeneratieve samenwerkingslandbouw
 - 1.4. Noord-West-Vlaanderen valoriseert **reststromen en biomassa**
 - 1.5. In Noord-West-Vlaanderen heeft de landbouw(er) een **goed welzijn en een positief imago**
2. *Thema 2: Leefbare en levendige dorpen*
 - 2.1. Noord-West-Vlaanderen kent **ondernemende dorpen**, met toegankelijke en bereikbare **dienstverlening en voorzieningen**
 - 2.2. Noord-West-Vlaanderen kent zelfredzame, ondernemende leefdorpsgemeenschappen waar **sociale cohesie** de leidraad is, met aandacht voor alle bewoners
 - 2.3. Noord-West-Vlaamse dorpen kennen een **kwalitatieve leef-, woon- en werkomgeving** met een sterke **eigenheid** en zijn ingebed in het **landschap**
 - 2.4. **Beeldbepalende gebouwen en erfgoed** worden gevaloriseerd in de dorpen in Noord-West-Vlaanderen. Er wordt **kwaliteitsvolle en multifunctionele ruimte** gecreëerd in gebouwen die ook fungeren als ontmoetingsruimte
 - 2.5. Noord West Vlaamse dorpen zijn verbonden dorpen dankzij **mobiliteitsoplossingen** op maat van het dorp en "grage" wegen.
 - 2.6. Noord-West-Vlaanderen wordt een **duurzame energetische streek** – de dorpen zijn energetisch en energiek.
3. *Thema 3 - Biodiversiteit en landschapskwaliteit*
 - 3.1. Noord-West-Vlaanderen heeft een kwalitatief **landschap** vol eigenheid
 - 3.2. Noord-West-Vlaanderen is een **waterdragend** landschap
 - 3.3. De Noord-West-Vlaamse **bodem** is een gezonde bron van leven
 - 3.4. In Noord-West-Vlaanderen zijn symboolsoorten echte **biodiversiteitsdragers**

6.3 Basisprincipes toegepast op LEADER Noord-West-Vlaanderen

De visie en de afbakening van de strategische doelstellingen vormen de eerste basis voor de lokale ontwikkelingsstrategie en de interventielogica.

Er wordt een breed scala aan maatregelen en acties voorgelegd. Dit is een bewuste keuze met diverse achterliggende redenen.

- Dit is een nieuw LEADER gebied, die de methodiek nog moet leren kennen en meer voeling moet krijgen met wat leeft aan de basis tijdens de uitvoering. De ervaring in andere LEADER gebieden leert ons dat het best is breed te beginnen, om dan in een volgende periode te kunnen verfijnen en accenten te leggen.
- Belangrijk is ook dat deze strategie sterk genoeg is om actueel te blijven tot 2027 en dynamisch genoeg om maatschappelijke evoluties te doorstaan.

Dit betekent niet dat alles kan binnen LEADER Noord-West-Vlaanderen. Er zal worden gefocust aan de hand van de basisprincipes.

Deze basisprincipes, afgeleid uit de basisprincipes die vooropgesteld worden in de ENRD (zie bovenstaande figuur) en de inzichten uit de regio, vormen samen met de visie en de strategische doelstellingen een belangrijk fundament van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en een basis voor de beoordeling van de projecten. Ze staan in interactie met de strategische doelstellingen en maatregelen en kunnen er niet los van gezien worden. Door beiden aan elkaar te koppelen komen we tot **kwaliteitsvolle projecten, die het verschil kunnen maken en een meerwaarde creëren voor het gebied**. Via LEADER willen we net dat ietsje meer ondersteunen, projecten en initiatieven op een hoger niveau tillen. Een LEADER-project moet een verschil maken/ een meerwaarde creëren

6.3.1 Innovatieve projecten

De acties die uitgewerkt worden in de LOS hebben allen een kiem die kan leiden naar innovatie. ze bevatten middelen waarmee nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling worden ingeslagen, en vormen zowel een stimulans als een meerwaarde voor het betrokken gebied. We streven naar nieuwe producten en diensten waarin specifieke lokale elementen vervat zitten.

We baseren ons op de methodiek van de COCD box.

Vanuit de raadpleging van de basis en de bottom-up gegevenheid krijgen we vooral veel input voor "now" projecten. Dit is waardevol want het geeft een beeld van wat leeft in de regio en welke noden er zijn. Het is echter onze betrachting om de "now" projecten te laten evolueren naar "wow" projecten, die net dat ietsje meer hebben, innovatief zijn, patroon doorbrekend en onderscheidend. De ondersteuning die gegeven wordt vanuit LEADER dient dan om de meerwaarde van het project te ondersteunen en te financieren.

Belangrijk is ook dat er een aantal "how" acties en/of maatregelen meegenomen worden die een uitdaging vormen voor de toekomst, grensverleggend zijn en een zekere richting kunnen geven in de regio. We zijn er ons van bewust dat "how" maatregelen en acties niet altijd even concreet zijn en soms moeilijk realiseerbaar, maar het is belangrijk dat er ruimte is voor dromen en vernieuwing.

Innovatieve projecten zijn projecten:

- Met nieuwe methoden waarmee het eigen menselijk, natuurlijk en/of financieel potentieel van het gebied kan worden gebundeld en zodoende beter benut
- Met combinaties van en verbindingen tussen(economische) sectoren die van oudsher van elkaar gescheiden zijn;
- Met originele vormen van organisatie en betrokkenheid van de lokale bevolking bij de uitvoering van de LOS;
- Die innovatief zijn in het gebied
- Die innovatief zijn in de sector
- Die innovatief zijn voor de promotor, het is geen reguliere werking van de promotor
- Die innovatief zijn op het vlak van inhoud

De mate waarop een project innovatief is, maakt deel uit van de beoordelingscriteria die gehanteerd worden door de Expertengroep en de Lokale ActieGroep en wordt door hen beoordeeld. Het secretariaat zal bij de begeleiding van de projecten altijd streven naar een mate van innovativiteit en projectideeën op die manier opwaarderen waar nodig.

6.3.2 Gebiedsgericht – op maat van het gebied

Projecten moeten passen binnen de Lokale Ontwikkelingsstrategie, maar ook **gebiedsgericht** zijn of gebiedsgerichte oplossingen bieden. Er wordt duidelijk beschreven in de omgevingsanalyse en de SWOT-analyse dat Noord-West-Vlaanderen een divers gebied is met verschillende kenmerken. Projecten zullen dan ook moeten inspelen op deze diversiteit en oplossingen voorstellen op maat van het deelgebied. Het gebiedsgerichte aspect binnen LEADER omvat ook het feit dat dit programma gericht is op het landelijk gebied in de regio. Zoals eerder gesteld bij de gebiedsomschrijving zullen projecten in badplaatsen of gerelateerd met de typische kustproblematiek hier geen plaats kunnen vinden.

6.3.3 Kwaliteit

Kwaliteit is een basisvereiste voor alle realisaties binnen LEADER. Dit is een containerbegrip, dat zich moeilijk laat vatten. Onderstaande basisbegrippen vormen echter wel een invulling van het begrip kwaliteit. Voor infrastructuurprojecten, investeringen aan gebouwen, de omgeving en het openbaar domein, wordt er gestreefd naar een sterke **beeldkwaliteit en ruimtelijke kwaliteit**. Om deze te waarborgen, wordt het advies van de **provinciale kwaliteitskamer** ingewonnen voor indiening van deze projecten. De kwaliteitskamer treedt in dialoog met de promotor om zo de kwaliteit van het project te waarborgen of te verhogen.

6.3.4 Samenwerken en netwerken

Samenwerking/netwerken is een rode draad doorheen de volledige LOS en dit op allerlei vlakken. Netwerkvorming tussen groepen is hier een bijzonder aandachtspunt. Zo is het bv.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

essentieel dat dorpsbewoners elkaar kennen en samen kunnen werken, landbouwers en natuurvrijwilligers elkaar en elkaars werkveld leren kennen, dat de band tussen het dorp en de omliggende landbouwer (terug) aangehaald wordt, ... Hoe meer diverse groepen elkaar en elkaars werkveld leren kennen, hoe beter men elkaar begrijpt, hoe beter er kan samengewerkt worden en samen naar oplossingen gezocht. Netwerking wordt nagestreefd binnen projecten, maar ook tussen projecten onderling. Deze netwerken kunnen ook blijven bestaan na afloop van het project. Bovenstaande zijn slechts enkele voorbeelden, in de acties komen er nog meer aan bod en bij elk project zal gekeken worden hoe samenwerking en netwerking het project rijker kunnen maken.

6.3.5 Lokaal partnerschap

Het lokaal partnerschap geldt voor de Lokale ActieGroep en de samenstelling hiervan. Deze LAG is een lokaal partnerschap. Maar ook in de projecten vormt lokaal partnerschap een belangrijk element. Projecten worden zo veel mogelijk opgezet en uitgevoerd in partnerschappen.

6.3.6 Bottom-up

Projecten moeten zo veel mogelijk bottom-up tot stand komen of minstens in samenwerking met de basis. Participatie of co-creatie zijn noodzakelijke voorwaarden en moeten op een vernieuwende manier ingezet worden. In de LOS wordt een bijzondere plaats gereserveerd voor kleine, bottom-up projecten.

6.3.7 Geïntegreerd en multisectoraal

Naast de netwerking en het samenwerken is ook het **geïntegreerd** werken en denken een conditio sine qua non bij LEADER projecten. Door over de grenzen van sectoren en thema's heen te reiken, kan een grote meerwaarde bekomen worden. Men kan leren van elkaar, maar door zaken te verknopen komt men ook tot sterkere en meer waardevolle projecten. Op deze manier wordt een innovatieve aanpak gewaarborgd. Bij het aangeven van de onderwerpen in het luik strategische doelstellingen werd al een aanzet gegeven voor een geïntegreerde benadering. Bij elk project zal dit geïntegreerd denken bewaakt worden. Bijvoorbeeld: een investering in een ontmoetingsplek in een dorp zal tegelijkertijd het ontmoeten bevorderen, maar ook de gelijke kansen bewaken, streven naar ontharding en vergroening, plaats maken voor water en biodiversiteit. Trage wegen bv. kunnen een meerwaarde betekenen voor het dorp en de recreatie in de regio, worden degelijk ingericht zodat ze bijdragen tot vergroening, betekenen een versterking van het landschap en de streekidentiteit en vormen een win-win voor de landbouwer die een korte keten winkel heeft op het traject.

6.3.8 Pilotkarakter

Kennisopbouw en zaken uitproberen via **pilotprojecten** zijn ook basisbeginselen. Via LEADER willen we begeleiding en financiële ademruimte geven om zaken uit te proberen en kennis op te bouwen. Belangrijk hierbij is dat de resultaten van dergelijke projecten uitgedragen worden en overdraagbaar zijn. Projecten mogen echter geen eendagsvliegen zijn en moeten na afloop structureel kunnen verankerd worden in de werking van de promotor.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

6.3.9 Continuïteit

Continuïteit is dus een aandachtspunt. Om deze continuïteit en de structurele verankering te kunnen garanderen is het belangrijk dat het project gebaseerd is op een achterliggende **visie** en kan gekaderd worden in een groter geheel. Zo zullen bv. initiatieven i.v.m. trage wegen moeten kaderen in een bredere visie op trage wegen. Elk project moet aangeven wat de achterliggende visie is en hoe het project hierin past.

6.3.10 Overdraagbaarheid

LEADER stimuleert nieuwe benaderingen voor plattelandsontwikkeling. Het is van belang dat de LEADER methode, en bij uitbreiding de resultaten van projecten, verspreid worden. Daarvoor zijn uitgebreide en multisectorale netwerken van belang. Deze netwerken kunnen 'good practices' opsporen en verspreiden binnen het eigen gebied en daarbuiten. Ook kan er binnen het gebied van elkaar geleerd worden. De LAG kan ervoor zorgen dat goede voorbeelden, op alle mogelijke vlakken, zowel binnen als buiten het gebied verspreid worden. Waar mogelijk zal ook expliciet aan de promotor gevraagd worden om de methodologische verworvenheden en de bekomen resultaten ter beschikking te stellen van het netwerk, de voortgang en de resultaten van het project samen te vatten in een rapport en te communiceren, zodat ook anderen hiervan kunnen leren.

6.3.11 Additionaliteit

Projecten moeten **additioneel** zijn, een meerwaarde ten opzichte van het huidige beleid en de huidige werking. Wat sowieso behoort tot de wettelijke of reguliere taken van de promotor kan niet betoelaagd worden via LEADER. Wat moet opgezet of behaald worden om aan een wettelijke verplichting te voldoen, kan ook geen plaats vinden in het programma. Projecten moeten ook een **wettelijk** grondslag hebben en kaderen binnen het huidig beleid. Er zullen geen projecten in aanmerking komen die tegen de huidige wetgeving, regelgeving of beleidskaders ingaan bv. op het vlak van ruimtelijke ordening. Dit houdt niet tegen dat er wel enige ruimte moet zijn om te experimenteren binnen het huidig regelgevend kader en/of om lacunes hierin aan te geven.

6.3.12 Complementariteit

Complementariteit met lopende projecten en programma's. De acties en maatregelen voorzien in de LOS kunnen niet gelijktijdig genieten van andere Europese of Vlaamse subsidies. Acties of projecten die kunnen steun krijgen via andere Europese of Vlaamse middelen komen niet in aanmerking voor LEADER.⁴ Op Europees niveau zit dit o.a. vervat in het GLB, Interreg, transnationale programma's. Op Vlaams niveau zijn dit middelen in het kader van landinrichting, waterlandschappen, landschapsparken, maar ook structurele Vlaamse middelen bv. op vlak van erfgoed. Projecten kunnen wel complementair zijn. Zo kan het een meerwaarde betekenen voor de regio om flankerende projecten op te zetten met LEADER en landinrichting of LEADER en het landschapspark. Hierbij worden met de LEADER

⁴ een opsomming van de mogelijke Europese en Vlaamse steun in het Leader gebied is terug te vinden onder het luik beleid.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

projecten elementen gefinancierd die niet kunnen betoelaagd worden via de andere programma's en wordt tegemoetgekomen aan de doelstellingen uit de LOS en de doelstellingen geformuleerd in de andere programma's.

6.3.13 Duurzaamheid

LEADER projecten zijn duurzaam. Ze zijn ecologisch, economisch en sociaal duurzaam.

Ecologisch duurzaam betekent dat er rekening gehouden wordt met de alle ecologische aspecten. In grote lijnen wordt er hier verwezen naar aan klimaatadaptatie en -mitigatie. Concreet wordt er rekening gehouden met de typische kenmerken van het omliggende landschap, bodem, water, biodiversiteit, duurzame energie, Vergroening, ontharding, het werken met de luwte oase methodiek en het werken met streekeigen groen zijn voorwaarden bij alle LEADER projecten. Tot slot wordt ook circulariteit zoveel mogelijk nagestreefd.

De **sociale duurzaamheid** staat voor het sociale aspect, het inclusief werken, de betrokkenheid en het werken met alle bevolkingsgroepen. Non-discriminatie is hier een aspect (zie verder), maar ook het streven naar een maximale participatie/co-creatie. Ook de betrokkenheid van alle lagen van de bevolking en het streven naar intergenerationaliteit zijn belangrijke voorwaarden. Bij elk LEADER project wordt (waar mogelijk) gewerkt met een vorm van participatie of co-creatie m.a.w. een actieve inbreng van alle lagen van de bevolking.

Economische duurzaamheid staat voor de redelijkheid van de kosten, (economische) haalbaarheid op langere termijn. Haalbaarheid van een project maakt hier ook deel van uit. Zal het project haalbaar zijn binnen de vooropgestelde periode?

6.3.14 Non-discriminatie

In de volledige Lokale Ontwikkelingsstrategie wordt de gelijkheid van mannen en vrouwen nagestreefd. Ook iedere discriminatie op grond van gender, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid moet worden voorkomen in alle acties die een LAG onderneemt. Vanuit een inclusieve gedachte en het feit dat een dergelijk denken een vanzelfsprekendheid is, wordt het niet expliciet opgenomen bij de maatregelen en acties.

Bij de samenstelling van de LAG zal zoveel mogelijk gestreefd worden naar een non-discriminerende samenstelling, rekening houdende met de dynamiek van het gebied en zonder hierbij de kwaliteit uit het oog te verliezen.

Bij het beoordelen van de projecten zal **non-discriminatie** een leidend begrip zijn.

7 ACTIEPLAN LEADER NOORD-WEST-VLAANDEREN

7.1 Algemene uitgangspunten voor LEADER Noord-West-Vlaanderen

- De promotor verkent andere subsidiemogelijkheden en vermeldt waarom het project specifiek bij LEADER Noord-West-Vlaanderen wordt ingediend. De promotor (bijvoorbeeld een landbouwer) die in aanmerking komt voor steun via het Departement Landbouw & Visserij of voor steun via ecoregelingen (bijvoorbeeld erosie maatregelen, bepaalde beheersovereenkomsten, poelen, weidevogelpompen, ...) verkent eerst deze mogelijkheden. Ook voor de andere doelstellingen en maatregelen geldt deze regel.
- Een LEADER-project creëert een meerwaarde voor het gebied of een deelgebied en maakt op een bepaalde manier een verschil met reguliere activiteiten.
- Samenwerking wordt zo veel mogelijk gestimuleerd.
- LEADER Noord-West-Vlaanderen wil zich vooral focussen op kleinere, bottom-up projecten, eventueel in een pilootgedachte.
- Er is extra aandacht voor bottom-up projecten en opstartende initiatieven waarbij LEADER als opstartsteun gezien kan worden, zowel in de oproepen als in de goedkeuringsprocedure.
- Mogelijke projecten: standaardprojecten (investeringsprojecten of dienstverlenende projecten), microprojecten en koepelprojecten.
- Standaardprojecten:
 - er wordt geen onderscheid gemaakt tussen investerings- en dienstverleningsprojecten.
 - Een project kan naast investeringskosten nog andere kosten bevatten.
 - Uitzondering op deze regel zijn de doelstellingen kwalitatieve dorpsomgeving 2.3 en 2.4 Ontmoetingsruimte in gebouwen - erfgoed en beeldbepalende gebouwen waar de investeringskosten mogen gecombineerd worden met andere kosten maar niet met personeelskosten.
- Microprojecten:
 - Krijgen tot 7.800 euro LEADER-steun.
 - Zijn toegelaten voor alle thema's
 - Zijn toegelaten voor alle begunstigden behalve voor overheden (zie ook onder).
 - Er worden jaarlijks middelen voorbehouden voor 10 microprojecten (zie financiële tabel), ongeacht het thema. Het voorbehouden bedrag kan eventueel bijgestuurd worden na een evaluatie in 2025.
- Koepelprojecten zijn bij LEADER Noord-West-Vlaanderen mogelijk voor alle thema's.
- Bij de acties in deze Lokale Ontwikkelingsstrategie staat telkens vermeld waarop LEADER Noord-West-Vlaanderen wil inzetten. Dit is een niet-limitatieve lijst.
- Een LEADER-project kan maximaal 3 jaar duren. De uiterste einddatum van dit LEADER-programma is 30/06/2029. Projecten die worden goedgekeurd na 1/7/2026, kunnen maximaal tot en met 30/06/2029 duren (en dus geen drie jaar).

- Alle begunstigden die vermeld staan in het Oproepreglement LEADER, worden toegelaten. Voor sommige soorten begunstigden wordt een maximale LEADER-steun bepaald.
- De budgetten worden evenredig verdeeld per thema.
- Budgetten worden niet verschoven tot eind 2025. Eind 2025 wordt een tussentijdse evaluatie gemaakt en indien nodig kunnen dan aanpassingen gemaakt worden.
- Infrastructuurprojecten die invloed hebben op de ruimtelijke kwaliteit en/of de beeldkwaliteit van een site, worden voorgelegd aan de Provinciale Kwaliteitskamer en dit indien mogelijk voor indiening.
- Er kunnen "targetted calls" gelanceerd worden die de focus leggen op bepaalde thema's, maatregelen of doelgroepen, waardoor de bedoelde maatregel beter in beeld komt. Een targetted call sluit projecten uit de andere gedeelten van de LOS niet uit.
- Volgende aandachtspunten gelden voor alle projecten waar dit van toepassing is:
 - Vergroenen, ontharden, streekeigen groen en het creëren van luwte oases
 - Klimaatadaptieve keuzes, streekeigen groen, vergroening,
 - Stimuleren van beplantingen op openbaar domein (ctr. Vlaams houtkantenplan
 - Elk project probeert het delen van ruimte en het multifunctioneel gebruik te stimuleren
- De maximale LEADER-steun in West-Vlaanderen is 195.000 euro, zoals bepaald in de provinciale kadernota.

7.2 Promotoren en steun

88

Volgende promotoren kunnen begunstigde zijn voor LEADER steun

- ✓ Gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
- ✓ Provinciale verzelfstandigde agentschappen en autonome provinciale bedrijven
- ✓ Vereniging zonder winstoogmerk (vzw's)
- ✓ Publiekrechtelijke rechtspersonen met uitzondering van deze die vallen onder de niet begunstigden
- ✓ Natuurlijke personen
- ✓ Vennootschappen, waaronder ook coöperatieve vennootschappen
- ✓ Feitelijke verenigingen
- ✓ Stichtingen

Ook begunstigden uit andere lidstaten of regio's komen voor steun in aanmerking onder de voorwaarde dat de uitvoering van het project gelegen is binnen de aangegeven LEADER gebieden binnen de provincie West-Vlaanderen.

Lokale overheden kunnen geen begunstigde zijn voor microprojecten

Begunstigden specifiek voor koepelprojecten:

- ✓ De Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Gewest
- ✓ Provincies: bij koepelprojecten maken deze begunstigen geen aanspraak op subsidies voor de eigen werking, en de ontvangen subsidies worden integraal doorgestort aan de copromotoren. Voor de micro-, reguliere en samenwerkingsprojecten zijn ze geen begunstigde.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Volgende categorieën komen niet in aanmerking voor subsidiëring:

- ✓ Federale overheidsinstelling
- ✓ Projecten in uitvoering van de reguliere/decretale werking van gesubsidieerde verenigingen of rechtspersonen

Publiekrechtelijke rechtspersonen:

- Gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW.
- Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid (Projectvereniging, dienstverlenende vereniging en opdrachthoudende vereniging), Provinciale verzelfstandigde agentschappen en Autonome provinciale bedrijven.
- Publiekrechtelijke rechtspersonen. Met uitzondering van de Vlaamse overheid, de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid en de Provincies.

50% LEADER-steun en maximum 195.000 euro LEADER-steun. Max. 100.000 euro investeringssteun per lokaal bestuur per legislatuur voor investeringen in dorpen.

Privaatrechtelijke rechtspersonen met ideële doelstellingen:

Verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's)/ Stichtingen/ Coöperaties zonder winstoogmerk

50% LEADER-steun en LEADER-steun vanaf 25.001 euro steun tot maximum 195.000 euro of 65% LEADER-steun tot maximum 25.000 euro LEADER-steun.

Privaatrechtelijke rechtspersonen met commerciële doelstellingen:

Vennootschappen/ Coöperaties

65% LEADER-steun en maximum 25.000 euro LEADER-steun.

Initiatieven zonder rechtspersoonlijkheid of natuurlijke personen:

- Natuurlijke personen
- Feitelijke verenigingen
- Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zonder rechtspersoonlijkheid (Interlokale vereniging)

65% LEADER-steun en maximum 25.000 euro LEADER-steun.

Begunstigden voor de microprojecten bij LEADER

Publiekrechtelijke rechtspersonen.

Met uitzondering van overheden (gemeenten, provincies, (verzelfstandigde) agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (met of zonder rechtspersoonlijkheid, ...).

Privaatrechtelijke rechtspersonen met ideële doelstellingen:

Verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's)/ Stichtingen/ Coöperaties

Privaatrechtelijke rechtspersonen met commerciële doelstellingen:

Vennootschappen/Coöperaties

Zonder rechtspersoonlijkheid:

Natuurlijke personen
Feitelijke verenigingen

65% LEADER-steun en maximum 7.800 euro LEADER-steun. Totale projectkost = 12.000 euro.

Verduidelijking over begunstigden en de LEADER-steun:

- Indien in een project een privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen (vennootschap) EN/OF een natuurlijk persoon EN/OF een feitelijke vereniging EN/OF een intergemeentelijk samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid, opgenomen is als (co-)promotor, kan deze maximaal 25.000 euro LEADER-steun per promotor ontvangen. Op elke kost wordt 65% LEADER-steun toegekend. Indien er meerdere van deze (co-) promotoren opgenomen zijn, kunnen ze elk maximaal 25.000 euro LEADER-steun ontvangen. Ook hier wordt op elke kost 65% LEADER-steun toegekend.
- Indien in een project een privaatrechtelijke rechtspersoon met ideële doelstellingen (Vereniging zonder winstoogmerk / Stichting / Coöperatie) opgenomen is als (co-)promotor, kan deze
 - ofwel maximaal 25.000 euro LEADER-steun per promotor ontvangen. Op elke kost wordt 65% LEADER-steun toegekend.
 - ofwel 25.001 euro of meer LEADER-steun per promotor ontvangen. Op elke kost wordt 50% LEADER-steun toegekend.
- Indien in een project een privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen (vennootschap) EN/OF een natuurlijk persoon EN/OF een feitelijke vereniging EN/OF een intergemeentelijk samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid, opgenomen is als (co-)promotor en ook een privaatrechtelijke rechtspersoon met ideële doelstellingen (Vereniging zonder winstoogmerk/ Stichting/ Coöperatie) opgenomen is als (co-)promotor, geldt:
 - dat de privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen (vennootschap) EN/OF de natuurlijk persoon EN/OF de feitelijke vereniging EN/OF het intergemeentelijk samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid elk maximaal 25.000 euro LEADER-steun per promotor kan ontvangen
 - dat voor alle copromotoren 65% LEADER-steun wordt toegekend indien de privaatrechtelijke rechtspersoon met ideële doelstellingen maximaal 25.000 euro LEADER-steun ontvangt. Indien de privaatrechtelijke rechtspersoon met ideële doelstellingen 25.001 euro of meer LEADER-steun ontvangt, wordt voor alle copromotoren 50% LEADER-steun toegekend.
- Indien in een project een privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen (vennootschap) EN/OF een natuurlijk persoon en/of een feitelijke vereniging EN/OF een intergemeentelijk samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid, opgenomen is als (co-)promotor en ook een publiekrechtelijke rechtspersoon opgenomen is als (co-)promotor, geldt:
 - dat de privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen (vennootschap) EN/OF de natuurlijk persoon EN/OF de feitelijke vereniging EN/OF het intergemeentelijk samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid elk maximaal 25.000 euro LEADER-steun per promotor kan ontvangen

- o dat voor alle copromotoren 50% LEADER-steun wordt toegekend.

	Microproject – max 7.800 euro steun	Project met maximaal 25.000 euro steun (geen microproject)	Project vanaf 25.001 euro steun	
Begunstigden	Alle begunstigden behalve overheden	Alle begunstigden	Privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen en/of promotoren zonder rechtspersoon	Publiekrechtelijke rechtspersoon en/of privaatrechtelijke rechtspersoon met ideële doelstellingen
Maximale totale projectkost	12.000 euro		Geen maximum	Geen maximum
Maximale LEADER-steun	7.800 euro	25.000 euro	25.000 euro voor elk van deze promotoren. Het volledige project kan maximaal 195.000 euro ontvangen.	195.000 euro
Steunpercentage	65%	65%	50%	50%

91

Binnen het **thema dorpen** worden enkele beperkingen opgelegd:

- Maximaal 25.000 euro steun (65%) voor ondersteuning van infrastructuur van verenigingen in dorpen (zie maatregel 2.2.2.)
- Voor investeringen in dorpen door lokale besturen onder de doelstelling kwalitatieve dorpsomgeving 2.3 en doelstelling 2.4 Ontmoetingsruimte in gebouwen - erfgoed en beeldbepalende gebouwen in kernen gelden volgende beperkingen:
 - o Deze investeringskosten mogen gecombineerd worden met andere kosten, niet met personeelskosten.
 - o Een lokaal bestuur kan maximaal 100.000 euro LEADER steun ontvangen voor investeringen in deze doelstellingen 2.3 en 2.4
 - o Vaak zal een lokaal bestuur dit maximum behalen met één dossier in één dorp, maar eventueel kan het lokaal bestuur meerdere dossiers in meerdere dorpen indienen tot aan het maximum van 100.000 euro LEADER-steun.

Enkel projecten in landelijke gemeenten komen in aanmerking. De kernen van Knokke, Heist, Zoute, Blankenberge, Wenduine, De Haan, Bredene, Middelkerke, Westende en Lombardsijde komen hiervoor NIET in aanmerking.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

7.3 DOELSTELLINGEN MAATREGELEN EN ACTIES

THEMA 1 - INNOVATIEVE EN DUURZAME LOKALE LANDBOUWPRODUCTIE EN AFZET, EN VALORISATIE VAN BIOMASSARESTEN

VISIE

Om te komen tot een productief Noord-West-Vlaamse plattelandsgebied staat de landbouwer centraal in zijn rol als (voedsel)producent en als hoofdbeheerder van de open ruimte. Via het LEADER programma wordt ingezet op toekomstbestendige verdienmodellen, innovatieve klimaatrobuuste teeltsystemen, agro-ecologisch telen, samenwerkingsverbanden, het vergroten van de (lokale) afzetmarkt, korte keten initiatieven, innovatie in landbouw(bedrijfs)voering, landbouw vanuit een zorgende functie, ... Ook het imago en welzijn van de landbouwer krijgen aandacht. De relatie tussen boer en burger wordt aangesterkt.

Een gezonde bodem en evenwichtig watersysteem vormen de basis voor de broodwinning van de landbouwer als ondernemer. Innovatie en een rendabel ondernemerschap vormen de hoeksteen van de plattelandsontwikkeling.

Er wordt ingezet op ecosysteemdiensten en gekeken naar optimale circulariteit met aandacht voor de valorisatie van reststromen.

Heel wat lokale besturen willen werk maken van een lokale voedselstrategie. Via LEADER wil de regio Noord-West-Vlaanderen deze ambities ondersteunen.

Landbouw wordt geconfronteerd met diverse uitdagingen: GLB, PAS, MAP, geurkader, toegang tot gronden, verstrengende wetgeving rond gewasbeschermingsmiddelen en de verhouding met de natuurlijke structuren die talrijk aanwezig zijn in deze regio.

Via LEADER willen we inzetten op deze uitdagingen, complementair met andere ondersteuning zoals o.a. de andere maatregelen voorzien in het GLB, ...

Bijzondere aandacht bij dit thema gaat naar het vrouwelijk agrarisch ondernemerschap. Europees onderzoek heeft aangetoond dat vrouwen met hun individuele opleiding, professionele instelling en beroepsbekwaamheid bijdragen tot de verdere ontwikkeling van de traditionele levens- en bedrijfspvormen op het platteland. Zij zijn zowel de stabiliserende als de moderniserende kracht achter deze ondernemingsvormen en daarmee onmisbaar voor een duurzame ontwikkeling van plattelandsgebieden. Dit geldt met name voor de landbouw en para-agrarische activiteiten. Hier hebben vrouwen de afgelopen jaren op essentiële wijze bijgedragen tot diversificatie en aanpassing van bedrijven aan de markt. Dit heeft geleid tot een nog grotere multifunctionaliteit van de landbouw. De aandacht voor het vrouwelijk agrarisch ondernemerschap weeft zich als een rode draad doorheen alle maatregelen en acties binnen dit thema en zal fungeren als aandachtspunt, maar wordt niet letterlijk vernoemd in de acties.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Promotoren verkennen andere subsidiemogelijkheden voor onderstaande maatregelen (bv. GLB, niet productieve investeringen) en vermelden waarom het project specifiek bij LEADER Noord-West-Vlaanderen ingediend wordt.

1.1 Lokale/korte keten

Thema 1 – doelstelling 1 – Noord-West-Vlaanderen zet lokale productie en zijn producten centraal.

Er bestaan heel wat korte keteninitiatieven in de regio. Tijdens de Corona periode kende korte keten een groot succes en een sterke bloei, ondertussen is de markt gestagneerd.

Een duidelijke uitdaging blijkt de logistieke keten te omvatten om producten tot bij de consument te krijgen, of de consument tot bij de lokale producent. Dankzij de nabijheid van de kust en de twee centrumsteden liggen hier ook ontwikkelingsmogelijkheden.

Er is tevens een nood aan actoren die een overkoepelende en structurerende rol opnemen in het korte keten verhaal.

Lokale producenten zijn vragende partij om hun afzetmarkt te vergroten.

Het is belangrijk dat het verhaal van de korte keten en de producten een plaats krijgen.

Inzetten op betere bekendmaking van lokale producten en koppeling met toeristisch-recreatieve initiatieven kunnen leiden tot een sterkere lokale productie en vooral een rendabel verdienmodel. Er zijn toeristische kansen voor de streekproducten in Noord-West-Vlaanderen en dan vooral in de aandachtsgebieden zoals de Zwinstreek, de Oudlandpolder en Landschapspark Bulskampveld.

Innovatieve samenwerkingsverbanden worden gestimuleerd.

Het is belangrijk om ook in te zetten op lokale keten, waar met producten van de eigen landbouwers gewerkt wordt bv. een bakker bakt brood met graan van een landbouwer uit de regio, de slager verkoopt vlees van een hoeve in de buurt, ...

1.1.1 Vernieuwende korte keten/lokale keten initiatieven

- Ondersteunen van diverse verkooppunten
- Innovatieve initiatieven i.v.m. korte keten of lokale keten zoals bv. belevingscentra, storytelling, ...

1.1.2 Logistiek en afzet

- Afzet en distributie naar nieuwe en of lokale afzetmarkten zoals bv. horeca, detailhandel, grootkeukens, ...
- Het clusteren van producten om het distributieprobleem aan te pakken door in te zetten op dorpspunten, netwerkverkoop, landbouwwinkels, samenwerking met bestaande supermarkten, boerenmarkten, toeristisch aanbod via picknickmanden, ...
- Inzetten op innovatief (gecombineerd/duurzaam) transport (bakfietsroute, ...)

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1.1.3 Korte keten en samenwerking met andere sectoren - netwerking

- Netwerking en/of samenwerking inzake lokale keten, binnen de sector en tussen sectoren
- Samenwerking B2B (lokale horeca, verwerking bij lokale retailers, samenwerking met slachthuizen, samenwerking met hotelscholen, WZC, scholen, ...)
- Samenwerken B2C
- Samenwerkingsinitiatieven tussen toerisme en recreatie en korte keten bv. een streeklabel, het promoten van korte keten initiatieven binnen toeristische promotie, vernieuwende dienstverlening naar toeristen toe i.v.m. korte keten en lokale producten
- Samenwerking tussen korte keten en andere sectoren om samen een product of een verhaal te brengen bv met de visserij

1.1.4 Omkaderende initiatieven - netwerking

- Uitbouw van regionale streek(product)verhalen
- Coachend ondernemerschap, zowel binnen de landbouw als ondernemers uit andere sectoren
- Sensibilisatie en ontzorgen van landbouwers

1.1.5 Lokaal voedsel

Zie ook dorpen 2.1.3.

- Vernieuwende initiatieven i.v.m community supported agriculture
- Nieuwe kansen geven aan voedseloverschotten
- Korte keten overschotten naar mensen in armoede, voedseloverschotten verzamelen via samenwerking met sociale kruideniers/ restaurant met lokaal dienstencentrum

DOEL

In Noord-West-Vlaanderen willen we tegen 2027 sterke ondernemers hebben met vernieuwende korte keten initiatieven met een innovatieve aanpak. Deze korte keten heeft een sterke logistieke keten hebben, een duidelijke afzetmarkt, een versterkte distributie en werkt actief samen in een breed perspectief zowel binnen als buiten de sector. Ter versterking van de korte keten bouwen we regionale streekproducten en verhalen uit en worden de ondernemers gecoacht.

In 2027 willen we lokaal voedsel ook sterker op de agenda zetten in de regio door vernieuwende initiatieven ivm Community Supported Agriculture (CSA) en het werken met voedseloverschotten uit de lokale keten.

RESULTAAT & IMPACT

- 10 ondersteunde korte keten initiatieven waarvan 5 vrouwelijke agrarische ondernemers
- 2 nieuwe samenwerkingsverbanden
- 2 clusters ivm distributie
- 2 innovatieve transportinitiatieven ivm korte keten
- 1 regionaal streekproduct of regionaal verhaal
- 2 samenwerking met andere sectoren
- 1 ondersteund CSA project

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- 2 projecten die werken rond voedsel- en/of korteketen overschotten

1.2 Landbouwverbreding

Thema 1 – Doelstelling 2 – Noord-West-Vlaanderen biedt mogelijkheden voor alle landbouwverbreiders

Landbouwverbreding is een huis met vele kamers. Korte keten en rechtstreekse afzet worden vernoemd in doelstelling 1 hierboven. Er zijn echter ook andere soorten verbreding zoals: hoevetoerisme in verschillende gedaantes, zorgboerderijen, bezoek en/of beleving op de boerderij, educatieve activiteiten, gemeenschapsdiensten door landbouwers,...

Noord-West-Vlaanderen is een sterke woonregio, met de nabijheid van twee centrumsteden en de toeristische aantrekkingskracht van de kust, waardoor er veel potentie is om landbouwverbreding uit te bouwen.

Belangrijk hier is om kwaliteit na te streven en het geheel binnen de draagkracht van het fysisch systeem uit te bouwen. Het kwaliteitsvol open gebied van deze regio is immers een van haar troeven en vormt één van de basiskwaliteiten.

Op het vlak van hoevetoerisme en landbouwbeleving zijn er enkele hiaten te ontdekken. Zo is de reguliere landbouw binnen de projectgebieden van Landschapspark Bulskampveld, Zwinstreek en Oudlandpolder belangrijk, maar kan ook sterker ingezet worden op landbouwbeleving, hoevetoerisme en het aanbieden van een bijkomend aanbod samen met de landbouwers in het gebied. Dit kan door werk te maken van gebiedsoverschrijdende projecten (met LEADER gebied Meetjesland, LEADER gebied Zeeuws Vlaanderen, LEADER gebied Midden-West-Vlaanderen), maar ook buiten deze aandachtsgebieden in onze streek zijn troeven aanwezig om rond landbouwverbreding te werken.

Andere innovatieve vormen van landbouwverbreding zoals bv. picknickbanken op de boerderij op het traject van een toeristische wandel/fietsroute, pluktuinen, zorgtuinen, toerismeboeren, kunnen een meerwaarde betekenen voor de landbouwer en de streek.

Landbouwverbreding schept kansen voor de relatie boer, burger en het betrekken van andere plattelandsactoren (bv. natuur – en landschapsorganisaties, burgers). Op deze wijze kan de verbinding tussen de landbouwer en het sociaal leven versterken, wordt er geremedieerd aan de sociale isolatie van landbouwers en kan het maatschappelijk draagvlak voor de landbouw en de landbouwer weer vorm krijgen.

1.2.1 Stimuleren landbouwverbreding

- Innovatieve ideeën i.v.m landbouwverbreding
- Stimuleren landbouwverbreding rond voeding, hoeveverblijf, kamperen op de hoeve, stiltetoerisme, klasseboeren, pop-ups, picknickplekken, fietsfaciliteiten op hoeves (herstel, laadpunten, ...), beleven op de hoeve, pluktuinen, voedselbossen, eetbare hagen langs fietsroutes, ... dit alles binnen de krijtlijnen van een goed ruimtelijk beleid
- Beleving zoals hoevelogies op unieke locaties, zorgtuinen, stiltetoerisme, ...

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1.2.2 Netwerking en kennisversterking rond landbouwverbreding

- Netwerking bij landbouwverbreeders
- Inzetten op communicatiecampagnes en kwaliteitslabels op regionaal of subregionaal niveau ivm landbouwverbredende activiteiten
- Ondersteunen van landbouwers door professionaliseringstrajecten landbouwverbreeders, communicatiecampagnes, klantenwerving en -binding, storytelling, juridisch advies, ...
- Monitoring van landbouwverbreding door in te spelen op gedrag en noden van toeristen/ consumenten/ ...
- (Her)invulling voor leegstaande hoeves in agrarisch gebied binnen een gewenst ruimtelijk kader
- Energiemodellen binnen landbouwverbreding – energie-efficiëntie als aandachtspunt

DOEL

Tegen 2027 is de landbouwverbreding in Noord-West-Vlaanderen versterkt en kwalitatief uitgebouwd met innovatieve initiatieven, professionalisering en netwerking binnen de sector en met andere sectoren.

RESULTAAT & IMPACT

- 10 individuele landbouwers waarvan 5 vrouwelijke agrarische ondernemers
- 5 innovatieve projecten i.v.m. landbouwverbreding
- 10 professionaliseringstrajecten
- 1 netwerk
- 1 kwaliteitslabel
- 2 communicatiecampagnes

1.3 Innovatieve en regeneratieve landbouw

Thema 1 - Doelstelling 3 Noord-West-Vlaanderen is hét innovatief landbouwgebied bij uitstek en kent regeneratieve (samenwerkings)landbouw

Ook in Noord-West-Vlaanderen is de onzekerheid voor de landbouwer groot. Wat zijn rendabele verdienmodellen die toekomstbestendig zijn? Welke kansen krijgen jonge of startende ondernemers in de agrarische sector? Er is nood aan nieuwe verdienmodellen, bedrijfsdiversificatie kan hier een plaats in vinden. Dit is echter niet vanzelfsprekend. Er is nood aan het delen van kennis en expertise rond nieuwe landbouwmodellen en -technieken, net als het introduceren van die technieken in de bedrijfsvoering.

De landbouwer is voor zijn broodwinning afhankelijk van een goede bodemkwaliteit en een optimale waterbeschikbaarheid. Ook de kwaliteit van water speelt een belangrijke rol, met de uitdagingen die vanuit Vlaanderen en Europa op ons afkomen. Noord-West-Vlaanderen wil het voortouw nemen met geëngageerde landbouwers (bottom-up) om in te zetten op 100% circulariteit, waarbij de bodem en de biodiversiteit dankzij de landbouwbedrijfsvoering verbeteren.

Regeneratieve landbouw is een vorm van landbouw die in staat is het potentieel van ecosysteemdiensten te herstellen. Dit zijn diensten die de natuur aanbiedt en die niet tastbaar

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

zijn, zoals bijvoorbeeld de opname van koolstofdioxide uit de atmosfeer. Carbon Farming behoort hier tot één van de mogelijkheden.

Door de bodemgesteldheid te verbeteren, kan dit de variabele productiekosten drastisch verlagen. We zetten hierbij mee in om de opbrengsten en winsten voor de landbouwer op een toekomstbestendige, duurzame en rendabele manier te verhogen. Noord-West-Vlaanderen wil met LEADER op lokaal niveau een (rechts)zekere werkgelegenheid en welvaart creëren, maar ook mensen verenigen rond een gemeenschappelijke toekomstvisie.

1.3.1 Innovatieve vormen van landbouwproductie

- Innovatieve vormen van landbouwproductie die oplossingen bieden voor uitdagingen rond klimaat, biodiversiteit, waterproblematiek (niet de klassieke recepten, maar multi-doelstellingen-aanpak), bodemkwaliteit
- Functionele agrobiodiversiteit
- Ondersteuning bij omschakeling naar een meer agro-ecologische landbouwbedrijfsvoering (natuurinclusieve landbouw, herstellandbouw...)
- Microplots valoriseren: welke bodem? Hoe valoriseren? Hoe bemesting uitsparen?

1.3.2 Nieuwe teelten

- Verdienmodellen met nieuwe/innovatieve teelten (eiwittransitie, agroforestry (incl. voedselbossen), "vergeten" graansoorten, wijnbouw op minder aantrekkelijke landbouwgronden, schaduwteelten, droogte resistente teelten...
- Ondersteuning en sensibilisering bij duurzame economische bosproductie voor verwerking en/of brandhout (o.a. populier), lokale houtverwerking, ...

1.3.3 Alternatieve landbouwbedrijfsvoering en nieuwe technologieën

- Introduceren en uittesten nieuwe technologieën door de oprichting van samenwerkingsverbanden (gedeeld gebruik van precisielandbouwtoelagen zoals drones, ...)
- Inzetten op vernieuwende landbouwtechnieken (teeltrotatie, natuurlijke plaagbestrijding, niet kerende bodembewerking, compostverwerking, carbon farming, nitrogen farming, ...)

1.3.4 Kennisversterking en netwerking ivm innovatieve en regeneratieve landbouw

- Kennis van onderzoeksprojecten op landbouwbedrijven i.v.m. innovatieve en regeneratieve landbouw uitdragen en implementeren. Lerende netwerken en opleiding voor landbouwers over innovatieve technieken en (nog niet toegepaste) gangbare praktijken.
- Samenwerkingsverbanden landbouwers rond innovatieve thema's stimuleren, en inzetten op samenwerking tussen landbouwers uit verschillende sectoren, maar ook tussen landbouwers en andere ondernemers. Contacten met ondernemers buiten landbouw stimuleren. Inzet op ondernemersvaardigheden.

DOEL

In 2027 willen we in Noord-West-Vlaanderen 10 bedrijven tellen waar toekomstbestendige duurzame verdienmodellen voor landbouw of regeneratieve landbouwmodellen gehanteerd worden zowel naar techniek als naar bedrijfsvoering, met aandacht voor de creatie van een stevige landbouwdiversiteit in het landbouwlandschap. Deze initiatieven worden onder meer ondersteund door in te zetten op samenwerkingsverbanden en op proeftuinen met een sterke replicatorfactor.

RESULTAAT & IMPACT

- 10 individuele landbouwers waarvan 5 vrouwelijke agrarische ondernemers
- 2 landbouwtransities naar bedrijfsvoering
- 1 samenwerkingsverbanden rond precisielandbouw
- 1 samenwerkingsverband dat streeft naar een circulair agrarisch ondernemerschap
- 1 ondersteuningstraject voor regeneratieve landbouw
- 5 proeftuinen/pilootprojecten met een sterke replicatorfactor

1.4 Valorisatie van reststromen en biomassa

Thema 1 - Doelstelling 5 Noord-West-Vlaanderen valoriseert reststromen en biomassa

De landbouwer zet al sterk in op het valoriseren van reststromen. Dit verder ondersteunen blijft belangrijk: het inzetten van ammoniak als grondstof, elektrificatie van het landbouwvoertuigpark met eigen energieopwekking, inzetten op compostering en vergisting, reststromen inzetten voor de bedrijfsvoering o.a. diervoeding, samenwerking met andere bedrijven om reststromen op een ander bedrijf in te zetten als grondstof.

Om deze vernieuwende manier van werken te kunnen implementeren is soms (praktische) kennis te kort en moeten ideeën kunnen uitgeprobeerd worden. Het wetgevend kader rond afval en hergebruik maakt het allemaal nog complexer.

Het ontwikkelen van innovatieve concepten en het uittesten hiervan op maat de van de regio zal noodzakelijk zijn. Een bijkomende uitdaging is, om samenwerkingsverbanden op te zetten. Op individueel niveau blijft het valoriseren van reststromen vaak te kleinschalig en daardoor niet rendabel.

Ook professionele ondersteuning, opleidingen en lerende netwerken zijn belangrijk om landbouwers te stimuleren hiermee aan de slag te gaan en de mogelijkheden voor het eigen bedrijf te verkennen.

Aandachtspunten zijn de relatie met de bestaande wetgeving en de logistieke uitdagingen (o.a. vervoer) die gepaard gaan met deze vernieuwende concepten.

1.4.1 Beheersmatige en logistieke uitdagingen ivm biomassa en reststromen

- Innovatieve projecten i.v.m. valorisatie van reststromen en biomassa

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Visievorming rond groenonderhoud en beheer
- Coöperatief samenwerken tussen landbouwers, samenwerking rond natuurbeheer
- Oog voor ecologisch beheer (bv. maaien)
- ...

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1.4.2 Onderzoeken en uitwerken circulaire opties nav reststromen natuur en landschapsbeheer

Onderzoek en uitwerken pilootprojecten, opbouwen netwerken ivm diverse reststromen:

- Houtsnippers, houtpellets
- Mest, bokashi, afval wordt grondstof
- Boerderijcompostering – samenwerking tussen natuur en landschapsbeheer
- Rietmaaisel valoriseren isolatie/energieproductie/onderploegen
- Organische mest i.p.v. kunstmest
- Reststromen voor dierenvoeding
- ...

DOEL

Tegen 2027 loopt er een innovatief (pilot)project i.v.m. reststromen en biomassa in Noord-West-Vlaanderen en dit o.a. via coöperatief samenwerken en ecologisch beheer. Dit project wordt ondersteund door achterliggen onderzoek en netwerken.

RESULTAAT & IMPACT

- 3 nieuwe verdienmodellen met valorisatie reststromen
- 1 lerend netwerk rond reststromen
- 1 nieuw opleidingsmodel gericht op verwerken van reststromen op landbouwbedrijven
- 5 individuele landbouwers
- 2 betrokken kennisinstellingen
- 2 valorisaties reststromen
- 1 lerend netwerk rond reststromen

1.5 Imagovorming van en welbevinden bij landbouwers

Thema 1 - Doelstelling 5 In Noord-West-Vlaanderen heeft de landbouw(er) een goed welzijn en een positief imago

WAT?

De Noord-West-Vlaamse landbouwer heeft net als zijn collega's in andere regio's te lijden onder het "zondebok-syndroom". Hij wordt publiekelijk aangewezen als de oorzaak van problemen, zoals achteruitgang waterkwaliteit en biodiversiteit, terwijl hij hier maar voor een beperkt deel verantwoordelijk voor is en dit vaak een samenloop van factoren is. Deze algemene publieke opinie, gecombineerd met het feit dat veel landbouwers het financieel niet gemakkelijk hebben zorgt ervoor dat de boer geïsoleerd geraakt en soms buiten het maatschappelijk leven komen te staan. De landbouwer zorgt echter voor ons voedsel op tafel, staat mee in voor het landschap en de esthetiek van het platteland, is dikwijls sterk verweven met de identiteit van het nabije dorp, vangt op zorgboerderijen kwetsbare personen op, staat mee in voor educatie, ... Met deze doelstelling willen we de landbouwer terug sterker inbedden in het maatschappelijk weefsel, de boer, burger en/of natuurvrijwilliger dichter bij elkaar brengen en dit door de kennis van de landbouw te versterken maar ook door de meerwaarde van de landbouwer voor de maatschappij en het nabije dorp terug in beeld te brengen, met aandacht voor wederzijds respect.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1.5.1 Verbindende initiatieven landbouwers - maatschappij

- Waardering voor landbouwer door de landbouwer, landbouwproductie en zijn familie positief in de kijker te zetten o.a. door initiatieven inzake landbouweducatie en beleving op de boerderij mogelijk te maken, beleving voor recreanten, kinderen, samenwerkingen met scholen, storytelling/informatie over teelten en landbouw voor het brede publiek, ...
- Op een speelse manier mensen kennis laten maken met landbouw (bv. speelbos, picknickmand, maïsdoolhof, cultuur, toneel)
- Innovatieve ideeën ondersteunen waar de landbouwer een meerwaarde betekent voor het dorp of de maatschappij bv projecten boeren en burenen.
- Boeren laten samenwerken met sociale economie voor beplanting, biolandbouw, hoevewinkel...

1.5.2 Mentaal welzijn landbouwers

- Mentaal welzijn landbouwer opkrikken/ondersteunen door kennis over het landbouwleven en bedrijven te vergroten bij welzijnswerkers, werken aan bewustzijn en groei in mentale weerbaarheid bij landbouwers, ...
- Inzetten op werkbaar werk, 'work-life balance' in plattelandscontext, via lerende netwerken, coaching, extra ondersteuning voor startende landbouwer, ...
- Oog hebben voor generatiewissel en de uitdagingen die eraan verbonden zijn (bv. bij korte keten verhaal)

100

1.5.3 Plattelandsarmoede

- Inzetten op zichtbaarheid plattelandsarmoede (zie ook dorpen)
- Bewustmaken boer van zijn arbeidstijd en het belang om de kost door te rekenen

DOEL

In Noord-West-Vlaanderen willen in 2027 bij een aantal landbouwers komen tot een groter welbevinden en een sterkere weerbaarheid door diverse initiatieven die het mentaal welzijn versterken maar ook de verbinding tussen de landbouwer en de maatschappij versterken. Plattelandsarmoede is een leidende factor in deze aanpak.

RESULTAAT & IMPACT

- 15 individuele landbouwers
- 10 vrouwelijke landbouwers
- 5 innovatieve initiatieven die de landbouwer verbinden met de maatschappij
- 3 betrokken welzijnsorganisaties, OCMW, ...
- 3 coaching trajecten

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

2 THEMA 2: LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN

VISIE

De leefkwaliteit in de dorpen in Noord-West-Vlaanderen scoort goed, de regio is goed om te wonen. Vrij goed ontsloten, met aantrekkelijke kernen in de relatieve nabijheid van grotere kernen en centrumsteden en verbindingswegen. Belangrijk is deze kernen veerkrachtig te houden, zodat zij kunnen het hoofd bieden aan de uitdagingen die op dorpen afkomen zoals recreatieve druk (vooral op de kleine polderdorpen), verharding en verappartementisering, verminderde sociale cohesie, vervoersarmoede, schaalvergroting, ...

Dankzij LEADER wordt ingezet op veerkrachtige dorpen, kwalitatieve dorpsverdichting en kernversterking, met oog voor de nabije toekomst en het lange termijnperspectief. We evolueren naar echte leefdorpen.

Noord-West-Vlaanderen streeft dan ook via dit programma naar leefbare en levende dorpen en kernen op het platteland, die sterk **verbonden** zijn. Verbondenheid is één van de belangrijkste kernmerken van het leefbaar platteland. Deze verbondenheid kan zeer breed gezien worden. Het gaat om verbondenheid van burgers met elkaar via sociale cohesie in al haar facetten, het gaat ook over de betrokkenheid bij beleid via participatie/co-creatie die een essentieel onderdeel van leefbaarheid is. of om de inzet van cultuur/erfgoed als impuls tot ontmoeting.

Dorpelijkheid is vooral verbondenheid, met focus op residentieel wonen (peri-urbane gebied). Residentiele dorpen hebben andere noden, hierbij zetten we in op levenskwaliteit, en worden bewonersinitiatieven gevoed.

Verbondenheid is ook de verbinding van de bevolking met haar dorp, de fierheid op het dorp en de verbinding met het omliggende gebied, het landschap maar ook de gebruikers van dit omliggende gebied o.a. de landbouwers. Deze verbondenheid heeft ook een fysieke component, nl de landschappelijke verbondenheid van het dorp met het omringende landschap, de trage wegen en de dorpsranden.

De focus in dit thema ligt op de kernen van het platteland, vanuit een ruimtelijk, economisch, toeristisch-recreatief en sociaal-maatschappelijk perspectief.

Zowel de polderdorpen als de velddorpen in het gebied krijgen de nodige aandacht om hun rol in de kwalitatieve ontwikkeling van het landschap op te nemen. De typerende kasteeldomeinen te midden van het Houtland, maar ook de kernen in het weidse polderlandschap, zijn troeven die verder versterkt kunnen worden.

De dorpen zijn niet alleen cruciaal als woonplaats, maar vervullen ook een centrale functie als onthaalpoorten op het landschap. Een aantal dorpen heeft ook een sterke recreatieve functie.

Dorpen kunnen niet los gezien worden van de lokale landbouw, die van oudsher verbindingen heeft met het dorp, zowel als beheerder van de open ruimte flankerend aan het dorp als dienstverlener voor het dorp maar ook als dorpsbewoner.

De verbinding van het dorp met de omliggende landbouw is een verrijking voor beiden. Ook de landbouwer heeft nood aan een sociaal weefsel en de dienstverlening in het dorp. Hij of zijn kan tegelijkertijd fungeren als dienstverlener voor het dorp via de toelevering van producten (korte keten), ter beschikking stellen van ruimte (zaaltje), dienstverlening voor het

dorp (onderhoud buitenruimte, zorgboer,) maar ook via informele dienstverlening zoals bv het onthaal van het dorpsklasje, rustplaats voor de plaatselijke fakkeltocht of eventjes met de tractor helpen om zware zaken te verplaatsen... Het dorp krijgt niet alleen diensten van de landbouwer, maar leert hem of haar ook kennen, waardoor wederzijds begrip gemakkelijker wordt.

Idealiter wordt een dorpeninitiatief gebaseerd op een "smart village" strategie, die een geïntegreerde visie en strategie is, gericht op dorpsniveau, ontstaan vanuit of in participatie met de lokale gemeenschap. Deze strategie heeft als doel de economische, ecologische en sociale vitaliteit van het dorp/de dorpen te vergroten door samenwerking en gebruik makend van sociale en/of digitale innovatie. Innovatie wordt hier verstaan als het middel om tot betere vitaliteit te komen. D.w.z. dat voorgestelde oplossingen en acties een lokaal vernieuwend karakter moeten hebben en er ruimte is om te experimenteren. Centraal in de "smart village strategie" staat het versterken van het sociaal netwerk van de dorpsgemeenschap als motor om uitdagingen aan te pakken op maat van het dorp. De lokale gemeenschap is mede-eigenaar en -beheerder van de strategie.

Sociale inclusie is een belangrijk item binnen het thema dorpen. Promotoren zullen dan ook zoveel mogelijk rekening houden met kwetsbare groepen binnen de projecten die onder het thema dorpen ressorteren. Kwetsbare groepen zijn die groepen mensen die in een sociaal isolement verkeren of dreigen er in terecht te komen door hun kwetsbare situatie. We denken hier bv aan ouderen, alleenstaanden, vrouwen, migranten, werklozen, mensen met een beperking, minderheden,.. Aan de hand van gegevens (bv. uit provincies in cijfers) wordt gekeken welke de kwetsbare groepen zijn in het dorp en hoe het project aan de noden van deze bewoners tegemoet komt. Indien nodig wordt een aangepaste aanpak of benadering voorzien voor de kwetsbare groepen.

De promotor verkent andere subsidiemogelijkheden bv. klimaatprojecten, gemeenten voor de toekomst, lokaal energie- en klimaatpact, erfgoedpremies, steun voor digitalisering, ... en vermeldt waarom het project specifiek bij LEADER Noord-West-Vlaanderen ingediend wordt.

2.1 Voorzieningen en dienstverlening

Thema 2 – Doelstelling 1: Noord-West-Vlaanderen kent ondernemende dorpen, met toegankelijke en bereikbare dienstverlening en voorzieningen

WAT

De dorpen zijn broedplaatsen voor nieuwe vormen van (ruraal en/of sociaal) ondernemerschap, productontwikkeling, innovatieve samenwerkingen, ...

Op het vlak van toegankelijke en bereikbare dienstverlening moeten we het functieaanbod herdenken in termen van relaties tussen voorzieningen (gecombineerde dienstverlening), het wegnemen van schotten tussen doelgroepen en generaties en afwegingen durven maken tussen kernen. Dorpen kunnen elkaar versterken door goede onderlinge verbindingen, relaties en wisselwerkingen.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Snel internet, voldoende digitale vaardigheden en mobiliteitsoplossingen voor kwetsbare doelgroepen zijn cruciaal in het realiseren van toegankelijke en bereikbare dienstverlening in onze dorpen.

2.1.1 Ondernemen in dorpen

Ondernemers met innovatieve toepassingen op maat van het dorp die ook een extra bieden voor de gemeenschap. Bijvoorbeeld start-ups die inzetten op duurzaamheid of ambacht, ondersteuning van dorpscoöperatieven (voor zorg, voor energie, voor transport, ...).

2.1.2 Dienstverlening en voorzieningen

Innovatieve dienstverlening en/of voorzieningen en het bundelen van dienstverlening/voorzieningen (multifunctioneel). Het initiatief kan door diverse instanties genomen worden en betekent een meerwaarde voor het dorp.

Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- Gedecentraliseerde openbare dienstverlening, publiek-private dienstverlening
- Activiteiten door en voor het dorp
- Dienstverlening ivm mobiliteit
- Fysieke en mentale toegankelijkheid verhogen met aandacht voor bijzondere doelgroepen (oa ouderen)
- Dorpspunten
- Gezamenlijke korte keten verkoop
- Opstarten van dorpsnetwerken
- (informele) Zorg voor het dorp (zorgsystemen, burenzorg, ...), ...

Kortom, datgene waar het dorp nood aan heeft. Multifunctionaliteit is een vereiste.

Idealiter slaan de inwoners de handen in elkaar. Als een andere instantie initiatiefnemer is moeten het dorp en de inwoners zeker sterk betrokken zijn.,
Er wordt altijd onderzocht waar het dorp behoefte aan heeft.

Samenwerking met de landbouw(ers) in de omgeving is een mogelijkheid en een pluspunt. Landbouwers kunnen ook dienstverlening voor het dorp waarmaken en zo de verbinding met het dorp te versterken. We denken hierbij aan

- De landbouwer als dienstverlener voor het dorp bv. ruimte ter beschikking stellen voor een feest, groenonderhoud in de kern, ...
- Samenwerking tussen landbouwers en dorpen om de sociale cohesie en/of de dienstverlening in het dorp te versterken
- Korte keten of lokale keten producten aanbieden in de voorzieningen
- ...

2.1.3 Innovatieve projecten die werken rond voedsel

Zie ook 1.1.3. lokaal voedsel

- Ondersteuning van de ontwikkeling van lokale en bovenlokale voedselstrategieën
- Innovatieve community based projecten i.v.m voedsel en voedseloverschotten, al dan niet in samenwerking met de landbouw
- Korte keten overschotten naar mensen in armoede, het verwerken en verdelen van voedsel om voedselverspilling tegen te gaan. Bv. voedseloverschotten verzamelen via samenwerking met sociale kruideniers/ restaurant met lokaal dienstencentrum
- Gemeenschapsinitiatieven i.v.m. voedsel: bv. CSA, gemeenschappelijke moestuinen, boomgaarden, eetbare dorpen,

2.1.4 Digitale oplossingen

- Het uitdenken van digitale oplossingen voor dorpen die de bereikbaarheid van voorzieningen versterken.
- Projecten op maat van de dorpen die streven naar het verhogen van digitale geletterdheid
- Hierbij zal ook aandacht moeten zijn voor kleine plattelandsgemeenten die moeilijkheden ondervinden om de eigen dienstverlening digitaal aan te bieden.

Alhoewel dit geldt voor alle projecten in het kader van LEADER willen we hier nog eens expliciet vermelden dat de complementariteit met het huidige (Vlaamse) beleid moet bekeken worden en dat andere financieringsbronnen eerst moeten bekeken worden.

104

DOEL

De dorpen in Noord-West-Vlaanderen worden tegen 2027 versterkt in hun functies als veerkrachtig dorp. We willen tot een verbeterde innovatieve en multifunctionele dienstverlening komen in de dorpen, innovatieve projecten rond voedsel ontwikkelen en ruimte bieden voor innovatief ondernemen met bijzondere aandacht voor bijzondere doelgroepen en digitale oplossingen.

Projecten binnen deze doelstelling 2.1 voorzieningen en dienstverlening die focussen op kwetsbare doelgroepen worden gevat onder de noemer "sociaal inclusieproject". De focus op kwetsbare doelgroepen wordt duidelijk omschreven in de projectaanvraag.

RESULTAAT & IMPACT

- 5 innovatieve vormen van dienstverlening en/of innovatieve voorzieningen
- 5 projecten van ondernemers met innovatieve toepassingen
- 3 gemeenschapsinitiatieven ivm voedsel
- 2 voedselstrategieën
- 2 projecten die inzetten op digitale oplossingen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

2.2 Sociale cohesie, (co)creatie en participatie

Thema 2 - Doelstelling 2 - Noord-West-Vlaanderen kent zelfredzame, ondernemende leefdorpsgemeenschappen waar sociale cohesie de leidraad is, met aandacht voor alle bewoners

WAT

De leefbaarheid van een dorp en de mate waarin het veerkrachtig is, hangt sterk samen met de sociale cohesie, de betrokkenheid van bewoners op elkaar, de inbreng van dorpsbewoners en lokale verenigingen en de betrokkenheid van het dorp bij het beleid. Doordat mensen elkaar ontmoeten leren ze elkaar kennen, verdragen ze meer van elkaar, zijn ze bereid om elkaar te helpen en soms ook informele zorg op zich te nemen. Door de inzet van mensen uit de lokale gemeenschap, de buurt, de wijk, het dorp ontstaan nieuwe netwerken en verhoogt de sociale cohesie.

Sociale cohesie en nieuwe manieren van samenwerken in verschillende verhoudingen (coalities) met een prominente rol voor de burger kunnen een antwoord bieden op de vele uitdagingen waarmee dorpen geconfronteerd worden. LEADER Noord-West-Vlaanderen wil initiatieven ondersteunen die bijdragen aan de sociale cohesie, het ontmoeten bevorderen en actief burgerschap of zelforganisatie stimuleren, om zo ook eenzaamheid, sociaal isolement en hulpbehoefte aan te pakken.

Het gaat hier niet alleen over de klassieke participatie, maar ook over nieuwe vormen van participatie die aangepast is aan bijzondere doelgroepen zoals bv. socio-culturele participatie. Uiteraard gaat het ook om co-creatie, samen dingen doen, het gevoel een gemeenschap te zijn of er deel van uit te maken en het eigenaarschap op te nemen van het dorp. De kwaliteit van participatie, de aard ervan en de graad van medezeggenschap variëren net zoals de deelname van moeilijk te bereiken doelgroepen (kinderen, jongeren, ouderen, kansarmen...).

Uit onderzoek blijkt duidelijk dat de leefbaarheid van een kern samenhangt met de mate waarin burgers kunnen participeren aan beleid. LEADER Noord-West-Vlaanderen wil de lokale besturen, maar ook verenigingen en burgerinitiatieven tools aanreiken om in te zetten op participatie en zo de betrokkenheid bij en op het dorp te vergroten.

Erfgoed, verhalen, tradities, evenementen, het landschap, dorpsarchitectuur, de lokale geschiedenis, het ruimere streekverhaal, ... vormen samen het DNA van het dorp met haar eigen kenmerken. Vanuit die identiteitsdragers kunnen we vernieuwende, gemeenschapsvormende projecten realiseren die de verbinding tussen de bewoners en het dorp en haar omgeving extra in de verf zetten.

Randvoorwaarde

Participatie of co-creatie zijn essentiële voorwaarden voor projecten in dorpen en zullen altijd moeten een plaats vinden binnen de acties die voorzien zijn in deze doelstelling.

Participatieve en socio-culturele trajecten kunnen ook een doel op zichzelf zijn. Door samen iets te maken of te realiseren wordt de sociale cohesie in het dorp versterkt.

Projecten binnen deze doelstelling 2.2 sociale cohesie, (co)creatie en participatie die focussen op kwetsbare doelgroepen worden gevat onder de noemer "sociaal inclusieproject". De focus op kwetsbare doelgroepen wordt duidelijk omschreven in de projectaanvraag.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

2.2.1 Innovatieve initiatieven op maat van een dorp die eenzaamheid tegengaan, de sociale cohesie verhogen

Dit zijn projecten die eigen initiatief, co-creatie en participatie in dorpen aanmoedigen. De acties worden uitgewerkt door de lokale gemeenschap of in samenwerking met de lokale gemeenschap.

- Initiatieven die ontstaan vanuit de bewoners of in samenwerking met de bewoners in co-creatie en die het dorp willen versterken
- Participatiemogelijkheden voor diverse groepen bewoners met bijzondere aandacht voor bijzondere doelgroepen zoals bv. kinderen, jongeren, ouderen, sociaal geïsoleerden, alleenstaanden, ...
- Werken aan zelfredzaamheid (burgerbudget, burgers verantwoordelijkheid geven, ...) en het eigenaarschap van burgers over hun dorp (gemeenschappelijke moestuin, delen van het openbaar domein die onderhouden worden door burgers...)
- Het aanbieden van een kwalitatief cultureel aanbod in en op maat van de dorpskernen, waarbij er ingezet wordt op de opbouw van duurzame contacten tussen bewoners, culturele organisaties en artiesten.

In alle projecten is het versterken van de sociale cohesie een uitgangspunt

De initiatieven werken "outreaching" en mobiliseren om de sociale cohesie te vergroten. Er wordt gestreefd naar een maximale zelfredzaamheid.

Deze acties zijn complementair met de bestaande regelgevingen en hebben het dorp en de lokale gemeenschap als uitgangspunt.

106

2.2.2 Ondersteuning van de verenigingen in het dorp als motor voor de sociale cohesie

Verenigingen worden versterkt via een LEADER-steun op het vlak van infrastructuur, dit zowel voor hun gebouwen, de buitenruimte als voor de inrichting van de gebouwen en/of de buitenruimte en mogelijke kwaliteitsondersteuning die hiermee gepaard gaat. De initiatieven moeten het dorp in zijn geheel ten goede komen en toegankelijk zijn voor het ganse dorp.

Binnen deze maatregel zijn de verenigingen promotor. Lokale besturen kunnen hier geen promotor zijn, hun projecten kaderen onder doelstelling 2.3 en 2.4

Voor projecten die het verenigingsleven ondersteunen moet, naast bovenstaande voorwaarden minstens aan twee van onderstaande voorwaarden voldaan worden:

- Er wordt aandacht geschonken aan de intergenerationaliteit
- De infrastructuur is multifunctioneel
- De infrastructuur wordt gedeeld door verschillende verenigingen
- De infrastructuur wordt opgericht/aangekocht in samenwerking tussen verschillende verenigingen
- Er worden investeringen gedaan die de duurzaamheid ten goede komen, boven op de wettelijke normen en die op geen enkele andere wijze kunnen betaald worden

De steun wordt beperkt tot maximaal 25.000 euro

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

2.2.3 Identiteitsdragers van het dorp

- Samenwerkingsprojecten die de eigenheid van het dorp in de verf zetten, verhalen over het dorp bv over de ruimtelijke, architecturale of landschappelijke eigenheid, over roerend, immaterieel en onroerend erfgoed, het ruimer streekverhaal, storytelling, ...
- Socio-culturele of culturele activiteiten die het leven in de dorp en de dorpsidentiteit versterken en/of verbeelden of waarbij cultuur als motor voor ontmoeting wordt ingezet
- Publiekwerking van erfgoedsites en verenigingen

DOEL

De dorpen in Noord-West-Vlaanderen zijn tegen 2027 versterkt in hun identiteit en kennen een sterke sociale cohesie. Deze sociale cohesie wordt versterkt via diverse activiteiten en initiatieven vanuit of met bewoners, het ondersteunen van verenigingen en het versterken van de identiteitsdragers van het dorp.

RESULTAAT & IMPACT

- 10 projecten in dorpen in co-creatie met de bewoners, met participatie met aandacht voor bijzondere doelgroepen of die streven naar zelfredzaamheid van bewoners
- 5 Dorpen waar een cultureel project op maat van het dorp uitgewerkt wordt die een versterkte sociale cohesie tot gevolg heeft
- 5 projecten of activiteiten die de dorpsidentiteit versterken
- 3 erfgoedsites of verenigingen die een versterkte publiekwerking kennen
- 3 dorpen met een versterkte ruimtelijke kwaliteit of plannen ivm dorpse architectuur
- 15 ondersteunde verenigingen

2.3 Kwalitatieve dorpsomgeving, ingebed in het landschap

Thema 2 – Doelstelling 3 Noord-West-Vlaamse dorpen kennen een kwalitatieve leef-, woon- en werkomgeving met een sterke eigenheid en zijn ingebed in het landschap

WAT

Een veerkrachtig dorp is een dorp dat klaar staat om toekomstige uitdagingen aan te gaan en toch levend te blijven zonder hierbij te moeten groeien.

Kwalitatieve en toegankelijke ruimte (zowel publiek als privaat) is de sleutel tot een veerkrachtig dorp dat omgaat met (toekomstige) uitdagingen en draagt bij tot een positief leefbaarheidsgevoel. Dit blijft een cruciale actie voor dorpen. Het inzetten op meer kwaliteit in de publieke en private ruimte vertaalt zich in het realiseren van hoogwaardige dorpskernen, multifunctionele en toekomstbestendige ontmoetingsruimten en pleinen, een aantrekkelijke omgeving.

Dorpen kennen vaak beeldbepalende gebouwen of buitenruimtes waar geen of moeilijk een nieuwe invulling met een publieke meerwaarde aan wordt gegeven (kerken, schoolgebouwen, sportzalen, ontmoetingscentra, tuinen ...) Het multifunctioneel invullen van deze sites en het combineren van dienstverlening zijn belangrijk. Ook generatie overschrijdende aantrekkelijke plaatsen voor ontmoeting binnen en buiten (fysieke locaties) in het dorp stimuleren het samenhangsgevoel en verhogen de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van een dorp.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Dorpse architectuur, tegengaan van leegstand en verloedering, aanpak van zwerfvuil zijn allemaal elementen die cruciale handvaten vormen voor een kwalitatieve woon- en werkomgeving in de dorpse context.

Elk dorp maakt onderdeel uit van z'n omgeving en neemt een plaats in, in het landschap. Om de verbinding van het dorp met het omliggende landschap te versterken, streven we naar Noord-West-Vlaamse dorpen in het landschap, maar ook naar datzelfde typerende landschap als kenmerk en verbinding in het dorp.

We zetten in op groenblauwe dorpen die oog hebben voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. LEADER Noord-West-Vlaanderen maakt ruimte voor groen en water in en rond de dorpen, vanuit de eigenheid van het landschap. Het dorp is verbonden met de omgeving, met de lokale landbouwers, met de omliggende open ruimte en met de aanwezige natuur. Groene en blauwe verbindingen zorgen voor een zachte en natuurlijke overgang tussen bebouwde en onbebouwde omgeving.

Zie ook thema 3 landschap

2.3.1 Kwalitatieve en toegankelijke dorpsruimte gericht op ontmoeting

- Het kwalitatief inrichten van de publieke dorpsruimte (straten, pleinen, zachte verbindingen...), al dan niet tijdelijk, met aandacht voor (informele) ontmoeting en het verminderen van de impact van de auto op de ruimte/het straatbeeld door o.a. duurzame alternatieven te voorzien voor parkeergelegenheid
- Het openstellen en/of kwaliteitsvol inrichten van publieke, semipublieke of private buitenruimte in of rond het dorp, gericht op ontmoeting, (bijvoorbeeld pastorietuinen, tuinen van (zorg)instellingen, troostplekken ...), onder bepaalde voorwaarden
 - (informele) ontmoetingsplekjes in de buitenruimte
 - Het inrichten van de buitenruimte voor alle leeftijdsgroepen oa door rustpunten te voorzien
- Het inrichten van groenblauwe infrastructuur
- Voorzien van toegankelijk en beleefbaar groen in het dorp, (bijvoorbeeld wandellussen, kerkwegels, trage wegen, water ophouden en stockeren in de dorpskern)

2.3.2 Groenblauwe infrastructuur, natuur en biodiversiteit in de kern

- Het versterken van de visievorming bij lokale besturen, kennisverhoging/sensibiliseren van burgers voor groenblauwe infrastructuur, ontharding en wateropvang en -infiltratie.
- Het activeren van inwoners voor natuur, biodiversiteit en landschap. Bijvoorbeeld deelnemen aan het landschapsobservatorium, natuurbeleving, deelnemen aan tellingen of waarnemingen, de eigen tuin biodiverser maken, meehelpen aan natuuracties (aanplant, beheer, ...), uitbouw van een netwerk landschapsvrijwilligers, ...
- Projecten die ontharding en vergroening in de kern stimuleren en de biodiversiteit verbeteren. Bv (eetbare) groenvoorziening in de publieke ruimte, ontharding bij particulieren, kleine landschapselementen in de kernen
- Open leggen van ingebuisde waterlopen als buffer tegen wateroverlast, stimulatie van infiltratie en milderende rol bij hitte
- Acties rond natuur in de bebouwde kom/natuurinclusief bouwen

- Recreatieve open ruimte met natuurwaarden en met ontmoetingsmogelijkheden aan de rand van de kern
- Openleggen beken eventueel met recreatieve elementen in de kern en net buiten de kern
- Verbinding dorp met het landschap – dorpsranden/achterkanten afwerken, ...
- Specifieke initiatieven rond verhogen biodiversiteit in de kern (insectenhôtels, ...), kleine landschappelijke elementen

2.3.3 Ruimtelijke kwaliteit

- Pilotprojecten rond ruimtelijke kwaliteit in de dorpen of rond dorpse architectuur.
- Begeleiding bij ruimtelijke processen in dorpen bv. bij kwalitatieve inbreiding, herbestemming leegstaande panden
- Het ontwikkelen van nieuwe instrumenten of het uittesten van bestaande, nog niet toegepaste, instrumenten om de architecturale kwaliteit in dorpen te verhogen.
- Het versterken van de visievorming bij en het sensibiliseren van lokale besturen, burgers, organisaties, beleidsmakers en hun medewerkers over kwalitatieve ruimtelijke processen, over groenblauwe infrastructuur, over ontharding en over wateropvang en -infiltratie.

2.3.4 Onthaal in de kernen

- Investerings- of samenwerkingsprojecten in het dorp of site (kasteeldomein, kerk, ...) als onthaalpoort voor een aantrekkelijke omgeving

109

Voor alle investeringsprojecten in deze doelstelling 2.3. gelden de volgende aandachtspunten:

- Vergroenen, ontharden, streekeigen groen en het creëren van luwte oases
- Klimaatadaptieve keuzes, streekeigen groen, vergroening,
- Stimuleren van beplantingen op openbaar domein (cfr. Vlaams houtkantenplan
- Elk project probeert het delen van ruimte en het multifunctioneel gebruik te stimuleren
- De LEADER-projecten vormen een aanvulling op de provinciale betoelaging "gemeente voor de toekomst" en andere bestaande ondersteuning.

Voor de acties binnen deze doelstelling die inzetten op investeringen in de (niet bebouwde ruimte) van dorpen, gelden volgende regels:

Deze investeringskosten mogen gecombineerd worden met andere kosten, behalve met personeelskosten. Een lokaal bestuur kan maximaal 100.000 euro LEADER steun ontvangen voor investeringen in deze maatregel 2.3 kwalitatieve dorpsruimte en volgende maatregel 2.4 ontmoetingsruimte in gebouwen. Vaak zal een lokaal bestuur dit maximum behalen met 1 dossier in 1 dorp maar eventueel kan het lokaal bestuur meerdere dossiers in meerdere dorpen indienen tot aan het maximum van 100.000 euro LEADER-steun.

Enkel projecten in de landelijke gemeenten komen in aanmerking. De kernen van Knokke, Heist, Zoute, Blankenberge, Wenduine, De Haan, Bredene, Middelkerke, Westende en Lombardsijde komen hiervoor NIET in aanmerking.

DOEL

De dorpen in Noord-West-Vlaanderen kennen in 2027 een versterkte dorpsruimte met een sterke ruimtelijke kwaliteit, gericht op ontmoeting met vergroening, ontharding, aandacht

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

voor biodiversiteit, water en natuur. Visievorming i.v.m. vergroening en blauwgroene infrastructuur wordt versterkt en burgers worden geactiveerd om mee te werken aan hun groen/blauw dorp (ontharding, water, natuur, biodiversiteit) Deze dorpen zijn goed verbonden met het omringende landschap. Een aantal hebben een onthaalpoort.

RESULTAAT & IMPACT

- 8 buitenruimtes in dorpen zijn kwalitatief heringericht met bijzondere aandacht voor natuur en water
- 5 dorpen hebben een visie over de groenblauwe infrastructuur
- In 8 dorpen werken de bewoners actief mee aan de groenblauwe infrastructuur, natuur, biodiversiteit, vergroening of ontharding
- 3 dorpen zijn beter verbonden met het omliggende landschap
- 3 dorpen waar een onthaalpoort/punt gecreëerd wordt

2.4 Ontmoetingsruimte in gebouwen - erfgoed en beeldbepalende gebouwen in kernen

Thema 2 – Doelstelling 4 Beeldbepalende gebouwen en erfgoed worden gevaloriseerd in de dorpen in Noord-West-Vlaanderen. Er wordt kwaliteitsvolle en multifunctionele ruimte gecreëerd in gebouwen die tevens fungeren als ontmoetingsruimte.

- Visievorming en ondersteuning bij invulling van multifunctionele gebouwen (Hoeves met recreatie, scholen, leegstaande (erfgoed)panden, kasteeldomeinen, ...)
- Innovatieve projecten waar nagedacht wordt over erfgoed en beeldbepalende gebouwen in de kern en hier een oplossing geformuleerd wordt die het algemeen belang dient
- Het nadenken over en creëren van kwaliteitsvolle en multifunctionele ontmoetingsruimte in gebouwen met bijzondere aandacht voor het hergebruik van beeldbepalende gebouwen in de kern, in het bijzonder voor kerken. Bouw/renovatie en inrichting

Ruimtelijke kwaliteit en het inpassen in het ruimtelijk dorpsweefsel zijn hier een voorwaarde. Investerings die breder gaan dan duurzame renovatie of inrichting worden dan ook voor advies voorgelegd aan de kwaliteitskamer.

Investerings in beeldbepalende gebouwen in de kern of in erfgoedgebouwen worden prioritair behandeld.

Bij het creëren van ontmoetingsruimte in gebouwen wordt altijd eerst gezocht naar mogelijkheden in bestaande gebouwen. Als de promotor kan bewijzen dat er niet met een bestaand gebouw kan gewerkt worden, kan nieuwbouw betoelaagd worden op voorwaarde dat hiermee geen bijkomende open ruimte aangesneden wordt.

Voor de acties binnen deze doelstelling die inzetten op investeringen in gebouwen gelden volgende regels:

- Deze investeringskosten mogen gecombineerd worden met andere kosten, behalve niet met personeelskosten. Een lokaal bestuur kan maximaal 100.000 euro LEADER steun ontvangen voor investeringen in deze maatregel 2.3 kwalitatieve dorpsruimte en volgende maatregel 2.4 ontmoetingsruimte in gebouwen. Vaak zal een lokaal bestuur dit maximum

behalen met 1 dossier in 1 dorp maar eventueel kan het lokaal bestuur meerdere dossiers in meerdere dorpen indienen tot aan het maximum van 100.000 euro LEADER-steun.

- Enkel projecten in de landelijke gemeenten komen in aanmerking. De kernen van Knokke, Heist, Zoute, Blankenberge, Wenduine, De Haan, Bredene, Middelkerke, Westende en Lombardsijde komen hiervoor NIET in aanmerking.

DOEL

De dorpen in Noord-West-Vlaanderen kennen tegen 2027 kwalitatieve, multifunctionele gebouwen voornamelijk ingericht in beeldbepalende gebouwen in de kern (bv kerken) gericht op ontmoeting.

RESULTAAT & IMPACT

- 5 gerenoveerde/ingerichte gebouwen met erfgoedwaarde of een sterke beeldkwaliteit
- 10 kwaliteitsvolle en multifunctionele ontmoetingsruimtes in de dorpen (binnen en buiten)

2.5 Mobiliteit en “Grage” wegen

Thema 2 - Doelstelling 5 Noord-West-Vlaamse dorpen zijn verbonden dankzij mobiliteitsoplossingen op maat van het dorp en “grage” wegen.

WAT

Mobiliteit is een uitdaging in dorpen en vraagt oplossingen op maat, vooral voor die bewoners die zich niet kunnen verplaatsen (met de fiets).

Verkeer en mobiliteit: we zetten volop in op veilige en duurzame verplaatsingen in en tussen onze dorpen. Duurzame vervoersalternatieven, multimodaliteit en het uitbouwen van een netwerk van trage wegen kan het dominante autoverkeer in en tussen de dorpen doen afnemen.

We denken geïntegreerd, thema-overschrijdend na over mobiliteit in de regio en zoeken naar vernieuwende oplossingen over sectoren heen.

De trage wegen worden echte “grage” wegen: kwalitatieve verbindingen in en tussen kernen, waar men zich “graag” op verplaatst en waarbij de verplaatsing veilig kan gebeuren. Ze leveren niet alleen een functioneel voordeel (soms niet traag, maar juist snel), maar zeker ook een recreatief voordeel. Deze “grage” wegen kunnen ook ommetjes zijn in of rond het dorp, die de bewoners en/of de recreant een aangename wandeling bieden in de nabijheid van het dorp.

De basisbereikbaarheid in elk dorp wordt gegarandeerd. In Noord-West-Vlaanderen willen we zorgen dat elke inwoner op een veilige manier van en naar werk, school, jeugdbeweging, sportverenigingen, ... raakt en dat elke kwetsbare persoon zich op een veilige en duurzame manier kan verplaatsen.

2.5.1 Mobiliteit op maat van het dorp

- Mobiliteitsoplossingen voor het dorp en voor bijzondere/kwetsbare groepen. Hierbij wordt ook aandacht geschonken voor de bereikbaarheid van voorzieningen
- Innovatieve projecten rond deelmobiliteit o.a. autodelen
- Innovatieve projecten die werken rond verkeersveiligheid. Bijvoorbeeld delen van dorpskernen autovrij/autoluw maken, wederzijds begrip creëren tussen landbouwvervoer en recreatieve fietsers, het weren van zwaar verkeer uit dorpen, ...

2.5.2 Bewoners in de regio fietsen op een gemakkelijke en veilige manier en verhogen hiermee hun bereikbaarheid

- Het bevorderen van het fietsgebruik. Bijvoorbeeld fietsstraten, gecontroleerde fietsenstallingen, deelfietsen, ...
- Innovatieve initiatieven i.v.m. fietsdelen/ fietsbib/ fietspool/ schoolfietsbus/ ...
- Alternatieve (volg)fietsverlichting

2.5.3 Trage wegen

- De kwaliteitsvolle inrichting van trage wegen die een veilig alternatief vormen voor drukkeren wegen (fietsen en wandelen)
- De kwaliteitsvolle inrichting van trage wegen als missing link in het recreatief netwerk
- De inrichting van ommetjes rond het dorp.
- Vernieuwende oplossingen voor uitwijkstroken voor landbouwvoertuigen langs landelijke wegen met een minimale verharding

Deze projecten zijn gebaseerd op een visie rond trage wegen.

DOEL

Een aantal dorpen in Noord-West-Vlaanderen zijn in 2027 veiliger voor fietsers en voetgangers. De fiets staat centraal, naast alternatieve mobiliteitsoplossingen die het autogebruik terugdringen. Het dorp wordt veilig ontsloten door trage wegen.

RESULTAAT & IMPACT

- 2 innovatieve projecten rond deelmobiliteit en autodelen
- 3 innovatieve projecten rond verkeersveiligheid
- 3 initiatieven ivm fietsdelen
- 5 trajecten ivm trage wegen in de dorpen met bijkomende of ingerichte trage wegen
- 1 innovatieve aanpak voor uitwijkstroken op landelijke wegen

2.6 Energieke dorpen

Thema 2 - Doelstelling 6 Noord-West-Vlaanderen wordt een duurzame energetische streek – de dorpen zijn energetisch en energiek.

WAT

Energie besparen en lokaal energie opwekken, opslaan en delen moet de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen, energie betaalbaar houden en de opbrengsten laten terugvloeien naar de lokale gemeenschap.

Via het LEADER programma willen we inzetten op het stimuleren van energiegemeenschappen op het platteland, waarbij op rationele wijze gebruik wordt gemaakt van aanwezige bebouwing om lokaal energie op te wekken.

Deze doelstelling is geïntegreerd. De landbouwer, maar ook andere lokale ondernemers kunnen samenwerken om energie op te wekken en te delen. Ook de burger/ bewoner van het platteland kan tot een energiegemeenschap toetreden. Hier zijn nieuwe modellen te ontwikkelen als bijkomend verdienmodel voor de ondernemer op het platteland, als energieproducent.

Binnen dorpen kan ingezet worden op eigen energievoorziening, met off-grid dorpen (watervoorziening, energieproductie en – voorziening, laadpalen, kleine windmolens, ...) als top of the bill.

Binnen LEADER wordt er complementair gewerkt met andere ondersteuning en betoelaging van duurzame energieproductie. Er zijn immers al heel wat initiatieven op dit vlak.

Hierbij is extra aandacht nodig voor maatschappelijk kwetsbare doelgroepen waar energiebesparing een meer dringende kwestie is dan voor de doorsnee Vlaming. Lage inkomens worden meerdere malen getroffen. Zij wonen vaak in energieverslindende (huur-)woningen van lage kwaliteit, hebben geen financiële middelen voor energiezuinige toestellen of voor zonnepanelen en missen de vaardigheden om hun rechten op de energiemarkt af te dwingen.

113

2.6.1 Energiegemeenschappen

- Opzet energiegemeenschappen/ energiecoöperatieven tussen boer en buurt
- Lerende netwerken rond energiegemeenschappen
- De landbouwer als energieproducent, als deelnemer in de lokale energiegemeenschap ...
Ondersteunen van de landbouwer met ruimte voor zonnepanelen op de daken van de stallen om energie te delen met energievragers uit de buurt
- Aanpak energiearmoede, hulp bij sociaal rechtvaardige klimaattransitie op het platteland

2.6.2 Energieproductie

- Energie opwekken en deze collectief en lokaal inzetten. Bijvoorbeeld collectieve zonne-energie op kerkdaken, warmtenetten Experimenten zoals "zonneboeren", pocket vergisting, ...
- Sensibiliseren landbouwers en ondernemers om te werken rond duurzame energieproductie

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Ontzorgen landbouwers en ondernemers die werken rond duurzame energieproductie oa met ondersteuning i.v.m. wetgeving
- Lerende netwerken rond energieproductie

2.6.3 Energie en kwetsbare doelgroepen

- Aanpak energiearmoede op het platteland
- Het verlagen van de energiefactuur van kwetsbare doelgroepen.
- Het bereiken van kwetsbare doelgroepen bij de opzet van energiegemeenschappen of energie delen
- Het onderzoeken van mogelijkheden om (overtollige) energie te delen met/schenken aan kwetsbare doelgroepen + de implementatie van een pilootproject

DOEL

Dorpen in Noord-West-Vlaanderen kennen energiegemeenschappen, die tevens energie produceren in samenwerking met de landbouw, met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

RESULTAAT & IMPACT

- 2 energiegemeenschappen
- 2 lerende netwerken
- 2 energieprojecten met landbouwers en/of ondernemers
- 2 projecten die energie opwekken en deze lokaal/collectief inzetten
- 2 projecten werken rond kwetsbare doelgroepen en energie/energiearmoede

3 THEMA 3 - BIODIVERSITEIT EN LANDSCHAPSKWALITEIT

VISIE

Het LEADER programma stimuleert het detecteren van de streekidentiteit en wil samen met boer, burger, ondernemingen en natuurvrijwilliger samenwerking stimuleren om landschap en daarmee samenhangende biodiversiteit te versterken. Landschap fungeert als platform om samen te werken. Dit thema is per definitie sterk geïntegreerd en heeft veel raakvlakken met de twee andere thema's landbouw en dorpen.

Het Noord-West-Vlaamse platteland is veerkrachtig en klaar om de (klimaat)uitdagingen aan te gaan, in relatie tot de plattelandskwaliteit. De buitenruimte van deze regio wordt versterkt dankzij de bouwstenen voor elk van de deelgebieden: de poldergebieden, het veldgebied met het Houtland en het hinterland van de Middenkust. Deze deelgebieden hebben telkens hun eigen kenmerken in verband met bodem, water, (cultuur)historisch landschap, fauna en flora... Projecten en maatregelen zullen hier dan ook op inspelen.

Waardevolle cultuur-historische landschappen (o.a. relictlandschappen en ankerplaatsen) in Noord-West-Vlaanderen geven identiteit en landschappelijke kwaliteit aan de streek en zijn leefgebied voor specifieke soorten. Herstel en kwalitatief onderhoud van deze

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

kwaliteitslandschappen zijn een noodzakelijke voorwaarde voor het herstel van de biodiversiteit. Enkel intacte, kwaliteitsvolle habitats hebben voor de specifieke fauna en flora duurzame overlevingskansen.

Het landschap in de regio kent veel gebruikers: land- en tuinbouwers, natuur- en milieuactoren, lokale bewoners, toeristen/recreanten, ... Elk met hun eigen wensen en gebruiken. Belangrijk is dat zij allen erkennen dat het fysisch systeem van de regio tevens haar belangrijkste troef is en dat het essentieel is om het landschap in al haar facetten te behouden en waar nodig te versterken om zo onze sterkte als landbouw, woon en belevenisregio niet aan te tasten. Landschapskwaliteit moet een bezorgdheid zijn van iedereen.

Vanuit de vaststelling dat het landschap op een aantal plaatsen verschaald en verrommeld is en de biodiversiteit daalt, is een globale landschappelijke opwaardering aan de orde. Deze kan worden bereikt met een combinatie van visuele buffering, landschappelijke integratie van gebouwen en constructies en -waar opportuun- ook het inbrengen van nieuwe landschapselementen of landschapsstijlen (het liefst met een duidelijke link met de streek). Ook hier blijft het belangrijk om de nog resterende waardevolle cultuurhistorische landschapselementen en ensembles te beschermen, herstellen en beheren. Ze zullen bijdragen aan het bewaren van streekidentiteit en kunnen - op een kleinere schaal -de omgeving visueel opwaarderen en eventueel fungeren als recreatieve aandachtsplaats.

Een kwalitatieve ontwikkeling van het landschap moet klimaatrobust zijn, de identiteit versterken o.a. via beeldkwaliteit en inzetten op typerende fauna en flora. Aandacht gaat hierbij ook naar landbouw gebonden soorten, waarbij er gewerkt kan worden aan zowel de voor landbouw positieve soorten (vb. functionele biodiversiteit) als de door landbouw ongewenste soorten (bv. i.f.v. wildschade).

Op het vlak van biodiversiteit en landschapskwaliteit worden al heel wat initiatieven ontwikkeld in deze regio. Er wordt gewerkt met aandachtsgebieden, al dan niet in landinrichting, zoals de Zwinstreek, Oudlandpolder, Bulskampveld, de waterlandschappen... Men kan ook beroep doen op provinciale middelen voor klimaatprojecten en Vlaamse middelen voor o.a. groenblauwe projecten, ... De inzet van LEADER middelen zal altijd complementair zijn aan geplande programma's en lopende financieringsstromen.

3.1 Landschap – beleving - klimaatadaptatie en -mitigatie

Thema 3 - Doelstelling 1 Noord-West-Vlaanderen heeft een kwalitatief landschap vol eigenheid.

WAT

Het landschap en haar open ruimte zijn essentieel in het evolueren naar een klimaatadaptief landschap, steeds vanuit de eigen identiteit.

Doordachte inrichting en het (structureel) beheer van het buitengebied, van openbaar domein, bermen, kleine landschapselementen, dreven... krijgt meer en meer aandacht maar wordt op vandaag niet altijd goed en efficiënt uitgevoerd. Nochtans is dit landschap en haar open ruimte essentieel in het evolueren naar een klimaatadaptief landschap, vanuit de eigen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

identiteit. Aangepaste klimaatrobuuste planten, koelte-gebieden voor de bebouwde sites, ecologische waterberging/ buffering en voorkomen van overstromingen in de kernen, ... Deze uitdagingen zijn gekend, maar niet eenvoudig aan te pakken. Een geïntegreerde plattelandsontwikkeling waarbij al deze uitdagingen samen bekeken worden vanuit een gebiedsvisie, dat is waar LEADER Noord-West-Vlaanderen werk van maakt.

Een kwalitatief onderhoud en waar nodig een versterking van de landschappelijke en recreatieve elementen is van primordiaal belang om onze aantrekkelijke regio blijvend op de kaart als top-recreatief bestemmingsgebied en woongebied te houden.

We streven naar klimaatneutrale gemeentes en werken aan “*nature of landscape based solutions*”. Zo kunnen we bijvoorbeeld streven naar het voorkomen van koolstofverlies door beschermen van permanente graslanden en nat houden van veenlagen. Bijkomende koolstoffixatie kan door het omzetten van akkers in grasland, vooral in natte, overstroombare valleigebieden en in vogelrichtlijngebieden of door aanplant van houtkanten en bosuitbreiding in het Houtland.

Werken aan klimaat gebeurt ook door het voorzien van aangepaste klimaatrobuuste planten, koelte-gebieden voor de bebouwde sites en werken aan water (zie doelstelling 3.2) en bodem (zie doelstelling 3.3).

Natuurgebieden zijn belangrijk, maar het groenblauw netwerk, het droge en natte natuurverbindingsnetwerk, dat deze gebieden verbindt is noodzakelijk voor een duurzame biodiversiteit. Populaties in natuurkerngebieden zijn slechts levensvatbaar als ze onderling in contact kunnen komen. Een goede connectiviteit tussen de kerngebieden is dus essentieel. Enerzijds een netwerk van droge verbindingen cfr. houtkanten, heggen, hagen, wegbermen, dijken. en anderzijds een systeem van natte verbindingen cfr. Waterlopen, grachten, kreken... (zie 3.2. Water) Bij dit netwerk van lijnvormige elementen horen ook verspreid kleine natuurgebieden, die als stapstenen (cfr. schuilplaats, leefgebied voor een kleine populatie.) voor de soorten fungeren.

Het verbinden van natuurgebieden kan ook door het opheffen van barrières. Afhankelijk van de soort komen deze voor onder de vorm van weginfrastructuur, bebouwing, open ruimte, licht, stuwtjes...

3.1.1 Landschapsbeheer

- Het experimenteren met innovatieve beheerstechnieken of -structuren voor landschapsbeheer. Werken aan het efficiënter en intergemeentelijk organiseren van beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuren, openbaar domein, bermen. Ruimte maken voor projecten waar bewoners/gebruikers het eigenaarschap/de zorg van het landschap kunnen opnemen.
- Het initiëren van en experimenteren met nieuwe financieringsvormen/ financiële modellen voor landschapsbeheer.
- Vernieuwende initiatieven i.v.m. het onderhoud van groen bij en door landbouwers.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

3.1.2 Versterken van het landschap

- Nieuwe landschapselementen in verschaalde landschappen: bv. winderosiebuffers/schaduw/klimaatbuffers/energiehout/... Stimuleren van kleine landschapselementen op maat van het gebied
- Bedrijfsintegratie, passend in het landschap en bij het individuele landbouwbedrijf – innovatieve ideeën aanvullend op de bestaande regelgeving, initiatieven en richtlijnen
- Innovatieve projecten die tijdelijke natuur opbouwen bv. wildakkers/bouwgrond
- Inzet op klimaatrobuuste bomen en kleine landschapselementen. Aandacht gaat hierbij naar inpasbaarheid en (economische) valorisatie van deze KLE's voor de landbouwer.

Deze projecten moeten telkens gekaderd zijn in een programma of een bredere visie.

3.1.3 Natuurverbinding

- Bufferstroken, grasstroken, kruidenrijk grasland, poelen, ...
- Realiseren natuurverbindingen voor mens en dier, postzegelbosjes als stapstenen in het landschap, kleine landschapselementen (KLE), houtkanten, knotbomen, poelen, koelgebomen in weides voor vee, ...
- Opwaarderen landschap en biodiversiteit van zandwinningsputten
- Thema barrières & ontsnippering: demoprojecten (cfr. vismigratie/open ruimte/lichthinder/afsluitingen/eekhoornbruggen/egel ...)

Deze projecten zijn complementair met de betoelaging en de ondersteuning voorzien in de provinciale klimaatprojecten en "gemeente voor de toekomst".

117

3.1.4 Natuurbeleving en recreatieve elementen

- Landbouw-, natuur- en biodiversiteitseducatie koppelen aan klimaatuitdagingen
- Inzetten op speelnatuur en toegankelijk en beleefbaar groen
- Recreatieve infrastructuur (wandelen en fietsen) opwaarderen/optimaliseren, landschappelijk inrichten, uitrusten (rustpunt, klaphekken, bruggetje...), missing links aanvullen
- Ruimte voor water verbinden aan toerisme/recreatie, beleving en educatie - Waterbeleving op en naast water
- Kleinschalige initiatieven i.v.m. verstillen en onthaasten in het landschap. Bijvoorbeeld via kleinschalig en innovatief kamperen
- Trage wegen: zoeken naar een win-win voor aangelanden, ontbrekende schakels, laarzenpaden (ruimte voor water en recreatie), ommetjes rond het dorp

3.1.5 DNA van de streek

- Inventariseren, opwaarderen/herstellen van natuur-, en cultuurhistorische elementen in het landschap - Benadrukken eigenheid van de streek via erfgoedelementen (bv. historische beplanting, historische bakovens, hondenhokken etc. op boerderijen).
- Storytelling en andere manieren om cultureel en recreatief aan de slag te gaan met de identiteit van een streek, het verhaal van een landschap en de historische gelaagdheid. Dit o.a. i.v.m. recreatieve routes, storytelling/communicatie rond het verhaal van een

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

landschap en een streek, historische gelaagdheid, identiteit, rituelen en tradities verbonden met agrarisch erfgoed...).

3.1.6 Kennisverhoging en sensibilisatie ivm natuur, biodiversiteit en landschap

- Het delen en verhogen van kennis (met demomomenten) over beheer bij burgers, vrijwilligers, groenarbeiders (bijvoorbeeld van gemeenten, sociale economie, ...), (tuin-)aannemers, ...
- Netwerkvorming, expertisedeling, sensibilisering en samenwerken van diverse doelgroepen bij het werken aan een kwalitatief landschap, bv landbouwers, bedrijven, particulieren, overheid, verenigingen, instellingen, ...
- Samenwerken van verschillende doelgroepen (landbouwers, natuurvrijwilligers...) om zo de kennis van elkaars dagdagelijkse praktijk te verhogen

DOEL

In Noord-West-Vlaanderen willen we tegen 2027 een aantal innovatieve projecten realiseren die het landschap, natuur en biodiversiteit ten goede komen, Deze projecten werken rond landschapsbeheer en inrichting van het landschap, het versterken van het landschap en natuurverbinding, Tevens willen we inzetten op natuurbeleving, recreatieve infrastructuur en trage wegen.

Deze projecten staan in voor een innovatieve aanpak i.v.m. vergroening, ontharding, natuurinclusief werken; biodiversiteit, toegankelijk groen...Weerbaar maken van landschap en natuur

Bij alle initiatieven uit deze doelstelling wordt ingezet op klimaatadaptieve keuzes: gewassen/teelten, klimaatbuffers, schaduwboomen,

LEADER Noord-West-Vlaanderen wil

- Niet inzetten op de aanplanting van bossen. Hiervoor bestaan andere financieringsmogelijkheden
- Complementair werken met bestaande mogelijkheden voor betoelaging. De promotor verkent andere subsidiemogelijkheden en geeft aan waarom het project specifiek in LEADER ingediend wordt.
- Landbouwers die in aanmerking komen voor een beheersovereenkomst kleine landschapselementen verkennen eerst deze mogelijkheid.

RESULTAAT & IMPACT

- 1 innovatieve beheerstechniek en/of structuur voor landschapsbeheer
- 1 nieuwe financieringsvorm of financieel model voor landschapsbeheer
- 1 innovatief initiatief i.v.m. het onderhoud van groen bij en door landbouwers
- 10 nieuwe landschapselementen (waaronder ook kleine landschapselementen) en klimaatrobuuste bomen op maat ven het gebied waaronder minstens 5 kleine landschapselementen bij landbouwers
- 1 innovatief concept met initiatieven en richtlijnen ivm bedrijfsintegratie
- 2 inrichtingen tijdelijke natuur

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- 5 bijkomende bufferstroken, grasstroken, kruidenrijk grasland, poelen complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
- 5 bijkomende natuurverbindingen complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
- 1 opgewaardeerde zandwinningsput complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
- 1 demoproject in functie van barrières en ontsnippering complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
- 1 project dat landbouw-, natuur- en biodiversiteitseducatie koppelt aan klimaatuitdagingen
- 3 ingerichte plekken voor speelnatuur en toegankelijk en beleefbaar groen
- 3 wandel en/of fietsverbindingen die geoptimaliseerd worden met aandacht voor het verhaal van het landschap
- 1 project i.v.m. waterbeleving
- 1 kleinschalig initiatief i.v.m. verstillen en onthaasten in het landschap
- 3 inrichtingen van trage wegen met een win-win voor aangelanden
- 5 opgewaardeerde natuur-, en cultuurhistorische elementen in het landschap
- 5 projecten rond de identiteit van een streek, het verhaal van een landschap en de historische gelaagdheid.
- 1 project dat streeft naar verhoogde kennis over landschapsbeheer bij burgers, vrijwilligers, groenarbeiders
- 5 demomomenten voor een breed publiek ivm landschapsbeheer
- 2 netwerken van verschillende doelgroepen die samenwerken aan een kwalitatief landschap met expertisedeling

3.2 Water

Thema 3 - Doelstelling 2 Noord-West-Vlaanderen is een waterdragend landschap

WAT

Droogte en schaarste aan water vormen een bedreiging, niet alleen voor de mens (drinkwater), maar ook voor de toekomst van de landbouw en voor de robuustheid van de landschappen. De biodiversiteit heeft eveneens te lijden onder lange periodes van droogte.

Anderzijds zijn er juist meer en meer periodes van hevige regenval. Omgaan met grote hoeveelheden water, zonder ze direct af te voeren naar de Noordzee, is dé uitdaging waar we de komende jaren voor staan.

Werken aan waterkwaliteit is in deze aanpak een vanzelfsprekendheid. We focussen vooral op het ondersteunen van nature based solutions om de waterkwaliteit te verbeteren (bovenop lozingsnormen en wettelijke verplichtingen...).

Noord-West-Vlaanderen neemt met haar partners al heel wat initiatieven: twee Water+Land+Schappen, landinrichting Oudlandpolder als resultaat van het raamakkoord waar water de hoofdrol speelt, landschapspark Zwinstreek met water als rode draad in het spel tussen land, zee en mens, ... Ook binnen het GLB en de niet productieve investeringen zijn er

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

mogelijkheden om te werken aan water. De projecten die ontwikkeld worden binnen deze LEADER strategie moeten complementair zijn met deze initiatieven.

3.2.1 Ruimte voor water

- Versterken van het watersysteem voor burgers, landbouw en/of natuur: o.a. aanleg van wadi's en swales (indien niet verplicht bij omgevingsvergunning), poelen en infiltrerende grachten, oeverherprofilering, infiltratiegrachten, openleggen ingebuisde beken, plasdraspompen, stuwen, natte verbindingen,
- Inzetten op opsparen van water van nieuwe of bestaande verhardingen (al dan niet verplichte buffers) i.f.v. beschikbaarheid van (irrigatie)water
- Waterreservoirs/bufferbekkens landschappelijk inpassen
- Inrichten kwalitatieve oeverzones als meerwaarde voor waterkwaliteit, ecologie en beleving
- Innovatieve initiatieven/samenwerking i.v.m. natuurlijk beheer van grachten en beken in relatie tot de omgeving
- Aanleg, onderhoud en herstel van kleinschalige watergebonden natuur, bv. door middel van herstel oude veldvijvers, laantjes als waterbuffer en om infiltratie te stimuleren
- Aandacht voor waterberging op historische sites: bv. in kasteelparken, zandwinningsputten
- Pilootprojecten i.v.m. vernatting
- Kleinschalige projecten i.v.m. herstel van overstroombare beekvalleien bv bronbescherming
- Lokale projecten vasthouden water i.f.v. natuur en landbouw
- Investerings en of samenwerkingsprojecten die waterinfiltratie in de bebouwde ruimte maximaliseren – ook sensibilisatie en communicatie zie ook dorpen

3.2.2 Innovatief Waterbeheer (technieken partners)

- Initiatieven voor het coöperatief delen van waterreservoirs/bufferbekkens (geen investeringen in aanleg) inclusief zoektocht naar alternatieve waterbronnen om buffers te vullen
- Samenwerkingsprojecten met meerdere actoren i.v.m. klimaatrobuust waterbeheer
- Kennisopbouw i.v.m. onderhoud/herstel dijken bij diverse lokale actoren
- Kennisopbouw, kennisdeling en sensibilisering betreffende het natuurlijk onderhoud van poelen en grachten
- Aangepast maaibeheer in de waterloop i.f.v. vasthouden en vertragen van water
- Innovatieve projecten i.v.m. het omgaan met ruimspecie van beheerswerken aan waterlopen bv. reitwallen en reitslib, ...
- Inzichten verwerven over hoe landbouwkundig nutswater een ecologische meerwaarde kan hebben (ecologische waterberging, natuurtechnisch ingerichte wadi's,)
- Peilgestuurde drainage, peilbeheer in perceelsgrachten
- Initiatieven die inzetten op het zelfzuiverend vermogen van een waterloop

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

3.2.3 Water verbinden

- Inzetten op netwerkvorming, expertise deling, ... tussen landbouwers, natuurbeheerders en waterbeheerders
- Sensibilisatie en communicatie over water bij burgers en diverse doelgroepen.

DOEL

In Noord-West-Vlaanderen willen we tegen 2027 een aantal complementaire en innovatieve projecten realiseren rond water die ruimte creëren voor water, kennisopbouw en kennisdeling genereren i.v.m. water en waterbeheer, verbindend werken en sensibiliseren en communiceren over water.

RESULTAAT & IMPACT

- 6 projecten die ruimte maken voor water, vernatting en infiltratie door versterking, herstel en/of aanleg
- 2 projecten die werken rond innovatief waterbeheer door samenwerking en/of kennisopbouw
- 1 project dat werkt rond het omgaan met ruimingsspecie ivm beheerswerken van waterlopen
- 1 project dat inzicht verwerft hoe landbouwkundig nutswater een ecologische meerwaarde kan bieden
- 1 project dat inzet op het zelfzuiverend vermogen van een waterloop
- 2 projecten die inzetten op netwerkvorming, expertisedeling, sensibilisatie en communicatie ivm water

121

3.3 Bodem

Thema 3 - Doelstelling 3 De Noord-West-Vlaamse bodem is een gezonde bron van leven

WAT?

Een goede bodemkwaliteit zorgt voor een betere biodiversiteit en een hogere opbrengst voor landbouwgewassen. De samenstelling van de bodem, een optimale bodemvochtigheid, tegengaan van (wind) erosie, ... vormen de sleutels tot een levendige omgeving voor fauna en flora.

Tevens kan men via de bodem ook sterk werken op klimaatmitigatie o.a. door het verhogen van koolstof in de bodem.

LEADER Noord-West-Vlaanderen wil promotoren stimuleren om in te zetten op een goede bodemkwaliteit vanuit een sterke kennisopbouw, een grondige analyse met degelijke monitoring, en samenwerking met alle betrokken actoren.

3.3.1 Kennisopbouw van bodembeheer

Sensibiliseren over en kennis vergroten van een goede bodem bij diverse actoren (overheden, landbouwers) via opleiding, cursussen, workshops en pilootprojecten (natuurinclusieve landbouw, bodemleven, bodemstructuur, bodemschade, (on)kruidbestrijding en -stimuleren, weidebeheer, inpassing weidebeheer volgens diersoort, ...)

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

3.3.2 Versterken van de bodem

- Innovatieve projecten die inzetten op het natuurlijk versterken van de bodemstructuur
- Pilotprojecten die meer ruimte voorzien voor koolstofopslag en waterinfiltratie (carbon farming, carbon capture, ...) en de opgedane kennis uitdragen

DOEL

In Noord-West-Vlaanderen is de kennis over bodembeheer tegen 2027 verhoogd bij diverse actoren, loopt er minstens één innovatief project rond het natuurlijk versterken van de bodemstructuur en is er meer ruimte voor koolstofopslag en waterinfiltratie.

RESULTAAT & IMPACT

- 1 project ivm kennisverhoging en sensibilisatie voor een goede bodem
- 1 innovatief project ivm het natuurlijk versterken van de bodemstructuur
- 1 pilotproject ivm koolstofopslag en waterinfiltratie

3.4 Biodiversiteit

Thema 3 - Doelstelling 5 In Noord-West-Vlaanderen zijn symboolsoorten echte biodiversiteitsdragers

WAT

Natuurbescherming heeft de meeste kans tot succes als men start bij de bestaande populaties en van hieruit verder bouwt.

Prioritair hierbij is het verbeteren van de biotoopkwaliteit, nl. het vergroten van de lokale populatie binnen de eigen biotoop zodat het beter bestand is tegen populatieschommelingen. Een tweede stap is het vergroten van het leefgebied zodat de populatie kan vergroten. Ten derde moet er gestreefd worden naar het verbinden van gescheiden populaties, zodat er een uitwisseling van individuen en genen kan gebeuren. Emigratie zal meestal pas optreden bij grote populaties. De corridors moeten functioneel zijn en op maat van de doelsoorten. Veel van de initiatieven rond biodiversiteit zijn dan ook terug te vinden onder de eerste doelstelling van dit thema "landschap".

Daarnaast willen we ook inzetten op typerende symboolsoorten (fauna én flora) en zo de landschapskwaliteit versterken, vanuit een hedendaagse en toekomstgerichte visie.

Het LEADER programma stimuleert het detecteren van deze identiteit en wil samen met boer, burger, ondernemingen en natuurvrijwilliger samenwerking stimuleren om de biodiversiteit te versterken. Soortenbeschermingsprogramma's gaan uit van het beschermen en/of herstellen van het leefgebied van de symboolsoort. Dit komt neer op het herstel van landschapselementen waarvan de symboolsoort afhankelijk is. Intacte cultuurhistorische landschappen staan op die manier borg voor de biodiversiteit die hun eigen is.

Ook in de verschaalde landschappen en in de bebouwde omgeving kan ingezet worden op het herstel van biodiversiteit door middel van symboolsoorten. Hierbij zal het de betrachtning zijn een basisnatuurkwaliteit te bereiken, waarbij wordt gemikt op soorten die een sterke

weerbaarheid vertonen tegenover de verstoringen die eigen zijn aan dergelijke dynamische omgevingen.

3.4.1 Kennisversterking en sensibilisering rond biodiversiteit

- Het verhogen, uitdragen en demonstreren van kennis van het (streekeigen) groen, natuur, biodiversiteit en landschap dat bestand is tegen klimaatveranderingen. Deze kennis is belangrijk voor zowel inwoners, landbouwers, groenmedewerkers, tuinaannemers,
- Begeleiding naar en stimuleren van het ruime aanbod aan biodiversiteitsmaatregelen waarop de landbouw beroep kan doen. Bijvoorbeeld de ecoregelingen, beheersovereenkomsten, niet-productieve investeringssteun, Wat betreft regelingen die voorzien worden binnen niet productieve steun willen we complementaire projecten mogelijk maken.
- Het activeren van "citizen science" en actieve deelname van burgers aan initiatieven ivm het monitoren en versterken van biodiversiteit, natuur en landschap. Bijvoorbeeld deelnemen aan het landschapsobservatorium, deelnemen aan tellingen of waarnemingen, de eigen tuin biodiverser maken, meehelpen aan natuuracties (aanplant, beheer, ...), uitbouw van een netwerk landschapsvrijwilligers, ...

3.4.2 Biodiversiteit en landbouw

- Vernieuwende initiatieven i.v.m. (functionele) agrobiodiversiteit: initiatieven die zorgen voor meer biodiversiteit op en rond landbouwbedrijven.
- Acties rond biodiversiteit in agrarisch gebied samen met de landbouwers en/of andere landgebruikers in het agrarische gebied.

3.4.3 Beschermen en versterken leefgebied fauna

- Beschermen broedgebied, fourageergebied, wintergebied

3.4.4 Aandacht voor cultuursoorten. Inzet op kapstoksoorten/symboolsoorten ifv basisnatuurkwaliteit

- Koestersoorten: koepelproject met 1 symboolsoort per gemeente
- Relictsoorten: welke nog te beschermen en hoe - pilootprojecten
- Acties koppelen aan soortbescherming, inrichting, beheer en educatie.
- Aantakken op soortbeschermingsprogramma's (bv. vleermuizen, boomkikker, kiekendief)
- Acties rond natuur in de bebouwde kom (zie ook dorpen)
- Akkervogels in polders en houtland, haas, graspieper, veldleeuwerik = doelsoorten op het platteland, weidevogels bv. patrijs
- Koepelprojecten rond bijen, dagvlinders, ook andere insecten helpen
- Inzet dronetechnologie ter bescherming soorten

3.4.5 Acties rond soorten en wildbeheer.

- Afspraken met jagers over soortenbeschermingsplannen,

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Samenwerking met wildbeheerseenheden voor acties rond soorten en wildbeheer
- Kansrijke innovatieve maatregelen i.f.v. wildafweer uittesten

DOEL

In Noord-West-Vlaanderen willen we tegen 2027 een verhoogde bewustwording realiseren van het belang van biodiversiteit bij diverse doelgroepen en dit o.a. door kennisverhoging en begeleiding en activeren van "citizen science". We willen ook acties genereren bij landbouwers. De diverse soorten fauna en flora hebben betere leefomstandigheden waardoor de biodiversiteit versterkt is. Er zijn afspraken gemaakt met de wildbeheerseenheden

RESULTAAT & IMPACT

- Een verhoogde kennis van (streekeigen) groen, natuur, biodiversiteit en landschap dat bestand is tegen klimaatveranderingen bij inwoners, landbouwers, groenmedewerkers, tuinaannemers,
- 1 project dat streeft naar kennisverhoging bij diverse doelgroepen
- 10 landbouwers die beter gebruik maken van het ruime aanbod aan biodiversiteitsmaatregelen
- 1 project rond "citizen science" en actieve deelname van burgers aan initiatieven ivm het monitoren en versterken van biodiversiteit
- 20 burgers die acties ondernemen ivm biodiversiteit
- 5 landbouwbedrijven die zorgen voor meer biodiversiteit op en rond het bedrijf.
- 2 acties rond biodiversiteit in agrarisch gebied in samenwerking met de landgebruikers
- In 3 gemeenten wordt een symboolsoort aangeduid
- Er worden 5 relictsoorten gedefinieerd en pilootprojecten opgezet hoe ze kunnen beschermd worden
- 5 acties rond natuur in de bebouwde kom
- 2 acties i.v.m. akkervogels en doelsoorten
- 1 koepelproject i.v.m. insecten
- 1 samenwerkingsproject met wildbeheerseenheden voor innovatieve acties rond soorten, wildbeheer en wildafweer.

7.4 SAMENWERKING MET ANDERE LEADER GEBIEDEN

Voor samenwerkingsprojecten met andere LEADER-gebieden zoekt LEADER Noord-West-Vlaanderen aanknopingspunten bij één of meerdere doelstellingen uit de eigen Lokale Ontwikkelingsstrategie. Zowel samenwerking met LEADER-gebieden in Vlaanderen en België als samenwerking met LEADER-gebieden in andere Europese landen wordt overwogen. LEADER Noord-West-Vlaanderen wil in de periode 1/1/2024 – 30/6/2029 minimaal één samenwerkingsproject uitvoeren. De Lokale Actiegroep LEADER Noord-West-Vlaanderen zoekt promotoren die zo'n samenwerkingsproject willen opzetten. Indien nodig kan de Lokale Actiegroep Noord Midden-West-Vlaanderen ook zelf promotor zijn van een dergelijk samenwerkingsproject.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Samenwerking met andere LEADER-gebieden in Vlaanderen en het buitenland (oa Nederland) wordt gestimuleerd. De samenwerking met de andere LEADER gebieden kan een versterking betekenen van de maatregelen en acties die vooropgesteld worden in de LOS. Op die manier kan complementair gewerkt worden en kunnen we op een geïntegreerde manier de vooropgestelde doelstellingen waarmaken.

Concreet zijn er al contacten geweest met het LEADER-gebied visserij, Zeeland, Meetjesland en Midden West-Vlaanderen.

Voor het LEADER gebied visserij denken we aan een versterking van het korte/lokale keten verhaal en het samen creëren van een streekproduct. Met LEADER Zeeland en Meetjesland kan een samenwerking opgezet worden om vooropgestelde acties en doelstellingen in het kader van het landschapspark Zwinstreek te realiseren. Samenwerking met LEADER Meetjesland en LEADER Midden West-Vlaanderen is mogelijk in het kader van het landschapspark Bulskampveld. Andere samenwerking is nog niet concreet gepland maar zeker mogelijk.

Huidige ideeën voor een eventuele samenwerkingsprojecten:

- Samenwerking met LEADER Zeeland en Meetjesland i.v.m. de Zwinstreek
- Samenwerking met LEADER Midden West-Vlaanderen en Meetjesland ivm het landschapspark Bulskampveld
- Samenwerking met LEADER visserij
- Samenwerking met een LEADER-gebied in Wallonië (bijvoorbeeld LEADER Plaines de l'Escaut). Met deze regio werkt de Provincie West-Vlaanderen vaak samen voor Interregprojecten.
- Samenwerking met een LEADER-gebied in één van de Scandinavische landen, rond lokale landbouw en valoriseren van reststromen.
- ...

8 LOKALE ACTIEGROEP – GOVERNANCE, MONITORING, EVALUATIE

Bijlage 4: Zie ook de provinciale kadernota

8.1 Juridische structuur

De Lokale ActieGroep voor het LEADER-gebied 'Noord-West-Vlaanderen' is een feitelijke vereniging (geen eigen juridische structuur) die ondersteund wordt door de Provincie West-Vlaanderen.

Het partnerschap maakt de keuze om een juridische, administratieve en financiële verantwoordelijke aan te duiden, met name de Provincie West-Vlaanderen. Gezien de uitgebreide ervaring met het beheer van Europese Programma's, zo ook de LEADER-programma's sinds de jaren negentig van de vorige eeuw, zal de Provincie in staat zijn de toegekende overheidssteun te beheren. De Provincie West-Vlaanderen is niet alleen één van de financierders van het LEADER-programma, maar heeft ook een ploeg medewerkers die vertrouwd is met het beheer van Europese programma's en projecten (PDPO, Interreg,...). De Provincie West-Vlaanderen voert samenwerking en netwerking hoog in het vaandel en heeft via de streekwerking een gedegen kennis en een sterk netwerk in het LEADER gebied. Op deze manier kan vanuit het gebied, in samenwerking met de streekpartners een gedegen uitwerking gegeven worden aan de Lokale Ontwikkelingsstrategie.

De Provincie West-Vlaanderen staat in voor de tewerkstelling en opvolging van een coördinator en een administratief/technisch medewerker voor het LEADER-gebied. Tussen deze verantwoordelijke en de verschillende partners zal een samenwerkingsovereenkomst worden opgemaakt om tot goede afspraken te komen.

Het secretariaat zal zijn intrek nemen in het streekhuis kasteel Tillegem, Tillegemstraat 81 te 8200 Sint-Michiels en zal ook regelmatig te vinden zijn in het streekhuis (midden)kust, Jacobsenstraat 1, 8400 Oostende, De Lokale Actiegroep komt afwisselend samen in het Streekhuis Tillegem en het streekhuis kust.

De coördinatoren van de administratieve en financiële verantwoordelijke:

Provincie West-Vlaanderen
Koning Leopold III-laan 41,
8200 Sint-Andries (Brugge)

8.2 Werking

De Lokale ActieGroep Noord-West-Vlaanderen bestaat uit volgende onderdelen:

- De Lokale ActieGroep met de aangeduide streekpartners
- De Expertengroep
- Het secretariaat

Aangezien het hier om een nieuwe LEADER regio gaat hebben we ervoor gekozen om te vertrekken vanuit een structuur met:

- Een stuurgroep, die de grote lijnen tekent, het beleid bepaalt en de LOS goedkeurt
- Werkgroepen: 1 per thema, die een inhoudelijke insteek geeft per thema en advies geeft op de grote lijnen

Voor de uitnodiging/samenstelling van de groepen zijn we vertrokken vanuit de stakeholdersanalyse. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat iedereen die geïnteresseerd was, mocht aansluiten bij de werkgroepen.

- Primaire interne stakeholders: zijn eerder een gevolg van het oproepreglement en worden zeker uitgenodigd voor de stuurgroep. Zij mochten ook deelnemen aan de werkgroepen.
- Secundaire interne stakeholders: werden uitgenodigd voor de werkgroepen
- Externe primaire stakeholders: werden uitgenodigd voor de werkgroepen, een aantal (RL, landbouworganisaties, landbouwverenigingen en milieuverenigingen ook voor de stuurgroep
- Externe secundaire stakeholders: werden uitgenodigd voor de werkgroepen en de stuurgroep
- Interface primaire stakeholders: werden over het algemeen uitgenodigd voor de werkgroepen
- Interface secundaire stakeholders: werden uitgenodigd voor de werkgroepen, geconsulteerd of geïnformeerd.

De stuurgroep groeit door naar de Lokale ActieGroep

De werkgroepen worden gebundeld en de verenigde werkgroep groeit door naar de Expertengroep.

Zowel de Expertengroep als de Lokale ActieGroep komen elk minimum eenmaal per jaar samen om de koers en voortgang van deze Lokale Ontwikkelingsstrategie te bespreken, om dieper in te gaan op een aantal streekthema's, om projecten te beoordelen, Naast projectbeoordeling wil de Lokale Actiegroep ook een streekmotor voor de regio zijn en dit in samenwerking met de provinciale gebiedswerking, de burgemeesteroverleggen en andere lokale en regionale organisaties.

Het secretariaat is de drijvende motor achter de Lokale Actiegroep en de Expertengroep en tevens de uitvoerder van de beslissingen van de LAG. Naar goede gewoonte neemt het provinciebestuur het secretariaat waar. Hiervoor zal een LEADER coördinator en een halftijds administratief/technisch medewerker aangeworven worden. De beleidsmedewerker platteland, Anne Vandermeulen, die tevens verantwoordelijk is voor PDPO III(OKW/P+/HF)

stond in voor de begeleiding van de opstartfase, de opmaak van de LOS en zal de nieuwe LEADER coördinator coachen. Anne heeft 15 jaar gewerkt in de regio Noord-West-Vlaanderen als gebiedswerker dorpen en kent de regio en de stakeholders dus goed.

8.2.1 De Lokale ActieGroep (LAG)

8.2.1.1 Samenstelling LAG

De Lokale ActieGroep is een partnerschap bestaande uit een geheel van burgers, actoren uit het middenveld en overheden die actief zijn op verschillende terreinen in het gebied en die een cruciale rol spelen bij het uitvoeren van deze Ontwikkelingsstrategie. Aangezien het hier om een nieuw LEADER gebied gaat, wordt een nieuwe Lokale ActieGroep opgestart. De basis hiervoor is de stuurgroep, die het voorbereidende proces begeleid heeft.

We streven naar de volgende **samenstelling**:

- 5 vertegenwoordigers van het Provinciebestuur
- 5 vertegenwoordigers van de gemeentebesturen aangeduid via de burgemeester-overleggen
- 15 betrokken burgers en vertegenwoordigers van het middenveld (de economische en sociale partners en verenigingen) actief in de streek, onder te verdelen in
 - 3 vertegenwoordigers namens het thema landbouw
 - 3 vertegenwoordigers namens het thema dorpen
 - 3 vertegenwoordigers namens het thema landschap en biodiversiteit
 - 6 ongebonden geëngageerde burgers

Randvoorwaarden:

- Een goede weerspiegeling van het middenveld en/of de sociaaleconomische partners van onze regio
- Een evenwichtige samenstelling waardoor belangenconflicten worden vermeden en wordt gewaarborgd dat niet één belangengroep alleen de controle heeft over selectiebeslissingen.
- Relatie met de doelstellingen in het actieplan
- Geografische spreiding over de regio
- Non-discriminatie en man/vrouw verhouding
- De mate waarin men bereid is een concreet engagement te nemen
- Geen frequent promotor zijn

Publieke sector

- Hier wordt gekozen voor de gemeenten uit de regio, af te vaardigen via de burgemeester overleggen. Het burgemeesteroverleg Brugge omvat negen gemeenten en vaardigt dus 3 leden af, het burgemeesteroverleg regio Middenkust vertegenwoordigt zes gemeenten en vaardigt twee vertegenwoordigers af.
- De Provincie vaardigt vijf Provincieraadsleden af, wonende in het LEADER-gebied. Deze raadsleden kunnen ook in Brugge of Oostende wonen (centrumsteden) aangezien zij verkozen zijn voor het gebied.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Niet-publieke sector

- Basis: richtlijnen uit het oproepreglement + inzet in de stuurgroep
- Elk thema binnen de LOS wordt op gelijke wijze vertegenwoordigd.
 - 3 vertegenwoordigers voor het thema landbouw: landbouworganisaties en landbouwverenigingen waarvan 1 vertegenwoordiger van de vrouw in de landbouw
 - 3 vertegenwoordigers voor het thema dorpen: Avansa, Unizo en Beweging.net
 - 3 vertegenwoordigers voor het thema landschap en biodiversiteit: milieuverenigingen
 - 6 ongebonden geëngageerde burgers: de burgers die zich kandidaat gesteld hebben en/of deel uitgemaakt hebben van het voorbereidend proces. De achtergrond van deze burgers is divers.

Een aantal organisaties/personen hebben niettegenstaande verschillende pogingen tot contact niet gereageerd. Een aantal anderen hebben te kennen gegeven dat ze om diverse redenen niet wensen deel te nemen wegens geen tijd, geen interesse, functioneren op een ruimer niveau, geen directe voeling met de aangegeven thema's. bv. vakbonden, VOKA, VELT, streekparlementairen, Boeren op een kruispunt, ...

Adviserende leden

Er worden een aantal adviserende leden opgenomen in de LAG:

- Gedeputeerde Bart Naeyaert
- Gedeputeerde Jürgen Vanlerberghe
- Coördinator burgemeesteroverleg Brugge en Middenkust: Line Putseys
- VLM beheersdienst
- VLM Regio West: Sabine Gheysen
- Regiocoördinator Brugge: Ellen Cardoen
- Regiocoördinator Middenkust: Hannelore Maelfait
- Plattelandsloket Provincie West-Vlaanderen
- LEADER-coördinator Noord-West-Vlaanderen
- Administratief technisch medewerker LEADER Noord-West-Vlaanderen

De Lokale ActieGroep kan ook ten allen tijde experts uitnodigen.

De samenstelling van de Lokale ActieGroep is dynamisch en kan door gewijzigd worden in de loop van de periode, afhankelijk van de noden en opportuniteiten die zich aandienen. Het evenwicht tussen de publieke en niet publieke sector wordt bewaakt.

Wijzigingen in de samenstelling worden unaniem goedgekeurd door de Lokale ActieGroep.

De definitieve keuze van de leden van de Lokale ActieGroep wordt zo snel mogelijk opgenomen in het nog op te maken draaiboek. Voor de goede werking worden (waar mogelijk) ook plaatsvervangers aangeduid.

De voorzitter van de Lokale ActieGroep wordt aangeduid door de Lokale ActieGroep.

8.2.1.2 Taken van de Lokale ActieGroep

De Lokale ActieGroep schetst en bewaakt het kader voor LEADER Noord-West-Vlaanderen

- Dient de Lokale Ontwikkelingsstrategie in.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Maakt een draaiboek voor de werking van LEADER Noord-West-Vlaanderen. Dit draaiboek is er binnen de zes maanden na goedkeuring van de Lokale Ontwikkelingsstrategie.
- Zorgt voor een niet-discriminerende en transparante *selectieprocedure* met criteria, en een bijzondere procedure voor de microprojecten.
- Richt een Expertengroep op.
- Beslist om de LEADER-werking of de Lokale Ontwikkelingsstrategie bij te sturen.
- Zorgt dat een LEADER-secretariaat actief is in de regio

De Lokale ActieGroep beheert de Lokale Ontwikkelingsstrategie en het programma

- Volgt het LEADER-programma actief op (beheer, financiële opvolging, inhoudelijke opvolging...) en staat in voor de uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategie.
- Volgt de werking van het LEADER secretariaat op
- Organiseert de communicatie over LEADER Noord-West-Vlaanderen door bijvoorbeeld de Lokale Ontwikkelingsstrategie en nieuwe oproepen bekend te maken, projectideeën de juiste weg te tonen, projecten in uitvoering op te volgen, resultaten van projecten
- Staat in voor bereiken van de doelstellingen van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en zorgt voor voldoende monitoring.
- Evalueert de uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en zorgt voor voldoende monitoring.

De Lokale ActieGroep selecteert en beoordeelt projecten

- Lanceert nieuwe oproepen voor LEADER-projecten
- Neemt een beslissing over ingediende projecten (beoordeling en eventuele goedkeuring).
- Beslist over aangevraagde projectwijzigingen (o.a. verlengingen, budgetwijzigingen) in goedgekeurde projecten.

8.2.1.3 Werking van de Lokale ActieGroep:

- De Lokale ActieGroep vergadert minimaal eenmaal per jaar en zo vaak als nodig is voor de goede werking, de vlotte uitvoering van het programma, telkens op initiatief van de voorzitter, het LEADER-secretariaat of op vraag van minstens één derde van de effectieve leden.
- De Lokale ActieGroep duidt een voorzitter aan.
- De beslissingen worden zoveel mogelijk genomen bij consensus. Indien geen consensus bereikt wordt, wordt overgegaan tot een stemming. Deze stemming gebeurt via handopsteken of het anoniem schriftelijk noteren van de eigen keuze.
- Om geldig te kunnen beslissen, moeten minstens twee vertegenwoordigers van de gemeentebesturen, minstens twee vertegenwoordigers van het provinciebestuur en minstens vier vertegenwoordigers van de niet publieke sector aanwezig zijn of een volmacht geven.
- De agenda en de voorbereidende documenten worden, indien mogelijk, zeven dagen voor de vergaderingen aan de leden bezorgd. Wanneer een lid zich verontschuldigt bij het LEADER-secretariaat, contacteert het secretariaat de plaatsvervanger.

- Alle leden van de Lokale ActieGroep worden geacht de ontvangen dossiers vertrouwelijk te behandelen.
- Indien nodig kan de voorzitter of het LEADER-secretariaat experts uitnodigen om aan de vergadering of de bespreking van een specifiek agendapunt deel te nemen. Deze experts zijn niet stemgerechtigd en nemen geen deel aan de besluitvorming.
- Op vraag van de Lokale ActieGroep of het LEADER-secretariaat, kan de promotor uitgenodigd worden om zijn voorstel te komen toelichten.

8.2.2 De Expertengroep

8.2.2.1 Samenstelling van de Expertengroep

De leden van de Expertengroep zijn:
actief in de regio en hebben een algemene kennis van de regio of delen van de regio en/of hebben een specifieke expertise i.v.m. de aangegeven thema's.

We denken hierbij aan

- Medewerkers van de streekwerking Noord-West-Vlaanderen en Middenkust
- Medewerkers van provinciale lijndiensten inzake milieu, natuur, duurzaamheid, water, landbouw, dorpen, geïntegreerde plattelandsontwikkeling, ...
- De regiomanager Brugs Ommeland van Westtoer of een andere medewerker actief op het vlak van toeristische/recreatieve productontwikkeling
- Een medewerker van het Regionaal Landschap Houtland en Polders
- Een medewerker van Inagro
- Medewerkers van Vlaamse administraties betreffende de drie thema's of met voeling met de drie thema's
- Inhoudelijke experts met expertise in platteland, landbouw, landbouwverbreding, korte keten, agromilieu, erfgoed, dorpen, participatie, smartfarming, biodiversiteit, landschap, klimaat, ...

Kortom, iedereen die een relevante bijdrage kan leveren aan LEADER Noord-West-Vlaanderen en de beoordeling van de projecten. De leden van de expertengroep moeten wel bereid zijn om zich te engageren voor de voorziene periode en het eigenbelang te overstijgen.

We streven ernaar om te groeien naar een vaste groep die kan advies geven over het programma en de projecten en mee richting kan geven aan het geheel in een collegiale sfeer.

De expertengroep mag zelf beslissen om leden te vervangen of extra leden toe te voegen na goedkeuring door de Lokale Actie Groep.

De Expertengroep wordt samengesteld in het najaar van 2023, na de goedkeuring van de LOS.

8.2.2.2 Taken van de Expertengroep

- Bereidt de bijeenkomsten van het Lokale ActieGroep voor.
- Helpt bij het opmaken van de Lokale Ontwikkelingsstrategie via de werkgroepen.

- Is mede ambassadeur van LEADER, communiceert mee oproepen en reikt projectideeën aan of potentiële promotoren, toont projectideeën de juiste weg, helpt projecten in uitvoering op te volgen, resultaten van projecten te delen,
- Formuleert een advies over ingediende projecten.
- Volgt het LEADER-programma actief op (beheer, financiële opvolging, inhoudelijke opvolging).
- Formuleert voorstellen om de LEADER-werking of de Lokale Ontwikkelingsstrategie bij te sturen.

8.2.2.3 De werking van de Expertengroep

- De Expertengroep vergadert minimaal eenmaal per jaar en zo vaak als nodig is voor de vlotte uitvoering van het programma, telkens op initiatief van de voorzitter, het LEADER-secretariaat of op vraag van minstens één derde van de effectieve leden.
- De adviezen worden genomen bij consensus. Indien geen consensus bereikt wordt, worden de verschillende standpunten genoteerd en doorgegeven aan de Lokale ActieGroep.
- De Expertengroep kan steeds een geldig advies formuleren, ongeacht het aantal aanwezige leden.
- De agenda en de voorbereidende documenten worden, indien mogelijk, zeven dagen voor de bijeenkomst aan de leden bezorgd.
- Alle leden van de Expertengroep worden geacht de ontvangen dossiers vertrouwelijk te behandelen.
- Indien nodig kan het LEADER-secretariaat experts uitnodigen om aan de vergadering of de bespreking van een specifiek agendapunt deel te nemen of te fungeren als externe lezer.
- De promotor wordt uitgenodigd om het project voor te stellen tijdens de vergadering van de Expertengroep. De Expertengroep kan na de voorstelling vragen stellen aan de promotor. De promotor verlaat de vergadering vooraleer de Expertengroep een advies formuleert. Indien de promotor niet aanwezig kan zijn, stelt het LEADER-secretariaat het project voor.
- Indien een promotor ook lid is van de Expertengroep kan hij/zij niet deelnemen aan de bespreking en het formuleren van een advies van het betreffende project en verlaat hij/zij de vergadering na de presentatie. Concreet: een lid is niet aanwezig tijdens de bespreking en het formuleren van een advies indien in een project de organisatie, gemeente, ... (dat het lid als vertegenwoordiger heeft aangeduid, waarvan hij/zij personeelslid is of deel uitmaakt van de raad van bestuur) promotor of copromotor is. Indien de organisatie, gemeente, ... enkel partner is in het project, mag dit lid wel aanwezig zijn.

8.2.3 Het LEADER secretariaat LEADER Noord-West-Vlaanderen

8.2.3.1 Samenstelling

Ter ondersteuning van de Lokale Actiegroep voorziet de Lokale Actiegroep een secretariaat dat verantwoordelijk is voor de dagelijkse administratieve opvolging. Het LEADER-secretariaat is

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

gevestigd in het streekhuis kasteel Tillegem, Tillegemstraat 81, 8200 Sint-Michiels en zal ook regelmatig te vinden zijn in het streekhuis (midden) kust te Oostende.

Het LEADER secretariaat wordt gewaarborgd door de Provincie West-Vlaanderen. In de voorbereidende fase wordt het secretariaat waargenomen door Anne Vandermeulen, A-niveau, beleidsmedewerker platteland. Zij schrijft de LOS uit, organiseert het proces, contacteert de stakeholders en rolt het Leader programma uit totdat er een plaatsvervanger/LEADER coördinator aangeworven wordt.

Ze wordt hierin ondersteund door:

- Het consortium ILVO, Atelier Romain, Idea consult voor de omgevingsanalyse en de methodieken
- Diverse collega's van de sectie plattelandsontwikkeling en de streekwerking voor de inhoudelijke input, het uitwerken van de methodologieën, de opmaak van de verslagen, de opmaak van deelnota's voor de LOS, ...

Na goedkeuring van de Lokale Ontwikkelingsstrategie zal 1 VTE LEADER coördinator aangeworven worden voor LEADER Noord-West-Vlaanderen op A-niveau. Deze zal bijgestaan worden door 0,5 VTE administratief-technisch medewerker op B-niveau. Deze medewerker staat mee in voor de communicatie, de verslagen, de controle van de dossiers, ...

De beleidsmedewerker platteland die de LOS mee vorm gegeven heeft, zal in de startfase de LEADER coördinator coachen.

Zie functiebeschrijving van de coördinator als bijlage 5– de functiebeschrijving van de medewerker is nog niet beschikbaar.

8.2.3.2 Taken LEADER secretariaat

De coördinator:

- Staat in voor de uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en de daaraan verbonden taken.
- Activeert, begeleidt en maakt projecten.
- Vertegenwoordigt LEADER Noord-West-Vlaanderen.
- Zorgt voor een optimale informatiedoorstroming.
- Formuleert beleidsvoorstellen.
- Beheert het LEADER-programma.

Functiebeschrijving technisch administratieve kracht:

- Ondersteunt de coördinator, de Lokale Actiegroep en de promotoren.
- Controleert de declaraties, de overheidsopdrachten en facturen.
- Zorgt voor diverse rapportering en communiceert vlot met promotoren en de beheersdienst (VLM).
- Werkt klantgericht.

Het LEADER-secretariaat:

- Staat in voor de dagelijkse aansturing en opvolging van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en de Lokale Actiegroep.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Zorgt voor een goede inhoudelijke, administratieve en financiële opvolging van de projecten en de werking van de Lokale Actiegroep.
- Controleert de declaratiedossiers en communiceert hierover met de beheersdienst (VLM).
- Begeleidt en ondersteunt (kandidaat)promotoren bij projectvoorbereiding, projectuitvoering en declaraties.
- Realiseert een communicatiestrategie voor LEADER Noord-West-Vlaanderen. Communiceert over LEADER in de regio. Het ontwikkelt hiervoor promotiemateriaal en organiseert sensibilisering- en infosessies voor potentiële promotoren.
- Neemt het secretariaat op van de Expertengroep en de Lokale ActieGroep, nl. de vergaderingen faciliteren, voorbereiden i.s.m. met de voorzitter en het verzorgen van de administratie.
- Is het administratief en financieel aanspreekpunt voor onder meer promotoren, de Lokale Actiegroep en de beheersdienst (VLM).
- Rapporteert aan promotoren, de Lokale Actiegroep en de beheersdienst (VLM).
- Organiseert vormingsactiviteiten en opleidingen voor de medewerkers en de leden van de Lokale Actiegroep.
- Volgt, samen met Provinciaal Plattelandsloket, de provinciale, Vlaamse en Europese ontwikkelingen met betrekking tot plattelandsbeleid op.
- Maakt de declaratiedossiers en voortgangsverslagen van de Lokale Actiegroep op.
- Beheert het budget (onderverdeeld in jaartranches) van LEADER Noord-West-Vlaanderen
- Beheert de werkmiddelen van de Lokale Actiegroep.
- Spoort als projectmakelaar actief goede ideeën op.
- Begeleidt projecten in de uitvoering en spoort naar opportuniteiten voor samenwerking of netwerkvorming.
- Ziet, samen met de beheerdienst VLM, toe dat er geen onregelmatige Europese en Vlaamse dubbele financiering is, geen belangenconflicten ontstaan en er geen fraude is.
- Staat in voor administratieve en investeringscontroles.
- Staat in voor monitoring en evaluatie (o.a. van de indicatoren).

8.2.3.3 Werking LEADER-secretariaat

Om haar taken zo goed mogelijk uit te voeren, zal het LEADER-secretariaat zich inbedden in de streekwerking van Noord-West-Vlaanderen en contact onderhouden met de streek en de stakeholders. Ze zal de beleidsprocessen in de regio en de programma's in de deelgebieden opvolgen. Daarnaast zal ze actief optreden als projectmakelaar en netwerker en ten allen tijde aanspreekbaar zijn voor de projectpromotoren, de Lokale ActieGroep, de expertengroep en de levende krachten in het gebied.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

8.4 Selectieprocedure en – criteria

Zie ook het draaiboek, op te maken ten laatste 6 maand na goedkeuring LOS

8.4.1 Belangenvermenging tegengaan

- Indien een promotor ook lid is van het Lokale ActieGroep, respectievelijk de Expertengroep, kan hij/zij niet deelnemen aan de bespreking en de beoordeling van het betreffende project en verlaat hij/zij de vergadering bij dit agendapunt.
- Concreet: een lid is niet aanwezig tijdens de bespreking en beoordeling indien hij betrokken is bij de promotor en/of de copromotor. Indien de organisatie, gemeente, ... enkel partner is in het project, mag dit lid wel aanwezig
- Betrokkenheid:
 - Vertegenwoordiger in de Lokale ActieGroep of lid van de Expertengroep
 - Personeelslid of lid van het bestuur of de organisatie die promotor of copromotor is
 - Personeelslid, schepen of burgemeester in de gemeente die promotor/copromotor is

8.4.2 Beoordeling van ingediende projectdossiers

8.4.2.1 Projectoproep

- Jaarlijks zijn er twee projectoproepen voor LEADER Noord-West-Vlaanderen (op voorwaarde van voldoende middelen), met als indieningsdatum: 1 oktober en 1 april. De eerste oproep zal een afwijkende indieningsdatum hebben, afhankelijk van de datum van goedkeuring.
- De projectoproep wordt breed gecommuniceerd. De mogelijkheid bestaat dat er ook targetted calls gelanceerd worden, die dan ook gericht gecommuniceerd worden (zie ook communicatie).

8.4.2.2 Indienen dossier

- De promotor contacteert het LEADER secretariaat met zijn of haar projectidee. Hij/Zij maakt een aanmeldingsfiche op als basis voor verdere uitwerking. Deze aanmeldingsfiche is een hulpmiddel, maar geen verplichting.
- Het LEADER-secretariaat zorgt voor een goede begeleiding om van projectidee tot een eerste versie van het projectdossier te komen. Het LEADER-secretariaat kan dit zelf opnemen of vragen aan een streekpartner om deze promotor te begeleiden tot een kwalitatief dossier.
- Indien nodig kan vanuit het secretariaat externe expertise voorzien worden i.f.v. kwaliteitsondersteuning voor investeringsprojecten, ondersteuning op het vlak van overheidsopdrachten, Hiervoor worden middelen voorzien op de werking van het secretariaat.
- Investeringsprojecten met een impact op de ruimtelijke of de beeldkwaliteit worden (liefst voor indiening) voorgelegd aan de kwaliteitskamer voor advies

- Het project wordt ingediend in het e-loket.

8.4.2.3 *Ontvankelijkheid*

- Nadat het projectdossier door het secretariaat en de VLM op ontvankelijkheid is gecontroleerd, kan het voor advies aan de Expertengroep worden voorgelegd.

8.4.2.4 *Advies Expertengroep*

- De dossiers worden op voorhand doorgestuurd naar de leden van de Expertengroep ter lezing. Zij krijgen ook een tabel met beoordelingscriteria die zij kunnen hanteren in de voorbereiding indien zij dat wensen. Er kunnen lezers aangeduid worden voor een dossier, die het project grondiger doornemen.
- Indien nodig, kan ook een externe lezer gevraagd worden om het dossier te lezen. Deze externe lezer is een expert die geen lid is van de Expertengroep. Hij of zij krijgt de set van de beoordelingscriteria en maakt zijn advies op. De externe lezer kan zijn of haar advies schriftelijk bezorgen aan het LEADER secretariaat of deelnemen aan de Expertengroep.
- De Expertengroep komt bijeen en krijgt een toelichting van de promotor. De leden van de LAG kunnen aanwezig zijn bij deze toelichting.
- Nadien bespreekt de Expertengroep het dossier. Als er lezers zijn voor het project geven zij de aanzet voor de bespreking.
- De Expertengroep formuleert collegiaal een advies op basis van de gedachtenwisseling. De mogelijkheid bestaat dat de Expertengroep een advies formuleert dat afwijkt van het advies van de lezer(s). Er is immers ondertussen een presentatie geweest en een collegiaal gesprek met een eigen dynamiek.
- In het advies kunnen bijkomende vragen gesteld worden aan de promotor of kunnen bijkomende elementen gevraagd worden.
- Na elke vergadering van de Expertengroep wordt het advies aan de promotor bekend gemaakt vanuit het LEADER-secretariaat. De promotor mag steeds antwoorden op dit advies en eventueel aanvullingen bezorgen in functie van de bespreking tijdens het Lokale ActieGroep.

8.4.2.5 *Advies Lokale ActieGroep*

- Het dossier wordt samen met het advies van de Expertengroep op de agenda van de Lokale ActieGroep geplaatst. De promotor levert, indien nodig nog de aanvullende gegevens, die toegevoegd worden aan het dossier. Ook de projectdossiers die door de Expertengroep negatief werden geadviseerd, worden aan het Lokale ActieGroep ter beoordeling voorgelegd.
- De Lokale Actiegroep ontvangt de dossiers voor de vergadering samen met de beoordelingscriteria als ondersteuning.
- De Lokale ActieGroep geeft een oordeel over de dossiers en keurt ze:
 - Goed
 - Goed onder voorwaarden
 - Af
- De Lokale ActieGroep motiveert telkens haar beslissing.

- Na elke vergadering van de Lokale ActieGroep wordt de beslissing van de vergadering aan de promotor bekendgemaakt vanuit het LEADER-secretariaat via het e-loket en worden de goedgekeurde dossiers breed gecommuniceerd.

8.4.3 Aanzet ontvankelijkheids- en selectiecriteria

Deze worden aangevuld in het draaiboek

8.4.3.1 Ontvankelijkheidscriteria

- Het project wordt uitgevoerd binnen het afgebakende gebied van LEADER Noord-West-Vlaanderen.
- De begunstigde staat als toegelaten vermeld bij de maatregel waaronder het project valt.
- Alle nodige vergunningen zijn aangevraagd op de dag van de bijeenkomst van de Lokale ActieGroep.

8.4.3.2 Selectiecriteria

- Geschiktheid van de promotor (expertise, beroepsvorming, kwalificaties, professionaliteit, ...).
- Effectieve haalbaarheid van het project
- Continuïteit na afloop van het project.
- Het project biedt een meerwaarde voor de regio.
- De acties zijn geen reguliere opdrachten van de promotor die nu al op dezelfde manier worden uitgevoerd.
- Effectiviteit: de projectpromotor wil voldoende potentiële begunstigden (door bekendheid en/of werkwijze) bereiken.
- Samenwerking: betreft de projectpromotor de noodzakelijke partners in het project?
- Participatie: werkt het project met de doelgroep? Wordt het project gedragen door de doelgroep, de buurt of door de bevolking?
- De doelstelling van het project past binnen één van de thema's van de Lokale Ontwikkelingsstrategie.
- Is het project complementair met andere projecten van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en/of andere projecten in de regio?
- Heeft het project oog voor duurzaamheid?
- Innovativiteit: het project heeft een origineel of vernieuwend karakter? Het toont aan dat het inhoudelijk, methodologisch, op vlak van samenwerking of voor Noord-West-Vlaanderen innovatie introduceert.
- Integraliteit: het project bekijkt de noden niet alleen vanuit de eigen sector, maar probeert samenhangende oplossingen te vinden.
- Voorbeeldfunctie en overdraagbaarheid: de resultaten kunnen ook anderen inspireren.
- Geschiktheid van de indicatoren: zijn ze meetbaar, relevant en bruikbaar?
- Er zijn geen andere betoelagingsmogelijkheden voor het project

8.4.4 Microprojecten

Voor de indiening en de beoordeling van microprojecten zal een aangepaste projectfiche en een verkorte procedure uitgewerkt worden na goedkeuring van de LOS.

De fiche en de procedure worden door het secretariaat en de Expertengroep aan de hand van een voorstel van de beheersdienst en zullen voorgelegd worden aan de LAG.

8.5 Monitoring en evaluatie

8.5.1 Toezicht op de uitvoering van de LOS en werking LAG

- De Lokale Actiegroep is verantwoordelijk voor de goede uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategie en staat dus ook in voor de inhoudelijke en financiële monitoring. Dit betekent dat ze zeker de verplichte Vlaamse en Europese indicatoren zal bijhouden en delen met de beheersdienst (VLM). Maar ook de indicatoren in verband met de concrete maatregelen in de Lokale Ontwikkelingsstrategie van LEADER Noord-West-Vlaanderen zullen opgevolgd worden.
- LEADER Noord-West-Vlaanderen zal steeds open communiceren over de resultaten van de LEADER-werking en deze gegevens delen met provinciale, Vlaamse en Europese organisaties die actief zijn op het platteland. Ook in eigen regio en aan het brede publiek is het belangrijk om de meerwaarde van LEADER Noord-West-Vlaanderen aan de hand van indicatoren aan te tonen
- De evaluatie van de voortgang van de Lokale Ontwikkelingsstrategie zal gebeuren aan de hand van meetbare resultaatsindicatoren. Op projectniveau zullen de promotoren de verplichte indicatoren en de eigen indicatoren moeten invullen. Door het opnemen van dezelfde indicatorenset op strategie- en projectniveau is een snelle terugkoppeling steeds mogelijk.
- De evaluatie van de Lokale Ontwikkelingsstrategie wordt tussentijds gepland in 2025 en aan het einde van de programmeringsperiode.

8.5.2 Indicatoren voor de werking van de LAG

De Lokale Actiegroep LEADER Noord-West-Vlaanderen bepaalt ook voor zichzelf een aantal indicatoren:

- Een jaarlijks vormingsmoment voor leden van de Lokale Actiegroep en/of voor promotoren.
- Twee communicatie acties per jaar.
- Twee acties per jaar waarbij LEADER Noord-West-Vlaanderen, eventueel in samenwerking met de streekwerking, haar rol als streekmotor vervult.
- Vijf nieuwe samenwerkingsverbanden of netwerken per jaar. LEADER Noord-West-Vlaanderen is ofwel betrokken bij deze nieuwe samenwerkingsverbanden/netwerken ofwel heeft ze de totstandkoming ervan bij anderen gestimuleerd.
- De begeleiding van vijftien (kandidaat) promotoren per jaar.
- Het jaarlijks opsporen van tien projectideeën.

8.5.3 Toezicht en evaluatie van de projecten

- Op projectniveau zullen de indicatoren via de zesmaandelijks rapportering worden meegegeven aan de het LEADER-secretariaat en opgevolgd worden.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Deze monitoring en evaluatie zal onder meer steunen op:
 - De zesmaandelijke rapportage van promotoren over de voortgang van het project aan het LEADER-secretariaat.
 - In evaluaties kan zowel het LEADER-secretariaat als de Expertengroep voorstellen doen om de werking eventueel bij te sturen. De Lokale ActieGroep beslist of er nood is wijzigingen in de monitoring en evaluatie.
 - De indicatoren die alle projecten vooropstellen bij de start van een project en zesmaandelijks een realisatietoets krijgen.
- De financiële monitoring is een opdracht van het LEADER-secretariaat. Er wordt zesmaandelijks gekeken of de financiële vooropgestelde prognoses van elk project haalbaar blijven en eventuele bijstellingen noodzakelijk zijn. Het LEADER-secretariaat doet dit in nauwe samenwerking met de LAG, de beheersdienst (VLM) die, via het Vlaams Betaalorgaan, instaat voor de uitbetaling van de LEADER-steun.

8.5.4 Voorgestelde indicatoren voor het monitoren en evalueren van output en resultaten op gebiedsniveau

- Er worden een aantal Vlaamse en Europese indicatoren vooropgesteld die de basis vormen voor de indicatorenset die opgenomen is in elk project.
- Daarnaast is in het actieplan per maatregel een aantal resultaatgerichte indicatoren opgesomd, die een set vormt op gebiedsniveau en de basis is voor de indicatoren op projectniveau.

Op deze manier komen we tot een geheel van indicatoren die het fundament kunnen vormen voor de evaluatie van de Lokale Ontwikkelingsstrategie.

8.5.4.1 Vlaamse en Europese indicatoren

Vlaamse en Europese indicatoren		
Waarde		Berekening
Lokale Landbouw en korte keten en valorisatie van biomassa-resten		
20	R.10 Betere organisatie van de voorzieningsketen: aandeel landbouwbedrijven dat deelneemt aan producentengroeperingen, -organisaties, lokale markten, korte toeleveringsketens en kwaliteitsregelingen die worden ondersteund door het GLB	Gaat om actieve deelname – 1 % van de 1279 bedrijven in de regio
1	R.37 Groei en jobs in plattelandsgebieden: nieuwe in GLB-projecten ondersteunde jobs, uitgedrukt in FTE	Dit Leader programma is niet gericht op jobcreatie – het gaat hier tevens om kleine/kortlopende projecten – duurzame jobcreatie zal dus minimaal zijn
5	R.39 Ontwikkeling van de plattelandseconomie: aantal met GLB-	Geen landbouwbedrijven – ondersteunde kmo's -

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

	steun gesteunde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	
2	Aantal ondersteunde projecten in functie van de ketenontwikkeling van biomassavalorisatie en circulaire bio-economie	Dit is een vernieuwende aanpak waar we streven naar bovenlokale projecten
5	Aantal ondersteunde initiatieven rond gezonde lokale voeding (korte keten - voedselverspilling - ruimte voor voedsel - voedsel voor kwetsbare mensen - ...)	

Vlaamse en Europese indicatoren		
Waarde		Berekening
Leefbare en levendige dorpen		
3	R.40 Slimme transitie plattelandseconomie: aantal ondersteunde "slimme dorpen" - strategieën/projecten	De focus binnen deze LOS ligt niet op strategieën maar op uitvoering – Binnen de korte tijdsspanne van de projecten en de financiële mogelijkheden is dit ook heel moeilijk – het is wel belangrijk dat initiatieven in dorpen gestoeld zijn op een zekere visie – zie p 102
10%	R.41 Aansluiting van het platteland van Europa: aandeel van de plattelandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet	Per project kan met het totaal inwoners van het dorp/de deelgemeente tekenen
30	R.42 Bevordering van de sociale inclusie: aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt	De benadering van kwetsbare groepen maakt zeker deel uit van de dorpenprojecten - zie p 102
10	Aantal gerealiseerde nieuwe of gerenoveerde socio-culturele voorzieningen en dienstverlening en ontmoetingsplekken (incl. luwte-oases)	Gebouwen en ontmoetingsplekken
5	Aantal ontwikkelde/gerealiseerde nieuwe voorzieningen en diensten voor kwetsbare groepen*	Inclusief werken is de focus, waardoor we niet streven naar exclusieve voorzieningen en of diensten voor kwetsbare groepen – er moet wel met deze groepen rekening gehouden worden – dorpspunten kunnen hier in aanmerking komen

Vlaamse en Europese indicatoren		
Waarde		Berekening
Landschap en biodiversiteit		
14	R.27 Milieu- en klimaatgerelateerde prestaties door investeringen in plattelandsgebieden: aantal verrichtingen dat bijdraagt aan doelstellingen inzake milieuduurzaamheid, matiging van en aanpassing aan klimaatverandering in plattelandsgebieden	Inrichtingen tijdelijke natuur Bijkomende bufferstroken, grasstroken, kruidenrijk grasland, poelen Bijkomende natuurverbindingen Opgewaardeerde zandwinningsput Ruimte maken voor water, vernatting en infiltratie door versterking, herstel en/of aanleg
10	Aantal projecten rond samenwerking voor ontwikkeling van open ruimte (i.f.v. klimaatadaptatie / bodem- en waterbeheer / CO2-opslag / biodiversiteit / ...)	Project dat streeft naar verhoogde kennis over landschapsbeheer bij burgers, vrijwilligers, groenarbeiders Netwerken van verschillende doelgroepen die samenwerken aan een kwalitatief landschap met expertisedeling Projecten die ruimte maken voor water, vernatting en infiltratie door versterking, herstel en/of aanleg Project i.v.m. kennisverhoging en sensibilisatie voor een goede bodem
8 ha	Oppervlakte landschappelijke aanpassingen of ingrepen met het oog op klimaatadaptatie	Schatting – zeer moeilijk te voorspellen

8.5.4.2 Eigen indicatoren voor Noord West-Vlaanderen op programmaniveau

Indicatoren in de LOS	
Lokale Landbouw en korte keten en valorisatie van biomassa-resten	
10	Ondersteunde korte keten initiatieven waarvan 10 vrouwelijke agrarische ondernemers
2	Nieuwe samenwerkingsverbanden korte keten
2	Clusters i.v.m. distributie korte keten
2	Innovatieve transportinitiatieven i.v.m. korte keten
1	Regionaal streekproduct of regionaal verhaal i.v.m. korte keten
2	Samenwerking met andere sectoren vanuit korte keten
1	Ondersteund CSA-project
2	Projecten die werken rond voedsel- en/of korteketenoverschotten

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

10	Individuele landbouwers waarvan 5 vrouwelijke agrarische ondernemers die ondersteund worden i.v.m. landbouwverbreding
5	Innovatieve projecten i.v.m. landbouwverbreding
10	Professionaliseringstrajecten inzake landbouwverbreding
1	Netwerk landbouwverbreding
1	Kwaliteitslabel binnen de landbouwverbreding
2	Communicatiecampagnes inzake landbouwverbreding
10	Individuele landbouwers waarvan 5 vrouwelijke agrarische ondernemers die ondersteund worden in het kader van innovatieve/regeneratieve landbouw
2	Landbouwtransities naar bedrijfsvoering
1	Samenwerkingsverbanden rond precisielandbouw
1	Samenwerkingsverband dat streeft naar een circulair agrarisch ondernemerschap
1	Ondersteuningstraject voor regeneratieve landbouw
5	Proeftuinen/pilootprojecten met een sterke replicatorfactor
3	Nieuwe verdienmodellen met valorisatie reststromen
1	Lerend netwerk rond reststromen
1	Nieuw opleidingsmodel gericht op verwerken van reststromen op landbouwbedrijven
5	Individuele landbouwers die werken rond reststromen
2	Betrokken kennisinstellingen
2	Valorisatie reststromen
1	Lerend netwerk rond reststromen
15	Individuele landbouwers die werken rond weerbaarheid/welzijn
10	Vrouwelijke landbouwers
5	Innovatieve initiatieven die de landbouwer verbinden met de maatschappij
3	Betrokken welzijnsorganisaties, OCMW, ...
3	Coaching trajecten

Indicatoren in de LOS	
Leefbare en levendige dorpen	
5	Innovatieve vormen van dienstverlening en/of innovatieve voorzieningen
5	Projecten van ondernemers met innovatieve toepassingen
3	Gemeenschapsinitiatieven i.v.m. voedsel
2	Voedselstrategieën
2	Projecten die inzetten op digitale oplossingen
10	Projecten in dorpen in co-creatie met de bewoners, met participatie met aandacht voor bijzondere doelgroepen of die streven naar zelfredzaamheid van bewoners
5	Dorpen waar een cultureel project op maat van het dorp uitgewerkt wordt die een versterkte sociale cohesie tot gevolg heeft
5	Projecten of activiteiten die de dorpsidentiteit versterken
3	Erfgoedsites of verenigingen die een versterkte publiekwerking kennen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

3	Dorpen met een versterkte ruimtelijke kwaliteit of plannen i.v.m. dorpse architectuur
15	Ondersteunde verenigingen
8	Buitenruimtes in dorpen zijn kwalitatief heringericht met bijzondere aandacht voor natuur en water
5	Dorpen hebben een visie over de groenblauwe infrastructuur
8	Dorpen waar de bewoners actief meewerken aan de groenblauwe infrastructuur, natuur, biodiversiteit, vergroening of ontharding
3	Dorpen zijn beter verbonden met het omliggende landschap
3	Dorpen waar een onthaalpoort/punt gecreëerd wordt
5	Gerenoveerde/ingerichte gebouwen met erfgoedwaarde of een sterke beeldkwaliteit
10	Kwaliteitsvolle en multifunctionele ontmoetingsruimtes in de dorpen (binnen en buiten)
2	Innovatieve projecten rond deelmobiliteit en autodelen
3	Innovatieve projecten rond verkeersveiligheid
3	Initiatieven i.v.m. fietsdelen
5	Trajecten i.v.m. trage wegen in de dorpen met bijkomende of ingerichte trage wegen
1	Innovatieve aanpak voor uitwijkstroken op landelijke wegen
2	Energiegemeenschappen
2	Lerende netwerken
2	Energieprojecten met landbouwers en/of ondernemers
2	Projecten die energie opwekken en deze lokaal/collectief inzetten
2	Projecten werken rond kwetsbare doelgroepen en energie/energiearmoede

Indicatoren in de LOS	
Biodiversiteit en landschapskwaliteit	
1	Innovatieve beheerstechniek en/of structuur voor landschapsbeheer
1	Nieuwe financieringsvorm of financieel model voor landschapsbeheer
1	Innovatief initiatief i.v.m. het onderhoud van groen bij en door landbouwers
10	Nieuwe landschapselementen (waaronder ook kleine landschapselementen) en klimaatrobuuste bomen op maat van het gebied waaronder minstens vijf kleine landschapselementen bij landbouwers
1	Innovatief concept met initiatieven en richtlijnen i.v.m. bedrijfsintegratie
2	Inrichtingen tijdelijke natuur
5	Bijkomende bufferstroken, grasstroken, kruidenrijk grasland, poelen complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
5	Bijkomende natuurverbindingen complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
1	Opgewaardeerde zandwinningsput complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven
1	Demoproject in functie van barrières en ontsnippering complementair aan bestaande regelgeving en initiatieven

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

1	Project dat landbouw-, natuur- en biodiversiteitseducatie koppelt aan klimaatuitdagingen
3	Ingerichte plekken voor speelnatuur en toegankelijk en beleefbaar groen
3	Wandel en/of fietsverbindingen die geoptimaliseerd worden met aandacht voor het verhaal van het landschap
1	Project i.v.m. waterbeleving
1	Kleinschalig initiatief i.v.m. verstillen en onthaasten in het landschap
3	Inrichtingen van trage wegen met een win-win voor aangelanden
5	Opgewaardeerde natuur-, en cultuurhistorische elementen in het landschap
5	Projecten rond de identiteit van een streek, het verhaal van een landschap en de historische gelaagdheid
1	Project dat streeft naar verhoogde kennis over landschapsbeheer bij burgers, vrijwilligers, groenarbeiders
5	Demomomenten voor een breed publiek i.v.m. landschapsbeheer
2	Netwerken van verschillende doelgroepen die samenwerken aan een kwalitatief landschap met expertisedeling
6	Projecten die ruimte maken voor water, vernatting en infiltratie door versterking, herstel en/of aanleg
2	Projecten die werken rond innovatief waterbeheer door samenwerking en/of kennisopbouw
1	Project dat werkt rond het omgaan met ruimingsspecie i.v.m. beheerswerken van waterlopen
1	Project dat inzicht verwerft hoe landbouwkundig nutswater een ecologische meerwaarde kan bieden
1	Project dat inzet op het zelfzuiverend vermogen van een waterloop
2	Projecten die inzetten op netwerkvorming, expertisedeling, sensibilisatie en communicatie i.v.m. water
1	Project i.v.m. kennisverhoging en sensibilisatie voor een goede bodem
1	Innovatief project i.v.m. het natuurlijk versterken van de bodemstructuur
1	Pilootproject i.v.m. koolstofopslag en waterinfiltratie
1	Een verhoogde kennis van (streekeigen) groen, natuur, biodiversiteit en landschap dat bestand is tegen klimaatveranderingen bij inwoners, landbouwers, groenmedewerkers, tuinaannemers, ...
1	Project dat streeft naar kennisverhoging bij diverse doelgroepen
10	Landbouwers die beter gebruik maken van het ruime aanbod aan biodiversiteitsmaatregelen
1	Project rond "citizen science" en actieve deelname van burgers aan initiatieven i.v.m. het monitoren en versterken van biodiversiteit
20	Burgers die acties ondernemen i.v.m. biodiversiteit
5	Landbouwbedrijven die zorgen voor meer biodiversiteit op en rond het bedrijf.
2	Acties rond biodiversiteit in agrarisch gebied in samenwerking met de landgebruikers
3	In drie gemeenten wordt een symboolsoort aangeduid

5	Er worden vijf relictsoorten gedefinieerd en pilootprojecten opgezet hoe ze kunnen beschermd worden
5	Acties rond natuur in de bebouwde kom
2	Acties i.v.m. akkervogels en doelsoorten
1	Koepelproject i.v.m. insecten.
1	Samenwerkingsproject met wildbeheerseenheden voor innovatieve acties rond soorten, wildbeheer en wildafweer

8.6 Communicatie

Zie ook communicatietabel als bijlage 6

Na goedkeuring van de Lokale Ontwikkelingsstrategie zal het secretariaat van LEADER Noord-West-Vlaanderen communiceren over het LEADER-programma 2023 – 2027. De gekozen communicatiedragers zullen verschillen naargelang de doelgroep en de boodschap die wordt uitgestuurd.

Eerst en vooral zal een webpagina opgemaakt worden waar de (toekomstige) promotor, de leden van de LAG en geïnteresseerden informatie kunnen vinden. Op deze webpagina staan alle relevante documenten zoals de LOS, het oproepreglement, lopende oproepen, ondersteunende nota's, ... Een toegankelijke syntheseversie van de LOS met inbegrip van de belangrijkste elementen (interventiologica, basisprincipes, actieplan, steun/promotoren) zal op deze website ter beschikking worden gesteld.

Op de website worden ook duidelijk contactgegevens vermeld zodat de lezer weet waar hij/zij met zijn vragen terecht kan.

De communicatie na erkenning door Vlaanderen en in aanloop naar een eerste projectoproep, zal bestaan uit een officieel persbericht uitgestuurd door de Provincie. Daarnaast zal de boodschap gedeeld worden via de provinciale website, het E-zine Platteland, de socials van de Provincie en de nieuwsbrieven van de twee streekhuizen uit het LEADER-gebied (Streekhuis Kust en Streekhuis Noord-West-Vlaanderen). Om zo maximaal mogelijk alle doelgroepen te bereiken, zal er aan de volgende partnerorganisaties (RLHP, Bosgroep HP, Inagro, Westtoer, POM...) gevraagd worden om de boodschap over te nemen in hun eigen nieuwsbrieven. Bovendien plant de Provincie een startmoment (najaar 2023/voorjaar 2024) waarin enkele inspirerende voorbeelden en een blik op de toekomst meegegeven worden.

Naast de provinciale communicatie, zal LEADER Noord-West-Vlaanderen ook inzetten op communicatie op het lokale niveau. Ervaring leert dat burgers beter op de hoogte zijn van wat er speelt in hun eigen stad of gemeente via het gemeentelijk infoblad. Bijgevolg zouden de communicatie van LEADER Noord-West-Vlaanderen zich ook richten op de gemeentelijke infobladen van de 15 steden en gemeenten die samen het LEADER-gebied vormen, met behulp van een kort tekstje.

Evenementen vormen een andere belangrijke piste waarop er zal worden ingezet. Deze kunnen zowel door het secretariaat zelf worden georganiseerd, maar evengoed door provinciale collega's of stakeholders in de regio (bv. Week van de Korte keten, Landbouw lunchcafé, diverse overlegfora...). Dergelijke evenementen en netwerkmomenten zorgen ervoor dat de boodschap breed uitgedragen wordt en bieden meteen een mogelijkheid om potentiële promotoren warm te maken om een project in te dienen.

Sommige doelgroepen vergen alternatieve communicatiekanalen. Zo zal LEADER Noord-West-Vlaanderen inzetten op communicatie zoals posters en flyers in een poging om lokale verenigingen, bewonersplatforms, culturele organisaties en landbouwers te bereiken. Andere mogelijke communicatiekanalen zoals: Vilt, Boer & Tuinder, Vlaams Ruraal Netwerk..., zullen eveneens verkend worden. Bovendien zullen alle deelnemers van het inspiratiemoment en van de werkgroepen rechtstreeks worden aangeschreven via mail. Alle bovenvermelde communicatie- en publiciteitsinitiatieven hebben als doel om zo veel mogelijk inwoners uit het LEADER-gebied te bereiken en verschillende organisaties warm te maken voor het LEADER-programma.

Communicatie tijdens de uitvoering van het programma

De verschillende acties die in de opstartperiode gepland staan, zullen gedurende het LEADER-programma herhaald worden, en in de tijd verspreid. Naarmate de projectoproepen vorderen, kan er gewerkt worden met zogenaamde "targetted calls". Het systeem van een "targetted call" werd uitgetoetst met het Herstelfonds en was succesvol. Zonder de mogelijkheden van het programma te beperken focussen we de oproep op enkele (concrete) acties en specifieke doelgroepen, die de communicatie dan ook gericht zullen ontvangen.

Tijdens het proces zullen ook de goedgekeurde nieuwe projecten in de spotlights worden geplaatst ter inspiratie. Om hiertoe bij te dragen, zullen de partnerorganisaties en de leden van de LAG worden aangespoord om het LEADER-verhaal mee in de streek verder uit te dragen. Voorbeelden van partnerorganisaties zijn: Westtoer, POM West-Vlaanderen, Inagro, Regionaal Landschap Houtland & Polder, Bosgroep Houtland & Polder, ...

Het lijkt ons inspirerend om testimonials af te nemen bij promotoren van microprojecten en deze te verwerken in een filmpje, die vervolgens via de sociale media en/of de website kan verspreid worden.

De communicatie zal voornamelijk digitaal gebeuren: persberichten, filmpjes, berichten op sociale mediaplatformen, websites en via nieuwsbrieven.

In de fase van de projectoproepen zullen workshops en/of webinars georganiseerd worden die de oproep zullen duiden en meegeven hoe er kan ingediend worden. Na goedkeuring wordt een toelichting gepland voor de promotoren, die zich zal focussen op wat er van hen verwacht wordt tijdens de uitvoering van het project. De manier van informeren en communiceren zal afhankelijk zijn van de promotor. Zo is het niet ondenkbaar dat promotoren van microprojecten naast informatie, ook begeleiding wensen, zowel bij de totstandkoming als bij de uitvoering van het project.

Het LEADER secretariaat zal zo veel mogelijk aanwezig zijn in de regio om signalen op te vangen, netwerken te vormen en projecten te begeleiden, stuurgroepen bij te wonen, etc., kortom actief het projectmakelaarschap op zich te nemen.

De communicatie met de LAG en de Expertengroep verloopt digitaal. Zij zullen toegang verkrijgen tot alle informatie die naar het brede publiek wordt verstuurd en hebben uiteraard ook toegang tot de website. Met behulp van Microsoft Teams, wordt een kanaal voor de LAG en de Expertengroep aangemaakt, waar alle informatie en de projecten op gedeeld worden. Op vraag, kunnen ook studiemomenten worden ingepland over een bepaald onderwerp met een expert of een uitstap naar interessante projecten in of buiten het gebied.

Communicatie over de resultaten

Als secretariaat is het van belang om op een transparante manier te communiceren over de evolutie en de resultaten van het programma enerzijds en van de projecten anderzijds. Na afloop van het programma zullen de verschillende projecten overzichtelijk worden gebundeld. In overeenstemming met een communicatie-expert zal het meest geschikte format gekozen worden om hierover verder te communiceren.

De LEADER-coördinator, ondersteund door een halftijdse administratieve kracht, zal verantwoordelijk zijn voor alle communicatie-initiatieven. Belangrijk is dat bij alle communicatie stevast de contactgegevens van LEADER Noord-West-Vlaanderen vermeld worden.

147

Het budget voor de communicatie wordt beperkt gehouden. De website, banner en posters zullen wellicht bij de Provincie gemaakt worden. Er moeten alleen middelen voorzien worden voor events, filmpjes, mogelijk banners.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

9 FINANCIËEL PLAN – VOORLOPIGE RAMINGEN

148

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	totaal
Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten	123.090	246.180	246.180	246.180	123.090			984.721
Leefbare en levendige dorpen	123.090	246.180	246.180	246.180	123.090			984.721
Biodiversiteit en landschapskwaliteit	123.090	246.180	246.180	246.180	123.090			984.721
Samenwerkingsprojecten								125.000
Microprojecten	39.000	78.000	78.000	78.000	39.000			312.000
Totaal projectmiddelen								3.391.163
Loonkosten secretariaat (1 coördinator + 0,5 administratieve ondersteuning = 1,50 VTE)		102.686	106.687	115.504	122.031	62.846	62.846	572.600
overhead (15%)		15.403	16.003	17.326	18.305	9.427	9.427	85.890,00
Communicatie, werkingskosten en externe prestaties		10.000	10.000	10.000	10.000	5.000	5.000	50.000
Totale kosten secretariaat		128.089	132.690	142.830	150.336	77.273	77.273	708.490
Totaal budget LEADER Noord-West-Vlaanderen								4.099.653

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Bovenstaand financieel plan is gebaseerd op **voorlopige ramingen**. De effectieve bedragen zullen pas gekend zijn na goedkeuring van alle Lokale Ontwikkelingsstrategieën op Vlaams niveau. Dan zal de financiële tabel aangepast worden.

Momenteel wordt een prognose gemaakt van de personeelskosten. Aangezien de coördinator en de administratief medewerker nog moeten aangeworven worden, zullen hier ook nog aanpassingen moeten gebeuren.

9.1 Werking secretariaat

Werkingssecretariaat – berekend op 5 jaar (tot einde uitvoering programmaperiode)

1 VTE – A-niveau

0,5 VTE – B-niveau

Anciënniteit niet gekend – voorlopig gerekend op 4 jaar

Communicatie-, werkingskosten en externe prestaties worden voorzien voor:

- Kosten voor communicatie: banners, filmpjes, ...
- Werkingskosten: events, deelname aan vormingsmomenten, studiereis
- Externe prestaties: externe ondersteuning voor promotoren op vlak van ontwerp, overheidsopdrachten, ...

149

De kosten voor de werking van het secretariaat bedragen momenteel 17,28% van het LEADER budget voor Noord-West-Vlaanderen.

9.2 Verdeling budgetten voor projecten

- De budgetten worden evenredig verdeeld per thema. Per maatregel wordt geen apart budget voorbehouden.
- Er wordt een apart budget voorzien voor microprojecten, over de thema's heen. Dit een minimale raming, de microprojecten mogen een groter deel van het budget opsorpen. Op deze manier hebben microprojecten een maximale kans.
- De budgetten voor projecten worden niet verschoven tot eind 2025. In 2025 wordt een tussentijdse evaluatie gemaakt en indien nodig kunnen dan aanpassingen gemaakt worden, zowel voor de verdeling over de thema's, voor het voorbehouden deel voor de microprojecten als voor de beperkingen in het kader van investeringen in dorpen.

9.3 Promotoren en steun

Zie ook punt 7.2 in deze strategie – promotoren en steun

- In de provinciale kadernota wordt bepaald dat een LEADER project maximaal 195.000 euro steun kan krijgen.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

	Microproject – max 7.800 euro steun	Project met maximaal 25.000 euro steun (geen microproject)	Project vanaf 25.001 euro steun	
Begunstigden	Alle begunstigden behalve overheden	Alle begunstigden	Privaatrechtelijke rechtspersoon met commerciële doelstellingen en/of promotoren zonder rechtspersoon	Publiekrechtelijke rechtspersoon en/of privaatrechtelijke rechtspersoon met ideële doelstellingen
Maximale totale projectkost	12.000 euro		geen maximum	geen maximum
Maximale LEADER-steun	7.800 euro	25.000 euro	25.000 euro voor elk van deze promotoren. Het volledige project kan maximaal 195.000 euro ontvangen.	195.000 euro
Steunpercentage	65%	65%	50%	50%

Binnen het **thema dorpen** worden enkele beperkingen opgelegd:

- Maximaal 25.000 euro steun (65%) voor ondersteuning van infrastructuur van verenigingen in dorpen (zie maatregel 2.2.2.)
- Voor investeringen in dorpen door lokale besturen onder de doelstelling kwalitatieve dorpsomgeving 2.3 en doelstelling 2.4 Ontmoetingsruimte in gebouwen - erfgoed en beeldbepalende gebouwen in kernen, gelden volgende beperkingen:
 - Deze investeringskosten mogen gecombineerd worden met andere kosten, behalve met personeelskosten.
 - Een lokaal bestuur kan maximaal 100.000 euro LEADER steun ontvangen voor investeringen in deze doelstellingen 2.3 en 2.4
 - Vaak zal een lokaal bestuur dit maximum behalen met één dossier in één dorp maar eventueel kan het lokaal bestuur meerdere dossiers in meerdere dorpen indienen tot aan het maximum van 100.000 euro LEADER-steun.
 - Enkel projecten in de landelijke gemeenten komen in aanmerking. De kernen van Knokke, Heist, Zoute, Blankenberge, Wenduine, De Haan, Bredene, Middelkerke, Westende en Lombardsijde komen hiervoor NIET in aanmerking.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

10 BIJLAGEN

	Paginanr	structuur	
Bijlage 1	p. 17	3.	Volledige omgevingsanalyse door het consortium ILVO, atelier Romain, Ideaconsult
Bijlage 2	p. 29	3.2	Tijdslijn met de verschillende contactmomenten en actoren in het proces
Bijlage 3	p. 32	3.3	Samenvatting van de input van de diverse stakeholders
Bijlage 4	p. 126	8.	Provinciale kadernota
Bijlage 5	p. 133	8.2.3.1	Functiebeschrijving coördinator
Bijlage 6	p. 145	8.6	Communicatietabel

De pagina's zijn de pagina's in het document waar verwezen wordt naar de bijlage, "structuur" is het hoofdstuk- of het subhoofdstuknummer.

